

4.10.1938

# ÜLI<sup>II</sup>PILASLEHT

## EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

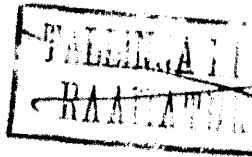
NR. 1

29. JAANUARIL 1938

XXII AASTAKIK

24477

24655



ENSV  
Riiklik Avalik  
Raamatukogu

57. 4891

**K**AKSKÜMMEND AASTAT TAGASI\*ASTÜS AVALIKKUSE ETTE KORPORATSIOON FRATERNITAS LIVIENSIS, VÖTTES OMAKS KORPORATIIVSED KASVATUSVIISID JA SEADES SIHIKS KASVATA DA OMA LIIKMEIS VENDLUST, SÜVENDADA AUSUST, ARENDADA HOOLSUST JA RAKENDADA NEID VILJAKALE TÖÖLE EESTI RAHVA HÜVANGUKS.

NEED PALEUSED ON MEID TIIVUSTANUD JA VANKUMATUTENA PÜSINUD EESTI VÖRSUVA INTELLIGENTSI KASVATAMISEL, KORPORATIIVSE VAIMU ARENDAMISEL JA VÖIDULE VIIMISEL.

TÄNASEL PIDUPÄEVAL KORPORATSIOON FRATERNITAS LIVIENSIS ÜTLEB OMA SUURIMAT TÄNU NEILE, KES KANDNUD ORGANISATSIOONI ASUTAMISE JA ARENDAMISE RASKUSI.

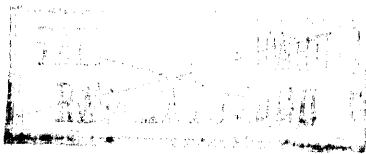
PARIMAI D TERVITUSI ÄSJA TEGEVUSES SEISATATUD EESTI KORPORATSIOONIDE LIIDULE, KELLE KAASTÖÖTAJAKS, RÖÖMUDE JA MUREDE JAGAJAKS ON VÖIDUD OLLA SENINI. — KINDLALT EDASI VAN KUMATUS ÜKSMEELES!

SÜDAMLIK TERETULEMAST TEILE KÖIKIDELE, SOOME ÖED JA VENNAD KESKSOOME OSAKONNAST! KINNITAGU JA SÜVENDAGU NEED PIDUPÄEVAD MEIE SÖPRUSSIDEMEID KAHE VENNASRAHVA VAHEL.

KÄESOLEV 20. AASTAPÄEVA PÜHITSEMINE OLGU KORPORATSIOON FRATERNITAS LIVIENSISE PERELE PIDUPÄEVAKS, KUS VÄRSKENDAME MÄLESTUSI, KUST AMMUTAME JÖUDU JA ÜKSMEELT. SÜÜTAME VENNASTUS-TULE OMA SÜDAMEIS, TÖÖTAME ELADA VENDLUSE, AUSUSE, HOOLSUSE TÄHISTEL, ET OLLA TULEKANDJAIKS MEIE ILUSAS EESTIS.

28. jaan. 1938. a.

ARNOLD MORIN,  
ESIMEES.



**K**AKSKÜMMEND AASTAT ON KESTNUD TÖÖ KORP!  
FRATERNITAS LIVIENSISE LIIKMESKONNAS  
OMA ORGANISATSIOONI HÜVANGUKS. MEIL ON  
PÕHJUS JA KOHUS SEL PUHUL TAGASI VAADATA  
TEHTUD TÖÖLE, KUI KA HEITA PILKU TULEVIKKU.

FRATERNITAS LIVIENSIS POLE TAHTNUD KEL-  
LEGAGI VÕISTELDA OMA TÕEKSPIDAMISTES, POLE  
NEID KELLELEGI PEALE SUNDINUD, EGA LASE ENE-  
SELEGI TEISTE TÕEKSPIDAMISI PEALE SUNDIDA.

ARMASTUSEGA OMA ISAMAA VASTU ON PÜÜD-  
NUD FRATERNITAS LIVIENSIS KASVATADA OMA  
LIIKMEID NII VAIMLISELT, KUI KA FÜÜSILISELT  
HARITUD JA KARASTATUD KODANIKEKS.

OLLES ORG-I VILISTLASENA KAASA ELANUD  
KÕIK MEIE MURED JA RÕÖMUD, USUN MA KIND-  
LASTI, ET FRATERNITAS LIVIENSIS SUUDAB PÜSIDA  
OMA PÕHIMÕTETE TEOSTAMISES VANKUMATULT  
JÄRJEKINDEL JA ÜHA TULISEMA INNUGA PÜHEN-  
DUDA TÖÖLE EESTI NOORE HARITLASPÕLVE KAS-  
VATAMISES.

JÄRGNEVAIKS AASTAIKS MINU PARIMAD ÕN-  
NITLUSED!

**JUHAN BRUNHOF,**  
VIL! KOGU ESIMEES.

**L**ÜHITSEDES SÜNNIAASTA KAHEKÜMNENDAT MÄ-  
LESTAMISPÄEVA, VÕIB FRATERNITAS LIVIENSISE  
KONVENT OMA ALALISES EDASIPÜÜDLIKKUSES  
HETKEKS PEATUDA, ET PILKU HEITA MÖÖDUNUD TULE-  
MUSRIKKALE TEGEVUSELE.

KUI PALJU TÖÖRIKKAID PÄEVI ON TULNUD SELLEKS  
KOKKU KANDA, ET LÄBI ALGUSAASTATE RASKUSTE  
VÄLJA JÕUDA KÄESOLEVATE PIDUPÄEVADENI — JA SIL-  
MAPILGULISED RASKUSED EI OLE SIIN KOHUTANUD.  
NEED MEHED ON USTAVAKS JÄÄNUD TÖÖLE, MIDA ON  
TEOSTATUD NII OMA ORGANISATSIOONIS KUI ÜLIÕPI-  
LASKONNAS.

SELLEKS SAATKU TARTU ÜLIÕPILASKONNA PARI-  
MAD SOOVID OMA VÄÄRIKAT LIIGET KA EDASPIDISEL  
TEEL.

HEINO SEIN,  
TARTU ÜLIÕPILASKONNA ESIMEES.



## Ausate ja julgete tegudega tuleviku radadele...



**A**STASADADE raskustes ja võitlustes on eesti  
rahvast kandnud tema julge meel ja vaprad teod,  
mis holdsid teda kadumast ajaloo lehekülgedelt  
võraste võimude allistuvuses.

Eesti rahvas ei ole kunagi valmselt paindunud,  
vaid on võõra ülevõimu alla murtult jätanud ruttu-

mist oma püstitatud sihtide poole läbi loendamatu  
heifluste, saavutades tagasi oma riikliku olemasolu,  
millele temal on vankumatu õigus iidsest ajast alates.

Sellise saavutuse olemasolu on võimalik eesti rahva  
esivanemate julgete tegude lugematute lehekülgede  
kandudes olevikku ja tulevikku.

Eesti rahvuslik ja riiklik rippumatus on saavuta-  
tud raskeimate ohvritega Vabadussõjas, mis pärast  
meie ja tulevaste põlvele ülesanne on valvel olla selle  
vabaduse kaitseks ja kõrgel hoida meie rahvuslik  
sümbol — sini-must-valge.

Kuid valvel olles meie kodumaa vabaduse eest  
peame ühtlasi oma riigi rajamisega alustatud tööd jätkama,  
üles ehitades eesti rahvusliku hoone, mis püsiks  
võimsana natsioonide peres läbi aegade ahela.

Nende ülesseatud sihtide saavutamiseks vajab  
Eesti teadlikke kodanikke, kes kasvatatud rahvuslikus  
uhkuses ja autundes ja kes on võimelised korda saatma  
neid tegusid, mida nõuab küllalt raske üleschitustöö  
oskusega varustatud töötavalt kätelt.

On mõistetav, et kõikide nende tähiste saavuta-  
miseks vajalikke töökspidamisi ei oma inimene sündi-  
des, vaid ühiskonnalt õppides oma noorusaastail.

Kuna kodus-koolis omandatud esimesed teadmised  
ei saa sageli küllaldaselt määral neid tähiseid noortele  
selgitada ja ülikooli esimesil aastail järgneb otsinguis  
viibimine, siis on selle raske ja vastutusrikka ülesande  
oma peale võtnud üliõpilaskonvendid oma vanemate  
kaasvõitlejate ja juba ellu astunud vilistlaste kaudu.

**A**IDAKU ÜLIÖPILASKONVENT KORP! FRATER-  
NITAS LIVIENSIS KAHE ÜLIKOOLI  
ÜHISORGANISATSIOONINA SIDUDA  
TARTU JA TALLINNA ÜLIÖPILASKONDA  
ÜKSMEELSEKS, ÜHISTE SIHTIDE JA AADE-  
TEGA EESTI ÜLIÖPILASKONNAKS.

**VOLDEMAR KIISLER,**  
TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOLI  
ÜLIÖPILASKONNA ESIMEES.



Ülikooli astumisel teevad noored sagedasti oma elu esimesi iseseisvaid samme, mispärast on üliõpilaskonventide ülesandeks nende sammude juhtimine õigele teele.

Ent meie ei ole häälestatud seesmiselt ühtlaselt, kandes eneses juba lapseas omandatud erinevaid tõekspidamisi, vastavalt noorusaja ümbrusele ja alghariduse allikaile.

Nii seisab üliõpilaskonventide ülesanne nende tõekspidamiste ühtlustamises üldnõuetavate põhimõtete ja nende viimises vastavasse raami, andes riigile ja rahvale ühtlaselt tugevat ja teovõimast tulevpõlve.

Seesugune ühtlustamine, ühele andes juurde puuduvat ja teise tõekspidamiste vallast kustutades mittevastuvõetavat, ei ole üliõpilaskonventide kasvatuslikel organitel mitte kergesti teostatav, vaid nõuab palju kannatlikku meelt ja vastupidavat tööjõudu.

Ei ole üliõpilaskonventidel siin tarvitada toormaterjali vormi valamiseks, vaid juba peaaegu valmisolev töö tuleb suruda sagedasti teise vormi, et saada ühtlast kasvatus vilja.

On mõistetav, et sellisel ühtlustamisel nii mõnigi ümbervalatav töö puruneb ja kasvatuslikku tagajärje saavutamise ei õnnestu.

Eeltoodud isamaalike ülesannete kõrval püüavad üliõpilaskonvenndid anda ka noorele üliõpilasele seltskondlikku kasvatust, mis on tarvilik väärikalt seltskonnas esinemiseks, julgelt nii sõnades kui ka tegudes.

Seltskondlik vaba käitumine ja nende kommete tundmine on seltskondliku kasvatus peanõudeid.

Kuid isamaaliku ja seltskondliku kasvatus kõrval on iga konvent veel harilikult ülesseadnud teisi tähisid, mille järele ta omale teed rajab olevikus ja tulevikus.

Need tähisid väljenduvad mitmesugustes devliidides, kuid nende siht on üliõpilaskonventidel ühine.

„Korp! Fraternitas Liviensis'e“ lipukirjaks on: Vendlus — ausus — hoolsus!

Nende sõnade järele tegutsemine on tema liikmetele igapäevaseks jubiseks ja teenäitajaks.

Kuna noor, ka sagedasti vana, vajab tihti oma eluvõitlustes tuge kaasinimestelt, siis on vennalik läbisaamine üheks selleks toeks ja ühendavaks ketiks, mis seob üksiku saatuse üldseusega ja vastupidi.

Et vennalik ühtekuuluvus on side, siis moodustab säärased seotud inimeste kogu tugeva üksuse, mis on tähtsaks teguriks meie riigi ja rahva püsivuse kindlustamisel.

Üks kõige eest, kõik ühe eest!

Kuid tugev ja kõikidele vapustustele vastupidav on see rahvas, riik ja ühiskond, mis koosneb aususe põhimõtete järgi kasvatatud inimestest, kelle teod ei karda valguse läbitungivaid kiiri ega põgene pimeduse kõike-matvasse hõlma.

Vaevalt mõni aastakümme tagasi, peaaegu terve maailma riikide omavahelises võitluses, kui kadus palju headest tunnetest ja tõekspidamistest ja inimene inimesele oli hundiks, siis muutus ka aususe mõõdupuu tarvitamine harvaks ja aususe mõiste pimestav läige tuhmiks.

Sellepärast on meie praeguste ja tulevaste põlvete ülesanne aususe tuhmunud läige kaotada ja kõige esmalt oma rahvas ausust kõrgel holdes kasvatada noori ausatele tegudele ja anda ise selleks kõige esmalt enda tegudega eeskujuga.

Kuna meie väikerahva saatuse oleneb üksikute inimeste saatusest, siis on igal üksikul väikese hulga seas suur tähtsus.



**K**ORP! FRATERNITAS LIVIENSIKSEN viettäessä 20-vuotisjuhlaansa pyydän esittää Keski-suomalaisen Osakunnan tervehdyksen ja vilpittömän onnetoivotuksen juhlivalle ystävyysjärjestölle! Kaksi vuosikümmentä kestänyt määrätietoinen työ toverihengen ja veljeskurin kasvattamiseksi on ehtinyt saavuttaa jo varmat, kiinteät muodot ja pystynyt luomaan tuloksia, joihin korp! Fraternitas Liviensiksen jäsenet varmasti voivat olla tyytyväisiä. Keski-suomalainen Osakunta toivoo, että korp! Fraternitas Liviensis kasvattaessaan akateemisia jäseniään veljeyteen, kunniallisuuteen ja huolellisuuteen saa tuntea jatkuvasti kasvattajan intoa ja iloa sekä onnistumisen riemua. Säilyköön sen vuodelta kasvavassa jäsenistössä sama luottamuksellinen ja lämmin veljeshenki, joka 20 vuoden kuluessa on tehnyt siitä elinvoimaisen järjestön ja jonka vilpittömyydestä myös Keski-suomalaisen Osakunnan jäsenet ovat päässeet osallisiksi!

Sellepärist peab meie riik ja rahvas koosnema ainult ausatest inimestest, et ei muutuks saatuse vaekausil meie pool kergeks ja ei saaks meid sealt puhuda kerge tuul.

Ausus olgu meie igapäevaseks leivaks ja enim puudugu meil leib kui ausus!

Oma riiki, rahvust ja ühiskonda võime ülesseatud sihtide järgi ainult siis kõrgel hoida, kui oleme hoolsad tegedes ja kasvatame töö-indu ja vastupidavust raskete ülesannete täitmisel.

Kuna suurriigi sõjaväed oma riigi kaitsesks võivad koosneda ohvitseridest ja sõduritest, siis peab meie väikeriigi sõjavägi koosnema ainult ohvitseridest, et hoida jõudude tasakaalu teiste rahvaste ja riikide peres.

Selleks peame aga palju hoolt kandma ja arendama oma füüsiliselt vähearvuliste inimeste juures oma valmse jõu nii suureks, et ta võrduks mõne teise suurrahvuse füüsiliste ja valmsete jõududega, siis oleks ehk tasakaal enam-vähem saavutatud ja meie olemasolu kindlustatud.

Selleks vajame valmsed ja füüsilisi kangelasi ja selleks meie peame ka omi noori kasvatama.

Kõikide nende kasvatusliikude ülesannete teostamiseks on tarvilik, et üliõpilaskonvendi liikmed alluksid distsipliinile ja konvendi seadmisele korrale vaidlematult, milleks tuleb neid kasvatada sõnakuulmises ja lugupidamises ülesseatud põhimõtete poole.

Kuna nüüd käesoleva aasta algul kehtima hakanud uue Ülikoolide seaduse alusel töötavad üliõpilaskonvent ja vilistlaskogu tihedalt käsikäes, siis on loota, et kas-

vatusliikud küsimused on hästi ja kergelt otsustatavad ülesseatud tähistele ruttamisel.

Et uus seadus on olemasolevate põhimõtete ühtlustamine ja üliõpilaskonventide tegevuse juhtimine ühisesse raami, siis on sellega tehtud samm edasi meie ühiseks tööks teaduse, riigi ja rahva kasuks.

Eeltoodud sihtide saavutamiseks ongi 28. jaanuaril 1918. aastal teoks saanud praegune üliõpilaskonvent „Korp! Fraternitas Liviensis“, mis nüüd võib tähistada oma 20-ndat aastapäeva sellel töö-alal.

„Korp! Fraternitas Liviensis“ astus tegevusse ajal, mil meie kodumaal olid heisatud võimümärgina võõra rahvuse lipud ja meie riiklik iseseisvus polnud veel teoks saanud.

Ometi põles tugev tahtetuli varjatult võõra võimu pillkude eest.

Edasi ja julgelt astuti samme, mis panid aluse praegusele „Korp! Frat. Liviensis'e“ konvendile ja vendlus — ausus — hoolsus põhimõtetele.

„Korp! Fraternitas Liviensis'e“ konvent, oma ülesseatud sihtide järgi on püüdnud ja püüab anda eesti rahvale tulekandjaid, kelle teod paistavad valguses ja kes on valmis igal ajal andma kõik oma kodumaa ja rahva eest, et need seisaksid väärikal tasemel teiste riikide peres ja et kangelaslik eesti meel ja teod ei kaoks eesti ajaloo lehekülgedelt.

Selleks kasvatame noori julgeteks tegudeks ja aususe päikesepaistes vennalikus ühtekuuluvuses sümbolsete värvide all: violett-roheline-valge.

Jätkugu meil selleks jõudu!

**Eugen Jrv,**  
Üliõpilaskonvendi vanem

Korp! Fraternitas Liviensiksens ja Keskisuomalaisen Osakunnan välinen ystävyys ei ole kovin vanhaa verrattuna esimerkiksi monien muiden järjestöjen väliin suhteisiin. Virallisen ilmauksensa se sai vasta niin myöhään kuin syksyllä 1935, jolloin ystävyyssojimus allekirjoitettiin. Tänä lyhyenä aikana helmotyö on kuitenkin ehtinyt saavuttaa varsin huomattavan sijan molempien järjestöjen toiminnassa. Keskisuomalaisessa Osakunnassa on voinut panna merkille, kuinka ununut helmoustunne täna aikana on ikäänkuin vedetty päivänvaloon ja muutettu aktiiviseksi toiminnaksi. Veljeskansoja koskeva kalpea kirjatieo on vähitellen saanut väriä omakohtaisesta kokemuksesta. Veljesmaa ja -kansa, lahdenlakainen ylioppilaselämä monine vivalduksineen on tullut lähemmäksi. Kuitenkin Osakunnan jäsentä. Mieluisia ovat monille Osakunnan jäsenille ne muistot, jotka liittyvät Tartossa vietettyihin kommerssi-päiväin samoin kuin ne hetket, jolloin on saatu nähdä eestiläisen veljesjärjestön jäseniä lahden pohjoispuolella, milloin vuosijuhlissa milloin taas kesäjuhlilla suvisessa Keski-Suomessa. Väliämyys ja sydämellisyys on aina ollut ominaista yhdessä vietetyille tilaisuuksille.

Edellä olen muutamin hajanaisin piirtein tahtonut viitata niihin oleellisiin seikkoihin, jotka ovat olleet seurauksena ystävyyssojimuksen solmimisesta. Olen tahtonut osoittaa, että ystävyyssojimus jo tähän mennessä on täyttänyt ne odotukset, jotka sille alussa asetettiin. Voimme ehkä odottaa vielä enemmän?

Voimme keksiä uusia hedelmällisiä työmuotoja vuorovalkutuksen lisäämiseksi? Tähän tahtoisin vastata: voimme. Ainakin meidän olisi voitava.

Lyhyenä kahden vuoden aikana ei ole voitu välttää sitä, että yhteistoiminta on saanut ehkä liiaksikin juhlatunua. Vain stipendiaatelle on ollut mahdollista tutustua ystävyysjärjestön toimintaan täydessä laajuudessa, siis myöskin arkipäiväin askarteluun. Heille on ollut mahdollista myös saada monipuolisempia vaikutelmia itse maasta ja kansasta, sen elämästä ja hengenviljelystä. Juhlatunua vaaraa on aikaisemmin tehdyissä ystävyyssojimuksissa koetettu välttää siten, että on keksitty ja kehitetty uusia toiminnan muotoja, mitkä estävät kangistumisen yksipuolisuuteen. Alkaa voittaen meidänkin tulisi sellaisia keksiä: muotoja, jotka antaisivat ystävyyssojimellemme monipuolisemman sisällön.

Viime syksynä Helsingissä pidettyjen Eestin-Suomen ylioppilaspäivien aikana todettiin moneen kertaan, ettei helmotyön olemukseen kuulu palkallaan polkeminen. On aina pyrittävä eteenpäin. Uskon, että sekä korp! Fraternitas Liviensiksens että Keskisuomalainen Osakunta tahtovat olla eteenpäin pyrkijöitä, että ne löytävät uusia sopivia työaloja ja että ne entistä enemmän kykenevät rikastuttamaan helmotyötä omalla kapealla sarallaan.

Helsingissä, — tammik. 1938.

Urho Valjakka,  
Keskisuomalaisen Osakunnan kuraattori.

## Tervehdys juhlivalle korp! Fraternitas Liviensikselle

YLI VUOSITUHANNEN on kulunut siltä ajasta, jolloin nykyisten suomalaisten ja eestien esi-isät vielä viettivät yhteiselämää Suomenlahden eteläpuolella. Yli vuosituhatnen on tämä lahti jo erolltanut toisistaan kaksi samasta juuresta polveutuvaa kansaa. Ajoittain on yhteys näiden kesken ollut vähäistä ja rajoittunut vain aineellisen elämän alalle. Pitkinä aikoina näiden kansojen henkinen kulttuuri on kulkenut eri suuntiin ja ammentanut aineksia suureksi osaksi toisilleen erilaisista kulttuuri-ripareista. Mutta aina on molempia kansoja yhdistänyt ei ainoastaan yhteisen veren siteet, vaan myös se kulttuuriperintö, joka niille kantasuomalaisista ajoista saakka on ollut yhteinen. Vielä täna päivänä saatetaan sekä Suomen että Eestin kansojen vanhassa kansanomaisessa kulttuurissa havaita joukko tähän yhteiseen kauteen palautuvia elementtejä.



**S**AADAN SÖPRUSLEPINGLASELE korp! Fraternitas Liviensisele Keskisuomalainen Osakunta tervitused ja vahetud õnnilused tema 20. aastapäeva puhul. Kaks aastakümnet kestnud sihikindel töö seltsimehelikkuse ja distsipliini kasvatamises on jõudnud selgetesse, kindlatesse vormidesse ja saavutanud tulemusi, mis kindlasti rahuldavad korp! Fraternitas Liviensise liikmeid. Keskisuomalainen Osakunta soovib, et korp! Fraternitas Liviensis, kasvatades oma akadeemilisi liikmeid vendluse, aususe ja hoolsuse tähe all, tulevikuski tunneks kasvatamise ja õnnestumise rõõmu. Säiligu selle aasta-aastalt kasvavas liikmeskonnas sama usaldatav vendlusvaim, mis 20 aasta jooksul on teinud sellest eluvõimsa organisatsiooni ja millest vahetult on saanud osa ka Keskisuomalainen Osakunta liikmed.

\* \* \*

Korp! Fraternitas Liviensise ja Keskisuomalainen Osakunta vaheline sõprus ei ole kuigi vana võrreldes mõningate muude organisatsioonidevaheliste suhetega. Juriidilise vormi sai see alles 1935. aasta sügisel, mil sõlmiti sõprusleping. Selle lühikese aja jooksul on hõimutöö siiski jõudnud saavutada võrdlemisi tähtsa koha mõlema org-i tegevuses. Keskisuomalainen Osakonnas on märgata, kuidas ulnunud hõimutunne on järsku päässnud vallale ja muutunud aktiivseks tööks. Senised kahvatud raamatuteadmised on saanud värvingu isiklikest kogemustest. Vennasmaa ja -rahvas, lahetagune üliõpilaselu oma varjunditega on tulnud igale osakonna liikmele lähemale. Meeldivad on paljudele osakonna liikmetele need mälestused, mis liituvad Tartus veedetud kommersipäevadega, samuti need hetked, mil on nähtud eesti sõprusorg-i liikmeid lahe põhjapoolt, kas

siis aastapäeval või suvipidustusil suvises Kesk-Soomes. Avameelsus ja südamlikkus on alati iseloomustanud koosveedetud tunde.

Eespool olen mõne joonega tahtnud mainida neid olulisi tõsiasi, mis on olnud sõpruslepingu järelduseks. Olen tahtnud näidata, et sõprusleping on seni täitnud need lootused, mis sellele alul asetati. Kas võime oodata sellest enamat? Kas võime leituda uusi viljakaid tööviise vastastikuse mõju suurendamiseks? Sellele tahaksin vastata: võime! Me vähemalt peaksime võima.

Kahe lühikese aasta jooksul ei ole suudetud vältida asjaolu, et koostöö on kannud liig pidulikkude ilmet. Ainult stipendiaatidel on olnud võimalusi tutvuneda sõpruslepinglase tegevusega selle täies ulatuses, nii siis ka argipäevases askelduses. Neil on olnud võimalusi saada mitmekülgsed muljeid maast ja rahvast, selle elust ja vaimsest tööst. Pidutunde hädaohtu on varem sõlmitud sõpruslepinguis katsutud vältida sellega, et on leitud ja arendatud uusi tegutsemisalusi, mis hoiavad kangestumisest ühekülgse. Aja jooksul meilgi tuleks leituda midagi sellist: mooduseid, mis annaksid meie sõprusele mitmekülgsema sisu.

Möödunud sügisel Helsingis peetud Eesti-Soome üliõpilaspäevade ajal mainiti korduvalt, et hõimutöö olemusse ei kuulu paigal tammumine. Alati tuleb püüda edasi. Usun, et niihästi korp! Fraternitas Liviensis kui ka Keskisuomalainen Osakunta tahavad olla edasipüüdjad, et nad leilavad uusi sobivaid tööalasi ja et nad endisest enam on võimelised rikastama hõimutööd oma kitsas ringkonnas.

Helsingis, — jaan. 1938.

Urho Valjakka,  
Kesk-Soome Osakonna kuraator.

Mutta jo viime vuosisadan puolivälistä lähtien on varsinkin kirjallisuuden ja kansallisten tieteitten, lähinnä kansanrunouden ja kansantietouden harrastuksen ja tutkimuksen alalla ollut vuorovaikutusta Suomen ja Eestin välillä. Kuitenkin vasta sen jälkeen, kuin nämä kansat saavuttivat valtiollisen itsenäisyyden, valtiolliset ja kulttuurisuhteet ovat kehittyneet sille asteelle ja niin monipuolisiksi, kuin on pakko edellyttää kahden toisilleen niin lähelsen ja kohtalolltaan niin yhdenlaatuisen veljeskansan välillä kuin Suomen ja Eestin kansa ovat.

Yhtenä, eikä sulnkaan vähäisimpänä renkaana sekä tekijänä molempien veljeskansojen luonnollisen, jopa välttämättömänkin sivistyksellisen yhteyden synnyttämisessä on ollut molempien kansojen akateemisen nuorison välillä syntyneet kiinteät ja lämpimät veljesuhteet. On itsestään selvää, mikä merkitys näillä suhteilla vastaisuudessa on oleva, etenkin sen jälkeen, kun se akateeminen polvi, joka nykyisin vielä harjoittaa opinnoitansa, on astunut aktiiviseen elämäänsä ja vallan-

nut paikkansa kummankin maan julkisessa elämässä. Akateemisteen opintojen aikana osakuntien piirissä saadut vaikutelmat, tiedot ja henkilökohtaiset siteet varmaankin suuressa määrin ovat edistävä niiden veljesuhteiden lujittumista ja muodostumista aktiiviseksi voimaksi, jotka ovat edellytyksenä molempien kansojen yhä kiinteämmälle yhteistyölle sivistys- ja valtiollisen elämän alalla.

Keskisuomalainen Osakunta, joka on tehnyt veljesliiton korp! Fraternitas Liviensiksens kanssa, on onnellinen voidessaan omalta osaltaan olla mukana tämän vuosituhansien taa ulottuvan veljesyhteyden lujittajana ja kehittäjänä. Tämän osakunnan inspektorina allekirjoittanut lähettää lämpimimmän tervehdyksensä sekä onnen ja menestyksen toivotuksensa korp! Fraternitas Liviensikselle.

Helsingissä — tammik, 1938.

Albert Hämäläinen  
Keskisuomalaisen Osakunnan inspehtori.

# Andmeid

## korporatsioon *Fraternitas Liviensis* ajaloost

### 1. ASUTAMISKATSEID AASTAIL 1912—1913.

**K**ORPORATSIOON FRATERNITAS LIVIENSISE vapil seisab daatum 15. jaanuar 1918. See on korporatsiooni avamispäev — moment, millest peale alustati ametlikult tegevust. Asutamismõtet ja asutamist ei tule kaugeltki pidada avamisäegseks, vaid seda võis leida juba aastaid varem kitsas eestlaste-üliõpilaste ringis.

Vene keisririigi ajastul olid aastad 1907—1913 neiks aastaks, mil tekkis Tartu (Jurjevi) Ülikooli juure mitmeilmelisi uusi üliõpilasorganisatsioone. Nende tekkimispõhjusteks olid eestlaste-üliõpilaste suurearvuline juurekasv ja ärganud eestlus, eriti nooreestlus, mis oli suutnud juba avaldada mõju, innustades tungi isetegevusele ja enesemääramisele tolleaegse võõrrahvusliku surve all. Tartu Ülikoolis valitses noll aegadel hoopis erilaadne vaim ja üliõpilaspere oli eriliselt kirju — rahvusvahelise ilmeaga. Sama mitmekesine oli ka vaadete

ja mõtete erinevus. Silmatorkavaks nähtuseks oli killunemine kitsamaisse ringidesse, mida põhjustasid kas ühised õpingud, maailmavaated, aated, rahvuslus, kutseala, või muud mõeldavad asjaolud. Üheks selliseks ringiks osutus ka korporatsioon Fraternitas Liviensis asutada tahtjate grupp.

Soov alal hoida rahvuslust, vaimuvabadust ja tahe väärsle tasemele jõuda kutsealaliselt sundisid rohuteadust õppijaidki koonduma. Ühised õpingutelkäimised, ühised õppealaliste küsimuste lahendamised ja ühised kutsealalised mured kujundasid selle liitumise nii tihedaks, et ei puudunud omavahelised koosviibimised ja isegi nalja- ning õlleõhtud. Polnud siis ime, kui nendel koosviibimistel küsimusi sõeludes, rahvuslust õhutatades ja olukordi lahendades tekkis mõte asutada erialaline meesorganisatsioon. Eriti mõjustas seda asjaolu, et eeskujuks oli palju juba varem tekkinud ja jõudsalt edenevad eesti üliõpilasorganisatsioone.

**Ü**LE AASTATUHANDE on kulunud ajast, mil praeguste soomlaste ja eestlaste esilsad veetsid ühiselt päevi Soomelahe lõunapoolel. Üle aastatuhande on see laht eraldanud teineteisest kaht samast juurest põlvnevat rahvast. Vahetevahel on sidemed nende vahel olnud nõrgad ja piirdunud vaid majanduslike aladega. Kauga aega on nende rahvaste vaimse kultuuri alad arenenud erisuunis ja ammutanud lisa suurelt osalt erinevaist kultuuripiirkonnist. Kuid alati on mõlemad rahvad ühendanud mitte ainult veresidemed vaid ka need kultuuripärimused, mis on olnud mõlemile ühised algsoomluse päevist. Veel tänapäeval võib märgata nihaasti soome kui ka eesti vanas rahvakultuuris hulk ühistest aegadest põlvnevalt sugemeid.

Kuid juba alates möödunud sajandi keskelt on eriti kirjanduse ja rahvuslike teaduste, täpsemalt rahvaluule ja etnograafia harrastuse ja uurimuse alal olnud suhteid ja mõjustusi Soome ja Eesti vahel. Siiski alles selle järele, kui mõlemad rahvad saavutasid riikliku iseseisvuse, riiklikud ja kultuurilised suhted on arenenud nii mitmekesiseks, nagu seda võib oodata kahe nii lähedase ja saatusest sarnase vennasrahva vahel, nagu seda on soome ja eesti rahvas.

Ühe, ja mitte kuidagi nõrgeima lülina selles vennasrahvaid ühendavas kultuuriketis on mõlema rahva akadeemilise noorsoo vahel tekkinud tihedad ja soojad vendlussuhted. On enesestki selge, milline tähtsus neil suhtel on tulevikus, eriti selle järele, kui praegune akadeemiline põlvkond on astunud aktiivsesse ellu ja saavutanud mõju mõlema maa avalikus elus. Akadeemiliste õpingute ajal üliõpilasringides saadud mõjutused, teadmised ja isiklikud sidemed kindlasti edendavad suurel määral nende vendlussuhete kindlustamist ja moodustumist aktiivseks jõuks, mis on eelduseks mõlema rahva järjest tihedamale ühistööle hariduse ja riiklise elu alal.

Keskisuomalainen Osakunta, olles sõlminud sõpruslepingu korp! Fraternitas Liviensis'ega, on õnnelik, saades omalt poolt aidata kaasa nende aastatuhandete taha ulatuvate vendlussidemete kindlustajana ja arendajana. Selle osakonna inspektorina saadan soojemad tervitused ja õnne ning edu soovid korp! Fraternitas Liviensisele.

Albert Hämäläinen,  
Kesk-Soome Osakonna inspektor.

Helsingis — jaan. 1938.



# Konvüli I juhatus



JOHANNES PERTENS  
esimees.

HANS SANG  
abiesimees.

ARMAND SILD  
kirjatoimetaja.



1918

Tekkinud mõte õhutas korraldama koosviibimisi tihedamini ja nendest osavõtmine oli äärmiselt elav. Koosviibimised korraldati rohuteadust õppijate korterites kord ühe, kord teise pool. Ühel järjekordsel koosviibimisel peeti rohuteadust õppijate eestlaste koosolek, kus koostati tegevuskava ja valiti ajutine juhatus koosmeksus: esimees — J. Mõistus, abiesimees — Sulg ja kirjatoimetaja N. Mihkelson, kelle ülesandeks jäi koostada põhikirja ja palvekiri, täita kõik vajalikud formaalused ning nõutada tegutsemisluba.

Valitud juhatus teostaski kõik vastavad eeltööd ja esitas Tartu ülikooli Rektorige kinnitamiseks rohuteadust õppivate eestlaste allkirjadega põhikirja, mille põhjal taheti asutada erialalist meesorganisatsiooni.

Kooskäimised jätkusid hoogsalt. Asuti äraootavale seisukohale kindla lootusega kõige paremale.

Registreerimiseks esitatud organisatsiooni põhialused kujunesid järgmisteks:

1) eesmärk — koondada kõik eesti soost rohuteadlased ühiseks pereks ja hoida neld valgumast samaalalisesse, võõrrahvuslikesse organisatsioonidesse;

2) ülesanne — teha kõik selleks, et eestlane-rohuteadlane eviks vääre seisundi oma maa apteegi ja rohuteaduse alal, et olla samaväärne võõrrahvusest põlvnevate rohuteadlastega;

3) koondumisvorm — rajada organisatsioon korporatiivsele maailmavaatele, mis annaks võimaluse arendada individuaalsust, kuid samaaegselt ka võimsat ühistunnet;

4) põhimõtted — vennalik läbisaamine, vastastikune üksteise hindamine ja solidaarsuse edendamine, ausameelsuse ja hoolsuse kasvatamine ja isamaa-armastus;

5) nimi — Fraternitas Livienis, pikkade valduste tulemus, mille eeskujuks varem tegutsenud korporatsioon Fraternitas Villensis ja asjaolu, et enamik asutajaid oli pärit Liivimaalt. Ristilisaks oli A. Rosenberg;

6) värvid — violett-roheline-valge. Värvide kombinatsiooni koostamisel mängis tähtsat osa värvide rõõmsaimeline koosseis ja värvide tähendused: violett — rõõmu, roheline — lootust, valge — rahu. Kombinatsiooni koostajaks olid A. Pallas ja N. Mihkelson;

7) välismärgid — peakate ja värvipael violett-roheline-valge kombinatsioonis.

Vastus lasi aga end oodata ja mitmekordsete järelepärimiste ning pika ootamise järele osutus eitavaks. Vastuses polnud mainitud mingisuguseid põhjusi äraütlemiseks. Alles mitmekordsetele järelepärimistele seletati: asutatava org-i nimekirjas olevatest isikutest polevat mõned tasunud oma õppemaksu, teised olevat

juba ülikooli lõpetanuks tunnistatud jne. Tõelisi põhjusi aga nähtavasti siiski ette ei toodud. Nii tuli jääda lihtsalt oletuste ja arvamiste juure. Üsna tõenäolisena paistis üks ja küllalt kaaluv põhjus: e e s t l a s t e-rohuteadlaste teie organiseerumine kutsealaliselt polnud kuigi soovitatav tooleaegse hariduspoliitika seisukohalt. Et seda aga ei tahetud ette tuua põhjuseks ja et vältida ebameeldivaid tõeliste põhjustega äraütlemisi, selleks lasti kaasa rääkida ajal: mida enam aega viita, seda rohkem võimalusi oli leida vormivigu. Heaks abinõuks oli siin rohuteadust õppivate õppeaja kaheaastane kestvus. Kui asutatava org-i esitatud põhikirjale kirjutasid alla teisel kursusel õppijad, siis vastuse saabudes oli mõni allakirjutajaist tunnistatud juba ülikooli lõpetanuks. Põhjus mittekinnitamiseks puhtvormiliselt oli olemas ja org-i asutamine osutus võimatuks.

Veel kord katsetati 1913. a. sügissemestril. Olid võitlusareenil küll uued tegelased, aga mõte ja eesmärk jäid endiseks. Siin tuleb mainida D. Lipsonit, kes tol ajajärgult kehastas kogu ettevõtet (suri 1928. aastal org-i villistlasena). Vastus saabus märksa kiiremini, kuid oli jällegi eitav. Põhjused olid esitatud ja osutusid väikesteks vormivigadeks.

Sellega katkes esimene periood korp! Fraternitas Liviensise ajaloost. Järgnev Maailmasõda lõi segamini



*Korporatsiooni esimene vapp.*

kogu akadeemilise elu ja tegevuse, sundides kaasa elama enesega. Nõnda katkes side ka korp! Fraternitas Liviensise mõttekandjate vahel füüsiliselt ajaks.

## 2. UUS KATSE JA LOA SAAMINE AASTAL 1917.

**A**ASTAID väldanud Maailmasõda hakkas jõudma lõpule. Uute vabanevate aegade saabudes leidsid uuesti kontankti ka korp! Fraternitas Liviensise asutamismõtte kandjad. Kuigi varemad katsed olid ebaõnnestunud, otsustati siiski uuesti katsetada.

Energiliselt asusid asja etteotsa vanade mõttekandjate toetusel tol ajal rohuteadust õppijad J. Pertens, H. Sang jt.

Koostati endiste põhikirjade eeskujul uus põhikirja ja palvekiri ning esitati vastavatele instantsidele loa saamiseks. Et ettevõtte ei äparduks, selleks H. Sang sõitis isiklikult Peterburi, palvekiri taskus. Kõigi püüdluste tagatipuks oli loa saamine haridusministrilt Ülikooli Rektori kaudu 17. detsembril 1917. aastal. Mõte oli saanud teoks. Erialaline meesüliõpilasorganisatsioon võis alata tegutsemist.

Arvestades aga aegade erakordsusega ja saabuvate jõuludega, otsustati vormiline avamine ja temaga kaasaskäivad toimingud lükata järgmisele semestrile.



*Korp. Frat. Liviensise praegune vapp.*

### KORPORATSIOONI ESIMESED REBASED

Vasakult: Robert  
Koger (vanamees),  
Hugo Saag, Mih-  
kel Samkov ja Arno  
Lepp.



### 3. ASUTAMINE JA AVAMINE AASTAL 1918.

**K**ARSITUSEGA pühitseti jõulud, saadeti mööda vana-aasta ja juba uue aasta esimesil päevil oldi uuesti koos.

5. jaanuaril 1918 (v. st.) peeti vormiline asutamisekoosolek, millest võtsid osa järgmised Tartu Ülikoolis rohuteadust õppijad: 1. Johannes Pertens, 2. Hans Sang, 3. Armand Sild, 4. Robert Koger, 5. Juhan Teder, 6. Peeter Järv, 7. Rudolf Hlir.

Sellel koosolekul valiti korporatsiooni esimene juhatus järgmises koosseisus: esimees — Joh. Pertens, abiesimees — Hans Sang, kirjatolmetaja — Armand Sild. Sama koosolek otsustas omaks võtta kõik 1912. a. vanemate mõttekandjate poolt püstitatud põhimõtted ja need teostada org-i edaspidises elus. Avamispäevaks määrati 15. jaanuar 1918 (v. st.).

Algas pingeline ettevalmistustöö. Kümne päeva jooksul muretseti korter, tarviline mööbel, ajutine vapp ning muud möödapääsematult vajalised esemed. 15. jaanuaril 1918. (v. st.) peeti kutsutud külaliste ja esindajate osavõtul pidulik avamisaktus ning heisati esmakordselt violett-roheline-valge lipp. Org-i esimene korter asus Külütri tänaval söögimaja „Reformi“ kõrval (praegu restoran „Kuld Lõvi“).

Iseloomustava üldpildi avamisaktusest ja nelst aegadest saame ühe aktusest osavõttnu kirjast, milline säilinud org-i arhiivis: „...ajad olid jaanuaris veel kurvemad. Punane terror valitses selles väikeses ajaloolises kultuurilinnas Tartus ja meid müütati parunitele vene juutide poolt ühes maa, rahva ja rahvusliste tunnetega... Tahtsime olla pidulikud ja rõõmsad, kuid pais-

tis, et see nõudis pingutusi. Silmis nagu helastus hirmu ja huulil küsimusi: kas on aeg kohane? mis saab homme? Kuid aktus sai peetud, osavõtjaid oli küllalt, õnnesoove palju ja hambarahagi kogunes kenake summa. Hoogsate kõnede, laulu ja „topsi“ najal tõusis meeletu üpris kõrgele, nii et unustati isegi punased jõugud, alalised läbiotsimised, arreteerimised ja mahalaskmised...“

### 4. ÜKS SEMESTER TEGEVUST 15. I 18. — 4. V 18.

**A**VAMISAKTUSELE järgnes kibe ja asjalik argipäevatöö äärmiselt pimedates olukordades. Olid ajad, mil keegi ei võinud olla julge homsele päevale, kus surm niitis vaenuväljadel vendi, kus klassivõitlus jõudis haripunktile ja kus kaks põlist rivaali, ida ja lääts — Vene hiiglane ja Saksa rusikas — Baltimere rannikul otsustasid suurte heitluste viimaseid üksikasju.

Selles olukordade kaootilisuses salk tulipäisi noori tegutses ja oma impulseeriva vaimustusega saavutas küllaldasi tulemusi. Asutatud org-i üldilme, eesmärk ja põhimõtted olid samad, mis seati üles juba 1912. aastal. Nendele lisandati veel järgmised:

1) korporatsioon taotleb terves omas tegevuses apoliitilist põhimõtet, kuid on sealjuures alati valmis astuma vastu võõra võimu ja vaimu sissetungimisele;

2) korporatsioon tahab iseseisvalt rajada ja juhtida oma tegevust, ei kavatse end kuidagi viisi segada ükskõik millise teise org-i siseasjadesse, kuid ei luba ka ühelgi teisel org-il suruda peale enesele võõraid ideid

ja võdrast tahet, vaid korraldab, juhib ja valitseb end ise.

3) korporatsioon püüab koondunud liikmeid kasvatada tublideks, mitmekülgseks arenenud isiksusteks, kes eviksid isamaalise meelsuse, vajaliku seltskondliku käitumise ja tarviliku haridusliku tasapinna oma kutsealal.

Kõigi ülesseatud nõuete ja tingimuste kohaselt koostati korp-ile esmajärjekorras kodukord, mis täiendades põhikirja pidi andma vankumata üldreeglina täpsamaid juhtnõure org-i liikmele nende korporatiivelus. Kui põhikiri tuli koostada venekeelsena, siis kodukord oli täiesti eestikeelne. Eesti keel valitses ka org-i muudes eluavaldustes. Järgmise ülesandena teostati konvendi korteri sisustamist, mis pidi saama teiseks kodus igale liikmele. Pidevalt jätkati ka mõttekaaslaste koondamist, mis andis korralikke tulemusi. Semestri lõpul 5. mail peeti korp-i esimene kommers 22 liikme osavõtul. Seega lõppes esimene tegevussemester äsja tekkinud korp-i ajaloo, täis rohket tööd ja innustatud tegevust.

#### 5. VAHEAEG 4. V 18. — 5. IX 20.

**K**UID ESIMENE tegevussemester sellel perioodil jäi ka ainsaks. Ajalooliste sündmuste käik oli pidurdamatult kiire. Kui korp-i avamise momendil asuti veel vabariikliku Venemaa pinnal, siis 24. veebr. 1918. elati juba Eesti Vabariigis. Päev hiljem aga Saksa okupatsioonivõimude raudse rusika ja sama aasta lõpul enamliku vägivald all. See kõik mõjustas elu ja tegevust. Samuti siis ka verivärskel üliõpilasorganisatsiooni oma. Aegade ärevus ja ajalooliste sündmuste käik vajasis kiiret ja kärmet otsustamist ning teovõimet. Paratamatult tuli tihti loobuda oma ülesseatud põhimõtetest ja siseelu korraldamisest ning lüüa kaasa välistes küsimustes. Kindlalt ja julgelt kaa-

luti kõiki küsimusi. Seistes rahvuslikul alusel polnud võimalik jääda passiivseks tolleaegsetele üritustele, nagu Saksa Ülikooli boikoteerimine ja hiljem Eesti Vabadussõda. Solidaarselt kirjutati alla koos teiste eesti org-idega protestile ja keelati oma liikmele osavõtmine Saksa Ülikooli õppetööst. Koos teistega tõtati rindele, et astuda vastu idast läände valguvale punasele laviinile, et moodustada kaitserinnet noorele Eesti Vabariigile.

See kõik loomulikult ei soodustanud org-i tegevust, vaid sundis täielikule tööseisakule siseelus. Anti käest ära isegi org-i korter, et vältida kulusid, sisustus paigutati ühe Tartus elava liikme hoolde ja jääd ootama paremaid aegu.

Esimeseks aastapäevaks 28. jaan. 1919 kogunes Tartu suur hulk org-i liikmeid, et kas või üks hetkki pühendada oma org-i esimese aastapäeva tähistamiseks. Vaiksel tuld, oldi ja mindi, sest olukord oli äärmiselt segane.

Eesti iseseisvuse ja Eesti Vabariigi tõsiasi jaoks saamisega loodi ka Eesti Vabariigi Tartu Ülikool. 5. det. 1919. a. registreeris üks Tartus viibivaid org-i liikmeid ka korp! Fraternitas Livienise Eesti Ülikooli juures.

#### 6. UUESTISUND 5. IX 20. — 28. I 38.

**P**ARAST vaheaega, 5. sept. 1920 algas korp! Fraternitas Livienise elu ja tegevust uuesti. See periood on väldanud peaaegu 19 aastat ning on kujunenud rahulikuks ja tegevusrikkaks ajastuks org-i elus. Seda 18 aastast perioodi peab käsitama kahe eri ajastuna: a) tegutsimine kutsealalise org-ina 5. IX 20 — 4. X 25 ja b) tegutsimine üldilmelise org-ina 4. X 25 — 28. I 38.

a) Tegutsimine kutsealalise org-ina  
5. IX 20. — 4. X 25.

5. sept. 1920. a. kogunesid korp! Fraternitas Livienise liikmed ühe ksv! korterisse kokku, kus peeti esi-



ESIMENE KOMMERS  
4. mail 1918. a.



#### ÜLIÕPILASKONVENDI PRAE- GUNE EESTSEISUS.

Vasakult: Voldemar Krüger  
(abiesimees), Arnold Morin  
(esimees) ja Peeter Jaanson  
(kirjatoimetaja).

mene koosolek pärast mitmesemestrilist vaheaega. Muretseti org-ile korter Karlova tän. nr. 28 ja alustati elustama valbunud tegevust. Otsustati peamine rõhk panna sisemise elu korraldamisele, kuid liia jõudumööda kaasa ka välistes üritustes.

Siseelus asuti teostama vanemate kaasvendade poolt ülesseatud eesmärged, sihte ja põhimõtteid; arendati kehakasvatust vehklemise ja võimlemise näol; harrastati laulu, mis nii omane igale üliõpilasele; seati sisse sunduslik referaatide tegemine, kusjuures oli tingimuseks, et iga liige peab tegema vähemalt ühe referaadi, ja soetatud raamatukogu, milleks org-i iga liige pidi tasuma teatud kindla summa.

Tähtsamatest üritustest sel ajastul tuleb mainida vapi küsimust, kartell-lepingu sõlmimist ja põhikirja muutmist. Need küsimused seisid kauemat aega akuutsetena päevakorral ja sünnitasid org-i elus palju eluvust.

Kui korp! loodi, siis lepiti alul lihtsa väikese vapi-  
ga, mis kujutas enesest värvikiipi kahe lipuga. Kavast  
seisid aga uus, suur ja omapärane vapp, mille muretse-  
miseks moodustati komisjon juba algaastail. Ent asi  
hakkas nihkuma alles 1924. aasta teisel semestril. Kuu-

lutati välja vapi kavandite võistlus. Vastuvõetavaks  
osutus korp-i liikme B. Mirov'i poolt esitatud kavand.  
Uus vapp lasti valmistada Tallinnas. Siinjuures peab  
märkima asjaolu, et uues vapis püüti võimalikult teos-  
tada omapära ja välditi tarvitamast rüütliaja suge-  
meid. 30. jaan. 1926. a., korp-i kaheksandal aastapäeval,  
avati uus vapp, millesse on koondatud ühiseks tervi-  
kuks korp-i aade ja põhimõtted: vendlus, ausus, hool-  
sus. Vendlust sümboliseerib kett, millel 7 lüli (asutajate  
liikmete arv), ausust — päike ja hoolsust — sipelgad.  
Sama kindel, kui oli seltsme esimese liikme liit, sama  
ausalt, kui käib päike oma igapäevast teed ja sama  
hoolsalt, kui teevad sipelgad oma kodu ülesehitavat  
tööd, olgu iga korp! Fraternitas Livienise liige oma  
väikeses peres, ühiskonnas, rahvas ja eraelus.

Samasse ajastusse kuulub ka korp'i lipulaulu mu-  
retsemine. Algusest peale tunti vajadust org-i lipu-  
laulu järele, kuid muud aktuaalsemad küsimused ei või-  
maldanud seda korraldada varemini. Siin asus asja  
etteotsa korp-i liige J. Vilt, kelle energilisel kaasabil  
lugupeetud luuletaja P. Grünfeldt kirjutas sõnad ja  
hälllooja T. Vettik komponeeris viisi.

Üks tähtsamaid momente tol ajastul oli kartell-

lepingusse astumine Eesti Korporatsioonide Liiduga. Kuigi omavahel tunnustati aumõistet ja auvahekordade korraldamist kindlate reeglite järgi ja seda teostati tarbe korral ka väljaspool oma org-i, siis kindlama vahekorra loomiseks sõlmiti 4. mail 1925 kartell-leping.

Aktuaalsemaks küsimuseks aga kujunes korp-i põhikirja muutmine. Olles asutatud puht erialalise org-ina võisid korp! Fraternitas Livlensis astuda liikmeks vaid rohuteadlased ja rohuteaduse üliõpilased. See võimalus piiras liigselt korp-i edukat arenemist ja taotles liig ühekülgsed sihte. Pealegi kujunes olukordi, kus org-i liige, kes pikemat aega võtnud osa korp-i elust, teaduskonda vahetades oli sunnitud lahkuma liikmeskonnast. See kõik mõjutas põhikirja muutmise küsimust ja pikkade ning rohkete arutluste tulemusena muudeti 4. okt. 1925. aastal põhikiri nõnda, et ta võimaldas astuda korp-i kõigil Tartu Ülikooli eesti soost meesüliõpilasil, olenemata teaduskonnast.

Vaikimata ei saa mööduda ka selle ajastu ühest erilisest sündmusest, s. o. 1. det. 1924 päev, mil kommunistlik element tõstis pead, et haarata uuesti oma hõlma Eesti riiki ja rahvast. Selle momendi sündmustes oli oma osa täita ka korp! Fraternitas Livlensis liikmeskonnal. Olles astunud kaitsellitu selleks, et teostada omakaitset, jäeti Tartu linna kaitsellidu ülema korraldusel korp! Fraternitas Livlensis liikmete valve alla linna elektrijaam, kus peeti järjekindlalt valvekorda hädaohu likvideerimiseni. Kaitsellitu kuulumine on liikmeskonnal kohustuslik ja kaitsellidu tegevusest võetakse osa terves koosselus.

Aktuaalsete küsimustega rööbiti arenes igapäevane elu kõigi oma mitmekesiste eluavaldustega nii sise- kui välistegevuses. Igal pool tehti kõik, mis vajalik, ja igas suhtes toimiti nii, kuid seda nõudis olukord ja tarvidus.

Selle ajastu lõpuks oli korp-i liikmeskond kasvanud 77-liikmeliseks, neist vilistlasi 42 ja konv-i liikmeid 35.

## 7. TEGUTSEMINE ÜLDILMELISE ORG-INA

4. X 25. — 28. I 38.

**O**RG-I ÜLDILMELISEKS muutumisega mitmekesistus liikmeskonna koossel, rohkenesid sidemed ja laienes tegevus. Paratamatult tuli rohkem kokkupuuteid teistega, siduvusi ning arvestamisi. Juba mitmete huvialade kokkupuutumine elustas siseelu ja sundis ümberkorraldamisele mõndagi varematest tõekspidamistest. Kui eelmisel ajastul lahendati ja korraldati rohkem siseelulisi olukordi ning küsimusi, siis järgneval ajastul pälvivad tähelepanu ka väliselulised olukorrad ja küsimused.

Siseelulises tegevuses algas hoogne mitmekesistatud huvialade arendamine. Tekkisid orkester ja laulukoor, mitmesugused meeskonnad spordi alal, nagu jalgpallis, võrkpallis ja korvpallis. Võeti osa võistlustest ja saavutati edurikkaid tulemusi. Harrastati tennist ja esineti ka tennisvõistlustel. Orkester ja laulukoor tegutsesid ja tegutsevad oma huvide rahuldamiseks ning huviohtute ja omavaheliste koosviibimiste elustamiseks ning sisustamiseks. Akadeemilise töö kõrval on järjekindlalt ja edukalt võetud osa ka ülikooli poolt väljakuulutatud igaaastasest auhinnatööde võistlusest. Sealjuures jätkus pidevalt korralne päevast päeva, aastast aastasse kanduv igapäevatöö oma mitmekesistes avaldustes.

Tähtsamatest üritustest sel ajastul tuleb mainida E. K. L-i astumist ja sõpruslepingu sõlmimist Helsingi Ülikooli Kesk-Soome Osakonnaga.

Aru saades oma õigustest, mida Eesti Vabariigi Tartu Ülikooli üliõpilastele võimaldas, tundes kohustusi,



### VILISTLASKOGU JUHATUS.

Vasakult: Juhan Vilt (ahiesimees), Boris Mirov (laekur), Juhan Brunhof (esimees) ja Eugen Irv (kirjatoimetaja).



SÜGISKOMMERSIST OSAVÕTJAD 10. NOV. 1935 ÜHES SÕPRUSLEPINGLASTE ESINDAJATEGA.

mida moodne üllõpilasliikumine ette kirjutas, teades mida tähendab hiesti organiseeritud ühiskond, eeskätt tema kitsam osa — üllõpilaskond, püüdis korp! Fraternitas Livienensis alati käla kaasas ajaga ja anda oma parimat. Selleks kandideeris korp! Fraternitas Livienensis 1930. a. E. K. L-i ja võeti sinna vastu 28. nov. 1930. aastal. Sellega astuti edasi samm selleks, et teostada üllesseatud põhimõtet — vlla edasi ja arendada korporatiivset mõttemaailma.

Oles võrsunud iseenesest, sisemisest vajadusest, pole olnud korp! Fraternitas Livienensisel vaenulikke vahakordi ühegi üllõpilasorganisatsiooniga, vaid on püütud arendada sõbralikke suhteid kõigiga, niipalju kui see võimalik ja vajalik. Vahakordade korraldamisel on raudselt lähtunud põhimõttest: meie ei sega endid kellegi siseasjadesse, ega luba ka kellegi teisel segada end meie siseasjadesse. Punase joonena on läbistanud kogu tegevust suur tahe rahuarmastusele, püüde kaasvõitlejallikule läbisaamisele, vastastikusele arusaamisele ja loomullikule vahakordade arendamisele.

Sama taktikaga on võetud osa kõigist üldtähtsusega üllõpilaselu üritustest alates Tartu Eesti Üllõpi-

laste Organisatsioonide Kesk-estuse loomisega 1919. a., samuti hilisematest üllõpilaskonna ettevõtetest.

Teiseks tähtsaks ürituseks korp-i elus sel ajastul oli sõpruslepingu sõlmimine Kesk-Soome osakonnaga. Öppiva üllõpilasnoorsoo üks tähtsamaid harrastusi on hõlmutegevus ja vendlussuhete arendamine. Ka korp! Fraternitas Livienensis pole kunagi eitanud hõlmutegevust ega sõpruslepingute tähtsust, vaid on alati hoidnud aukohal Soome silla ehitamise ja innukalt võtnud osa hõlmutegevuse üritustest. Et aga senini polnud astunud otsekoheseid tegelikke samme kindlakujulise sõpruslepingu sõlmimiseks, nii nagu seda tegid paljud organisatsioonid hõlmutegevuse hoogmomendil, siis selleks mõjus kaasa kaks põhjust: 1) polnud leitud vastavat org-i vennasmaalt ja 2) taheti rajada sõprusleping rohkem kohustusl ja tegusid nõudvale alusele.

Sõprusuhete pioneerideks olid ksv! E. Elman, kes stipendiaadina viibis Soomes 1934. a. suvel, ja ksv! A. Mägi 1935. a. suvel. Mõlemad peatusid Soomes olles Kesk-Soome osakonna juures ja siit tekkiski tihedam kontakt kahe vennasrahva üllõpilasorg-ide vahel, mis viiski sõpruslepingu sõlmimiseni. 1935. a. kevadsemestril tehti ses suhtes põhimõtteline otsus ja 10. nov. 1935 kirjutati lepingule alla. Sõpruslepingu üks punkt näeb

ette vastastikust stipendiumide andmist ja seda on seni täidetud siiralt ja järjekindlalt. Sõprusleping andis aluse laialdasele vastastikusele sõprussuhete loomisele, mis areneb pidevalt.

Kui organisatsioon algas tegevust, siis koosnes ta vaid konvendist. Aastatega kasvas vilistlaste arv ja 1921. a. asutati konvendi juure vilistlaskogu. Hiljem vilistlaskogu registreeris end Siseministeeriumis ja tegutseb juriidilise isikuna. Vilistlaskogu esimeheks oli 1921. a. alates kuni 1938. aastani vilistlane A. Imelik. Praegu on vilistlaskogu esimeheks vilistlane J. Brunhof.

Tehnikateaduskonna Tartust Tallinna viimisega ja Tallinna Tehnika Ülikooli asutamisega, siirdus Tallin-

nasse õpinguid jätkama palju korp! Fraternitas Livien- sise liikmeid. Nende eestvõttel tekkis Tallinna Tehnika Ülikooli juure korp! Fraternitas Livien- sise konvent.

Uue Ülikoolisid ja Üliõpilaskondi ümberkorraldava seadusega korporatsioon Fraternitas Livien- sis on sea- tud järgmisse seisundisse: organisatsioonil on oma põ- hikirja alusel tegutsev vilistlaskogu ja Tartu üliõpilas- konvent, mis registreeritud Eesti Vabariigi Tartu Üli- kooli juures, ning Tallinna üliõpilaskonvent, mis regist- reeritud Eesti Vabariigi Tallinna Tehnika Ülikooli juu- res. Nende vahekorrad on momendil korraldamisel. Nii on org! kasvanud 7-liikmelisest algrakust 250-liik- meliseks perekaks. Kõiki ühendab aga ühine vaim, mõte ja tahe olla — Frater Livien- sis.

Jaan Alamäe

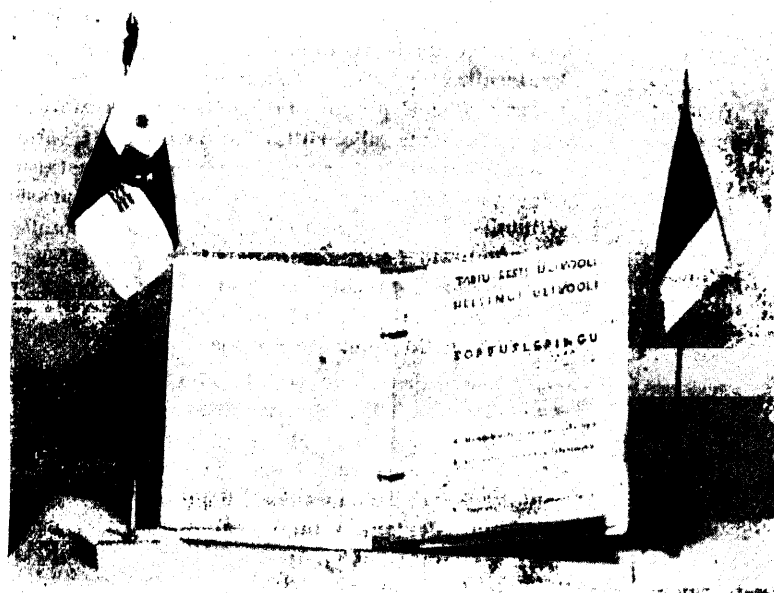
## Märkmeid meie sõpruslepingu saamisest

**E**STIT JA SOOMET seovad loomupära- selt kahe rahva kultuuriliste ülesannete ühtlus, kultuurivarad, traditsioonid, keel, veresugulus ja ühtekuuluvustunne. Seda ühte- kuuluvustunnet on kahe viimase aastakümne kes- tel arendanud üliõpilasnoored, kui tulihingelised hõimlusaate kandjad.

Eesti Vabadussõda oli pöördepunktiks aade- telt tegelikkusele. Siin pandi alus kahe rahva

ühistööle ja selle ühistöö mõjukamaid väljendus- viise on sõpruslepingud ja -liidud vennasrahva üliõpilasorganisatsioonide vahel. Kummagi maa akadeemiline noorsugu on nende kaudu tutvu- nud laiemal määral vennasrahva kultuuri ja riik-liku eluga, milline asjaolu on suuri muutusi too- nud mõlema maa vastastikuses suhtlemises, lä- hendamises ja mõistmises.

Sõpruslepingute sõlmimine üliõpilasorgani-



**SÕPRUSLEPING.**  
mis kirjutati alla 10. nov. 1935 korp.  
Frat. Livien- sise ja Keskk-Sooma Osa-  
konna esindajate poolt.





*Ksv! A. Morin loeb ette sõpruslepingu teksti*

satsioonide vahel elavnes 1928—1933 aastate vahemikus, millisel ajal loodi kõige enam sõprusliite. Nii oli 1934. aasta kevadeks Vironial, Fr. Estical, Sakalal, Ugalal, Rotalial ja Revelial sõlmitud sõpruslepingud Soome üliõpilasorganisatsioonidega. Samal ajal kerkis ka Fraternitas Liviensise liikmeskonnas mõtte asuda sõpruslepingu sõlmimisele, et tõhusalt kaasa aidata vennasrahvaste kultuurilises koostöös.

Sõpruslepingu sõlmimise mõtte algatajaiks olid tolleaegne konvendi senior vil! frater Leo Koppel ja frater Evald Elman, kellel olid tekkinud sõprussidemed üksikute Soome perekondade ja üliõpilastega. Mõtte teostamisele tuli soomepoolselt abiks asjaolu, et Keskisuomalainen Osakunta oma stipendiumi eestlasele õppimiseks Jyväskylä suveülikoolis määras Eesti Korporatsioonide Liidule. Varemalt oli üliõpilaskonna vahendusel selle stipendiumi Smk. 2000 kasutamise võimalusi kogu üliõpilaskonnal. Saanud enesele nimetatud stipendiumi, lõi frater E. Elman Jyväskylä suveülikoolis olles esimesi suhteid Keskisuomalainen Osakunna ja Fraternitas Liviensise vahel. Keskisuomalainen Osakunna juhtivad isikud ja osakondlased suhtusid pooldavalt sõpruslepingu peatsele sõlmimisele, kuna osakonnas oldi innustunud hõimuharrastusist. Väärrib märkimist asjaolu, et KSO juba aastaid oli arenenud hõimutöö tegelikule süvendamisele, andes stipendiume eesti üliõpilastele, ilma et KSO liikmed oleks Eesti poolt vastustipendiumide osaliseks saanud. Eriti suure ja innuka hõimlasena pooldas sõpruslepingu sõlmimist tolleaegne kuraator mag. Erkki Vaheri. Samuti oli frater E. Elmanil ja vil! frater R. Nutovil KSO suvepäevadel viibides Saarijärvel võimalus mõt-

teid vahetada osakonna inspektori prof. Albert Hämäläisega (Hämäläinen), kes täiel määral pooldas sõpruslepingu loomist. 1935. aasta suvel viibis suveülikoolis Jyväskyläs stipendiaadina frater Arvo Mägi, kes jätkas omakorda sõprussidemete loomist ja eeltööd sõpruslepingu sõlmimiseks. Sama aasta sügissemestril tuli Eesti Korporatsioonide Liidu stipendiaadina Tartu Ülikooli kesksoomlane Urho Valjakka. Seega avanes ka Keskisuomalainen Osakunnal oma liikme kaudu võimalus tutvuda Fraternitas Liviensisega.

Peagi oli sõpruslepingu sõlmimise mõte, mis arenenud kahe organisatsiooni liikmeskonna isiklikkudest sõprustest, küps ning 10. novembril 1935. a. teostus sõpruslepingu sõlmimine Tartus Fraternitas Liviensise konvendi korteris.

Kuna sõpruslepingu pidulik allakirjutamine langes ajale, mil Fraternitas Liviensis pidas oma traditsioonilist sügiskommerssi, siis oli kolmeteistkümnel kesksoomlasel võimalus kaasa elada mitmele pidulikule sündmusele samaaegselt.

Sõpruslepingu sümbolise kinnituseks vahetati kaunivälimusega akte, millele vastastikku alla kirjutasiid Keskisuomalainen Osakunna esindajaina kuraator mag. Erkki Vaheri, kesksoomlased Teno Putro ja Elsa Ollila. Fraternitas Liviensise poolt tookordne Vilistlaskogu esimees vil! frater A. Imelik ja fraterid A. Morin, E. Redel ja A. Kommel konvendi eestseisusena. Sõprusleping nõuab tihedat koostööd mõlema organisatsiooni vahel hõimuaate eesmärkide taotlemiseks. Selleks vahetatakse stipendiaate vaheldumisi igal sügissemestril. Nii on võimalus sõpruslepinglaste ühel liikmel tutvuda lähemalt ven-



*Sõpruslepingu allakirjutamine*



### KORP. FRATERNITAS LIVIENSISE TALLINNA KOONDIS.

*Korp. Fraternitas Livienensis'e tehniliste huvidega kaasvõitlejad asutasid vil! vil! kaasabil ja toetusel Fraternitas Livienensis'e Tallinna konvendi, kusjuures on kinni peetud traditsioonidest, millised on aus juha korp.-i asutamispäevilt. Samuti valitseb vendlus kõigi EKL-i konventide ja korp. Frat. Livienensis'e vahel Tallinnas, nagu see oli, on ja jääb Tartuski.*

*Käesoleval semestril juhivad korp. Frat. Livienensis'e Tallinna konventi ksv. ksv. järgmises koosseisus: Kiisler, Voldemar (senior), Erisild, Hugo (subsenior), Vieveger, Georg (kirjatoimetaja). Konv.-i vil. kogu Tallinna koondist: vil. Pärkma, Harri (esimees), vil. Planken, Juhan (abiesimees ja Jaaku, Voldemar (kirjatoimetaja).*

nasmaa, rahva, keele ja kultuuriga. Juba 1936. a. sügissemestril oli allakirjutanul meeldivaks võimaluseks kasutada aega KSO stipendiaadina Helsingi Ülikoolis, et tihendada sõprusidemeid kahe organisatsiooni liikmeskonnas. Tundsin Kesksuomalainen Osakunnas südamlikku suhtlemist ja suurt siirast poolehoidu ja huvi Fraternitas Livienensis'e ning kogu Eesti vastu. Praeguse osakonna kuraatori frater Urho Valjakka algatusel loodi osakonnas eesti keele klubi vennasrahva keele õppimiseks. Selle klubi tegevusest võtsid osakondlased innukalt osa. Parimad mälestused püsivad ajast, mil mul oli võimalus

elada ja töötada südamlikkude sõprade ringis Kesksuomalainen Osakunnas.

Suurima rõõmuga julgen seepärast ka öelda, et sõprusleping on aidanud palju kaasa kummaldi maal ideelisele hõimuteadlikkusele, võimaldanud luua rohkeid isiklikke sõprusi, millede abil kõige paremini õpime tundma ning mõistma vennasrahva olusid ja mõtlemisviisi. Sõpruslepingu kaudu jõuame kindlasti tulemusteni, et tugevneb kummagi maa rahvas sõbralik, teist mõistev hindamine, mille põhjal saab kergemini lahendada ka võimalikke päevapoliitiliste mõtete lahkuminekuid.

1918 – 1938

**Peeter Järv**  
**Mart Hakkaja**  
**Herman Kevend**  
**August Adams**  
**Oskar Palitser**  
**Theodor Palu**  
**Daavit Lipson**  
**Herbert Paris**  
**August Jakobson**  
**Voldemar Sabbi-Severde**  
**Friedrich Jõesaar**  
**Hans Vasar**  
**Aleksander Tamm**  
**Hendrik Mikhein**  
**Eduard Müür**  
**Jakob Brunhof**  
**Aleksander Planken**





TALLINNA KOONDISE  
VIL! KOGU JUHATUS.

Vasakult: *Voldemar  
Jaaku* (kirjatoimetaja),  
*Juhan Planken* (abi-  
esimees), *Harri Pärk-  
ma* (esimees).

*Arvo Mägi*

## *Kas ajalugu kordub?*

**A**JALUGU KORDUB. Sellist väidet kohtame õige sageli: omavahelisis kõnelusis, avallikes kõnedes, ajakirjanduses ja vahel isegi populaarteaduslikus kirjanduses. Väide on enesest väga lihtne: ajalooos valitseb teatud korduvus, olude muutuvusest hoolimata jäävad ajaloo põhimõtted samaks. See väide lubab teha teataval määral ka ennustusi. Enesest on see väga mugav väide, kergesti kasutatav ja veenev. Ent selle juures siiski põhiliselt vale ja teaduslikul rakendamisel võlmatuid raskusi tekitav — nagu enamik näiliseliselt lihtsaid väiteid.

Kui selle väite esitajalt nõuda tõestusi või vähemalt käegakatsutavaid näiteid, siis väitja tavaliselt satub raskustesse. Harilikult ta arvab, et selline ajalooline põhitõde tõestusi ei vajavat, ja näiteid leiduvat igal sammul. Toodud näited aga osutuvad tavaliselt nõrkadeks. Võrreldakse Prantsuse ja Vene revolutsiooni, juhatakse tähelepanu suurte maailmasõdade perioodilisele esinemisele jne. Ajalooga lähemalt tutvunud isikule need väited tihti näivad lapselikena ja nende ümberlukkamine osutub harilikult üsna kergeks.

Kui selline väide esineks ainult vähikute kõnelusis ja kirjutusis, siis poleks õieti põhjust näha vaeva ta kummutamisega. Kuid viimasel ajal kohtame ajaloo kordumistontni ka seal, kus ta esinemine ajalooliselt mõtlevais inimesis tekitab õigustatud pahameelt — nimelt teaduslikus kirjanduses või vähemalt kirjanduses, mis tahab olla teaduslik ja mida lalade ringkondade poolt ka selleks peetakse.

Osvald Spengler oma „Õhtumaa hukkumises“ väidab: Ekslik on vaadelda inimsoo ajalugu tervikuna. Võime vaid vaadelda üksikute kultuuride ajalugu, mille juures need kultuurid sarnanevad organismidele looduses. Neil on oma lapseiga, õitseng, vanadus ja orgaaniline surm. Iga uus kultuur oma arengus algab jälle otsast peale. Inimsoo areng ei osutu pidevaks, vaid tekivad pendlisarnased võnked, mille juures kultuuri areng absoluutselt seisab paigal. Tähtsad on meile Spengleri kultuuriorganismidest antiik- (Spengleri järele apolliniiline) ja praegune õhtumaa- (ehk faustiiline) kultuur. Meie praegune kultuur on vananevas eas ja varsti järgneb ta kokkuvarisemine, nagu sündis antiikkultuuriga 4. ja 5. sajandil p. Kr. On saabumas uus kultuuritu keskaeg.

**S**ELLE PÕHIMÕTTE võtavad omaks ja seda arendavad edasi praegused saksa ajaloo filosoofid. Igal rahvusel on oma iseseisev kultuuriareng, mis on täiesti rippumatu naaberahvastest. Igal rahval on oma õitsengu- ja languseperioodid ning lõpuks lakkab vananenud rahva kultuur olemast. Sakslase seisukohalt on muidugi loomulik, et languseperioodi elavad üle sellised vanad kultuurrahvad, nagu inglased prantslased ja osalt isegi skandinaavlased. Ainult saksa kultuur elavat praegu üle oma tõusuaega.

See vastab ka Spengleri viimase tähtsama teose „Otsustavate aastate“ põhimõtetele: Euroopa on kultuuriliselt lähenemas uuele keskajale. Ühiskond on ülikultuuristunud, ta loomulikud sidemed loodusega ja

maapinnaga on hävnenud. Uues saabus keskajas maksab ainuüksi tugevama eesõigus, sellepärast on tarvis kultiveerida metsikust ja barbaarsust. Saksa rahvas, kes on kõige vähem kannatanud kultuuripahede all, järelikult eemaldunud kõige vähem loomulikust olukorrast, evib barbaarsust, toorust ja tarvitamatut elujõudu suuremal määral kui teised rahvused. Sellepärast on sakslaste päralt tulevik, nad saavad tuleva keskaja valitsevaks ja juhtivaks rassiks. — Selline on ajaloo korduvusprintsipi lõppresultaat Saksamaal.

Millistel alustel põhineb selline teooria? Üksikute kultuuride ringikujuline arengukäik on juba ette kindlaks määratud, inimkond ei saa selle juures midagi muuta, vaid kultuuri vanadus saabub paratamatult teatud ajal. Selline vaade läheneb tahtevabaduse eitamisele. Seda mõnavadki saksa ajaloofilosoofid, kuid ainult osalt. Massi tahe on seotud, kuid juhi tahe on vaba. Arusaamatuks jääb, miks juht talle alluvaid rahvaid kõigest jõust püüab just sellele keskajale vastu viia. Kas pole siin õigem oletada, et juht ei käi massi ees, vaid taga — väljendades kogu aeg vaid massi alateadlikke soove ja ihasid, olles ise samuti seotud Spengleri ringleva kultuuriratta külge.

**V**ÕTTES OMAKS sellised vaated, satume pessimismi, kust pole näha mingit väljapääsu. Kui kõik kultuurid on määratud hävinemisele, kui me ei suuda hoida ära oma kultuuri paratamatut langust — siis tekib küsimus: milleks me elame, milleks kulutame oma energiat? Selline teooria hävitab usu inimesse kui üha tälenevasse olevusse, eitab arengu printsiipi. Inimkond ei jõua kunagi täiuslikkusele. Me tlr-

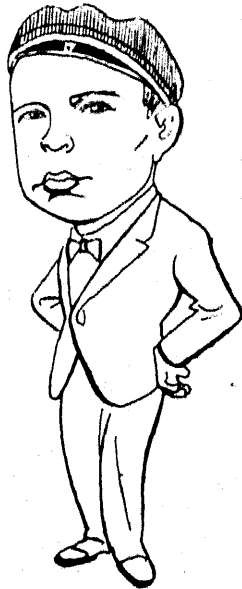
leme nagu oravad puuris, saavutamata midagi. See tuletab meelde Sisyphost, kes karistuseks veeretab suurt kivi kalju tippu, milline enne jõudmist ikka jälle tagasi veeres. Inimesele pole omistatud mingild kõrgemaid püüdeid, vaid ta on samastatud sihitult veeteeruva loomaga või taimega.

Tähtsad on selle teooria praktilised järeldused. Kui arenemine täiuslikkusele on võimatu, milleks siis üldse areneda? On tarvis ainult hoida alal oma elu, veeteeruda. Kaotab mõtte ka kultuur otseväärtsuseks ja arengufaktorina. Tähtis ja tarvilik on ainult see, mida saab kasutada igapäevases elus primaarsete tarvete rahuldamiseks. Tuleb hoolitseda esmajoones tehnika ja rakendusteaduste arengu eest, kõik muu on kõrvalise tähtsusega. Näemeigi praegu autoritaarsetes riikides akadeemilistest kutsealadest esiplaanil olevat inseneri, arsti, loomaarsti ja agronoomi. Rahvahariduse tõstmisel pole samuti mõtet — on küllalt, kui inimene oskab lugeda, kirjutada, arvutada ning tunneb nationalistlikku riigiteooriat. Misjaoks keskkooliharidust paljudele? See õpetab ainult asjatult juurdlema ja arutlema, kuma põhimõtteks on ju „nicht rüsonnieren“. Haritlaskond oma kahtleva ja skeptilise iseloomuga on autoritaarsetes riikides üldse vähesedalt nähtus. On tarvis kutseharidusega käsitöölisi, mitte haritlasi.

**E**DASI VIIB suletud kultuurorganismide teooria internatsionaalsmi eitamisele ja marurahvusele. Rahvus, riik on omaette siht, sellest ei saa olla enam mingit kõrgemat sihti. Sellepärast pole tarvis arvestada teiste rahvastega, vaid nende kulul ja oma hüvangu taotlemiseks on kõik lubatud. Selle põhimõtte



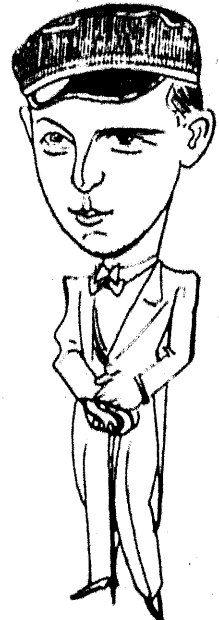
*Nikolai Veiderpass*  
Oh vastne seadus — vastne  
ülikool!  
Oh värskelt värvitud  
professoritool!



*Arno Lepp*  
Oled hülgand vanad  
kambrid —  
Küllap abielu-klambrid.



*Andres Raidaru*  
On konvendi vanamehe  
ainuke troost —  
Saab armastada rebaseid  
mõlemast soost.



*Voldemar Kiisler*  
Juhib Tallinna tudeng-  
konda,  
kuigi südamega Tartus  
on ta.

teostamist näeme praegu Abessiinias ja Hiinas. Rahvusvaheline õigus on kaotanud oma tähenduse rusikaõiguse kõrval. Riigid elavad nagu kiskjad kitsas puuris, varitsedes vaid soodsat momenti, et üksteisele kallale langeda.

Riikide püsiv vaenuvahetorkord eeldab ka sõdade igavest kestmist. Patsifism on ainult täitumatu unistus rahvusideala taotlejale. Ainult oma huvidega arvestavate natsionalistlikkude riikide vahel ei saa juttugi olla püsivast rahust. Sõda on ajalooline paratamatus, mis kordub samuti perioodiliselt, nagu kõik „kultuurinähtused“. Sõda pole selle juures natsionalistide arvates sugugi pahe, vaid otse selle vastu—tähtsamaid kultuuritegureid. Sõda on normaalne, rahu ebanormalne olukord — ütleb Spengler.

Sellistel teooriatel on imestustäratav levimis- ja nakatamisvõime. On meilgi juba avalikult kõneldud sellest, et haridus polevat mingi otseväärtus ja ainult kutseharidus olevatki õige haridus. Samuti on kuulda hääli, et meie haritlaskond polevat võimeline riigi poliitiliseks juhtimiseks, vaid õiged juhivad tulema rahva seast, tegelikkude töömeeste ridadest. Siin võib osalt süüdi olla ka meie haritlaskond, milles vahel on esinenud eluvõõraid tendentse, mis viimasel ajal siiski on vähenemas. Suurelt osalt on sellised väljendused siiski tingitud sama alateadliku vaenuga haritlaskonna vastu, mis idas ja edelas ajab nii lopsakaid õisi. Selliste nähtuste algjuureks on ikkagi usu kaotamine inimsoo arenguvõimalustesse. Ainult igakülgsest arenenud sügava vaimse haridusega ühiskond suudab tõusta enesest kõrgemale, mitte kunagi spetsialistide ja kutseharidusega käsitöölise kogu.

**L**ASKUMATA PIKKADESSE teoreetilistesse arutlustesse ja Spengleri teooria analüüsimisse, tuleb juhtida tähelepanu vaid selle teooria praktilistele tagajärgedele ja laastavale mõjule inimsoo kultuuriarengus. Näiteid selleks ei tule otsida kaugelt, kuna vastavad põhimõtted on juba mitmes riigis leidnud praktilist rakendamist.

Vaadeldes ajalugu lahtiste silmadega, ei kohta me kusagil järske hüppeid kultuurilises elus, ei ajalisel ega liiklumisvahendite arenemisega ka ruumiliselt. Kõik viitab pidevale arengule, harunemisele, mõjudele ja vastumõjudele. Eriti nalivne on 20. sajandil rääkida mingisugusest homogeensest ja naaberkultuurist rippumatust puhtrahvuslikust kultuurist, nagu seda propageeritakse praegu Saksas, püüdes seda steriliseerida kõikidest välismõjudest. Selline kultuuri isoleerimine mõjub väga kahjulikult. Näite pakub sama Saksamaa, mille teaduse, kirjanduse ja kunsti prestiiž on paari viimase aasta jooksul kohutavalt langenud.

Ei tarvitse eriti rõhutada ka pessimismi laostavat mõju. Natsionalistide poolt propageeritud tulevikurahva idee pole mingil määral kooskõlas arenguteooriat eitava pessimismiga. Ikka jälle tekib küsimus: milleks? Ilma



Tallinna Üliõpilaskonvendi „Korp. Frat. Liviensise juhatus. Vasakult: H. Erisild (sub.sen.), V. Kiisler (sen.), G. Vieveger (kirjatoimetaja).

kindla ja püsiva tulevikuslöhita jookseb tühja igasugune liikumine või poliitiline suund.

**K**ÕIGIST EELPOOL esitatud arenguteooria eitamise praktilisist tagajärgedest siiski hädaohtlikem on kultuuri eitamine otseväärtusena — kultuuribarbarism. Rahvast püütakse hoida harimatus olukorras, liitatakse välja ametlikest erinevad vaatekohad, mõtlev intelligents tõrjutakse kõrvale ühiskonna juhtimisest, asemele astuvad hariduseta eriteadlased. Selle tulemuseks on mass, mida juhtide poolt saab liikuma panna igas soovitavas suunas. Kuna ka juhivad ise on poolharitlased, siis on selline olukord kardetav kogu kultuurmaailmale ja sunnib tõsiselt mõtlema.

Meil on valida kaks teed: kas eitades inimsoo arengut, anduda mugavale ja uinutavale saatusefilosoofiale ja „Jumala armust“ sündinud juhtide tahtele, või astuda võitlusele rahva ja inimsoo parema tuleviku nimel, usaldades oma võimeid ja mõistust — austades inimese mõtlevat ja püüdlevat osa, mitte ainult tahtetult olevat organismi.

Ajalugu ei kordu! Kord möödaltatud võimalused jäävad igavesti kadunuiks. Seepärast kasutagem igat momenti oma vaba tahte alusel inimsoo üldise hüvangu ja arengu nimel.

# Esimese Eesti Farmakopöa puhul

**F**ARMAKOPÖA e. dispensatoorium on kõikidele apteekidele, farmatsöitillistele suurlaboratooriumidele ja tehastele sunduslik ravimite raamat. Farmakopöa sisaldab määrusi ravimite valmistamise, teimmise ja säilitamise kohta.

Esimene ravimite raamat ilmus umbes 4600-ja aasta eest, mille kirjutajaks oli Hiina keiser. Kuid ka egiptlastel, kreeklastel, roomlastel ja araablastel oli niisugune eeskirjade-raamat ravimite valmistamiseks. Mõnelt poolt peetakse esimese farmakopöa kirjutajaks *Mantiast*, Herophilose õpilast, teiselt poolt koguni Egiptuse kuningat Amenhotep 3-dat.

Hilisemal ajal oli iseäranis kuulus Mesue, farmakopöa — Antidotarium X ja XI sajandist, mis 12 peatükis liitravimeid kirjeldas ja mitmel puhul tõlgiti ja kommenteeriti.

Mesue Antidotariumi esimene trükk ilmus 1471. a. Nii on see väljanne kõige vanemate trükitud raamatute seast. Peale mainitu oli veel terve rida teisi, kuid need antidotaariumid ja dispensatooriumid olid ainult ravimite eeskirjade erakogud. Nad olid küll väga laialt levinenud ja arstide ja farmatsöitide poolt tarvitusele võetud, kuid ei kannud ametlikku laadi. Ei olnud seadusraamatud.

Esimene ametlik saksa ja üldse esimene farmakopöa oli *Valerius Cordus'e* kuulus dispensatoorium, mis Galeni põhimõtete järele koostatult XVI sajandi keskel ilmus ning ametliku ravimite raamatuna Nürnbergi linnas maksma pandi. Esimene saksa farmakopöa oli nii siis linnafarmakopöa.

*Valerius Corduse* dispensatoorium ilmus aastal 1672 (*Cordus* suri 1544. a.). Raamatus on peale dispensatooriumi veel muldki kirjutisi, muu seas ühe Roomas maetud õpetlase hana-kiri: „Ta suri sõidul läbi Itaalia, 29 aastat vana.“

Selles dispensatooriumis nimetatakse apteekrit-pharmacopoeust arsti *dextra manus*, kinnitatakse et apteeker peab kõige pealt hea ladinakeele tundja olema, et ta teaduslikke töid võiks lugeda ja ajakõrgusel oleks. Siis peab ta hästi *simpliciat* tundma. Edasi pidavat ta teadma, kuidas näit. dekokti-keedist valmistada, kus ei tohi raudriistu tarvitada jne., millal taimi ja muud korjata, kuidas neid kuivatada ja säilitada; kuidas *simplicia*-compositaks ümber töötada ja vilmaseid väljastada. Ka jumalakartusele ja heategevusele manitsetakse. Väga ilus on ka manitsus „neetud vürflimängust, joomisest ja armastusest“ eemalhoidmiseks.

Iseäranis huvitav on ka meie ajale, kus meie nii sagedasti võisime veel enne Maailmasõda lugeda kuulutust: „Otsitakse poisimeest farmatsöiti“, lugeda manitsust: „Nii siis teie, poisimehed, minge võtke naine!“

Moodsad farmakopöad ei avalda enam tekstis niisuguseid manitsusi.

*Valerius Corduse* dispensatoorium sisaldas väga palju ravimite eeskirju ning juba nende galeeniliste preparaatide eeskirjade lugemisel tekib küsimus, kas apteekrid tõesti kõiki neid rohkeid *simpliciaid* tagavaras hoidsid. Kuid see raamat sisaldab ka õige kriitilisi ettepanekuid, näit. mõrumandlite asemel võib anda koirohtu, mee asemel suhkrut, loorberõli asemel tõkatit jne.

See käib halvasti kokku nõudega ausalt omi kohuseid tähta, mis sissejuhatuses apteekrite kohta püstitatakse.

Kokkuvõttes on *Corduse* dispensatoorium ühes oma lisandusega kõige kõrgemal mõeldul huvitav dokument XVI ja XVII sajandi alguse farmaatstast.

*Flückiger* ütleb: „See dispensatoorium on loodud, mille Nürnbergi magistraat lasi *Valerius Cordusel* koostada. Hoolimata kõlgist puudustest tähendab see suurt edusammu farmaatstas, kuna tema ülevaatlik, mõndapidi otstarbekohane magistraalvormelitte valk endisele korratusele lõpu tegi. Esimest korda määrati sellega Saksamaal seaduslikult kindlaks, kuidas apteeker töötama peab ja ka arst võib sellele toetuda.“

Edasi ütleb *Flückiger*: „Aga otse selle läbi, et *Cordus* araablaste ja salermolaste kaudu edasi pärandatud kreeka arstiteadust väga laialiselt ja nende aegade kohta mõistetaval viisil tarvitas, on tema kaasa aidanud järgnevate aegade iseselsvusetusele; tema dispensatoorium oli niisuguses lugupidamises, et see väga esile tõukis ja uuendustele ainult plikamisi ruumi andis. Tuleb arvata, et oleks varemalt võimalik olnud kreeka ja araabia arstiteaduse ja farmaatsia mõjust vabaneda, kui need mitte *Corduse* dispensatooriumi läbi ei oleks veel nii head toetust saanud.“

Sarnaselt kui Nürnberg talitasid ka mitmed teised linnad. Nii ilmus 1565. a. Kölni farmakopöa; 1564. a. Augsburgi farmakopöa; 1618. a. Londoni farmakopöa; 1722. a. Edinburgi farmakopöa.

*Pharmacopoea Collegii Londinensis* anti välja Londoni Arstide Seltsi (*Societas Medicorum Londinensis*) poolt. Sisaldas kõige pealt pühenduse kuningale, siis droogide nimistu. 1254 droogi seast torkas iseäranis silma loomariigi droogide rohkus. Neid oli ligi 200. Loomarasvu 28, seal hulgas ka *axungia hominis*.



COETUS PRO 2. SEM.  
1937.

Vanamees:  
Andres Raidaru



Seni mainitud farmakopöad on kõik olnud linna-farmakopöad. Alguses ühe linna piirides ametlikuks väljakuulutatud, on need siiski ka laiematesse ringkondadesse tunginud. Corduse-Nürnbergi näit. Prantsusmaale ja Hollandisse, Londoni ja Edinburgi omad eriti Saksamaale. Kuid ka terve rida teisi linnu on oma meditsinaal-kolleegiumide või eraisikute poolt farmakopöad kokku seada lasknud.

Esimene Belgia riigi-farmakopöa ilmus 1659. a.; Rootsi — 1705. a.; Portugaalia — 1711. a.; Taani — 1772.; esimene Vene — 1778. a.; Hispaania — 1794. a.; terve Itaalia kohta maksev 1892. a.; Jaapani — 1888. a.; Inglismaa — 1858. a.; Hollandi — 1805. a.; Kreekamaa — 1837. a.; Põhja-Ameerika sai riigifarmakopöa juba 1820. a.; Austria — 1812. a.; Schveitsi — 1865. a.; Eesti — 1937. a.

Nii siis ilmuvad alul linnafarmakopöad, siis suurema tegevuspiirkonnaga maakonna ehk kantooni farmakopöad, ja viimaks esinevad viimase lülina suuremate liitude farmakopöad, milliseid võime riigifarmakopöadeks nimetada.

Kas läheb arenemine niisuguses suunas edasi, et meie tulevikus saame farmakopöasid veel suuremate üksuste jaoks? Et näit. Romaani maad, saksa keelt kõnelejad maad ja inglise keelt kõnelejad ühinevad ja ühise farmakopöa oma keele piirkonnas tarvitusele võtavad? Või jõuame koguni ühise Euroopa ja ühise Ameerika farmakopöani? Või ehk koguni veel terve maailma kohta maksva farmakopöani?

Võrreldes praegu maksvaid farmakopöasid, leidub nendes õige palju ühist, ja nii ei näi esimesel silmapilgul sugugi raskusi tegevat vähemalt mõnede rah-

vuste farmakopöad ühe mütsi alla mahutada. Jah, paiguti tekib isegi mulje, nagu püüaksid farmakopöade väljastajad, teadvusega või teadvuseta, farmakopöade sarnastamise poole, mis võiksid viia normaal-farmakopöa tekkimiseni. Lähenetakse ikka enam ja enam farmakopöa ideaalini.

Pakkudes farmakopöade toimetamisel oma kõige paremat nii praktilise elu kui ka teaduse seisukohalt, omistavad koostajad farmakopöa mõistele kõigis kultuurmaades ikka suuremat täpsust ja selgust, ja nii peab, mitmest küljest väljudes ja mitmesugustel teedel viimaks jõudma teataval viisil absoluut-farmakopöani, mis oleks kõigil maadel peajoontes samane, sest on ju ainult üks ravimite teadus, mille õpetused terves maailmas maksmas.

Faktiliselt läheme mele nii siis normaal- ehk universaalfarmakopöale vastu.

Katsetest rahvusvahelist universaalfarmakopöad luua ei ole puudu. Juba 15. sajandist alates on palju katseid tehtud seda probleemi lahendada. Kõik katsed on aga nurjunud ja pididki nurjuma, sest ühte faktorit ei võetud arvesse, mis otsustandev on — üksikute maade lahkuminevat ravimite vajadust, iseäranis gaalenilistes preparaatides.

Kui tänapäev tahaks objektiivse, õiglase, igast ühekiilgusest eemalhoidva universaalfarmakopöa luua, mis astuks üksikute riikide farmakopöade asemele, siis saaks sellest mitmekütuuline ühise teos. Sest selles tuleks arvestada nii Inglismaa, kui Prantsusmaa, Saksa- ja Venemaa, Schveitsi, Itaalia, Mexiko, Jaapani, Türgi ja Ameerika nõudeid, ühegi riigi eesõigustamiseta.

Kuid mispärast sunnime Itaalia apteekrit tutvuma Jaapani või Inglismaa ravimitega, mis temasse sugugi ei puutu ja temale tarvis ei lähe? Meie koormaksime apteekreid üsna asjatu ballastiga.

Täielikku ühinemist suure hulga ravimite suhtes tuleb pidada peagu võimatuks. Üksikute maade tuttavaks saanud ravimite, ka siis kui rahvusvaheline eeskiri mingi ravimi kohta olemas ja sunduslikult maksma pandud, jääb selle kõrvale pea igal maal erilisi eeskirju tarvitusele. Kui raske on ühtlustamine, näitab juba Eesti, Läti ja Leedu farmakopöade lugu. Nende kolme rahvuse ravimite vajadused tuleks ühte viia, kuid see ei ole seni õnnestunud ja vaevalt ka tulevikus õnnestub.

Viimasel „Federation Internationale Pharmaceutique“ koosolekul, mis toimus läinud aasta augustikuul, toonitas prof. dr. L. van Itallie omas ettekandes „Auf dem Wege zur Internationalen Pharmakopöa“ vajadust rahvusvahelise farmakopöa loomiseks, põhjendades selle vajadust peamiselt sellega, et paljude maade farmakopöade eeskirjad, iseäranis galeenilistes preparaatides, lähevad lahku, mis tekitab raskusi retseptuuris.

Kuid ei ole olemas galeenilise preparaadi eeskirja, mida kõikide rahvuste poolt eeskujulikuks peetakse ja mille kohta tingimusest tunnustatakse, et sellest paremat ei saa olla. Sest kasvav arusaamine ja teaduse edenedamine nõuab ka kõige paremini koostatud eeskirja muutmist ajajooksul. Kui rahvusvaheliselt maksmapandud eeskiri kõigile maadele peale sunnitakse, pääseksid kohe selle kõrval mõjule rahvuslikud eeskirjad ja seda iseäranis siis, kui see ei sobi täiesti või tarvilt kohalikkude nõuetega.

Siin on lugu samuti, kui ilmakeelega. Kui me selle sunniviisil maksma paneme, siis kujuneb sellest mõnekümne aasta jooksul kõigest hoolimata iga maa erimurrak ja saja aasta jooksul on ühtlus jälle kadunud.

Ühes punktis oleme pealegi ühtlusest ikka rohkem ja rohkem eemale läinud. Kuna varemalt ladina keel ainus oli, millel kirjutati ravimraamatud kõigis maades, esineb 19. sajandi keskel igal pool püüde ladina universaalkeele asemel kohaliku maa keelt tarvitusele võtta. Praeguste farmakopöade ülekaaluv enamuse ei ole enam ladina keeles kirjutatud.

Sellega sammume ikka rohkem ja rohkem ka universaalfarmakopöast eemale. Kuid see on tingitud ladina keele iselaadist, mis ei ole küllalt painduv ja surund keelena ei evi enam edenemisevõimet.

Farmakopöa-kirjanduse ühtlus läheb aga ladina kui farmakopöa-keele kõrvalte heitmisele ikka enam ja enam kaduma. Missugune eestlane saab vene, rootsi, türgi, kreeka ja hispaania farmakopöast aru? Kas siis peab universaalfarmakopöa mõttest üsna loobuma? Ei. Peab aga kärpimistega leppima. Nii on rahvusvahelistel konverentsidel tugevatoomeliste ja ulmastusalnete kohta teatud lepped sõlmitud, milledega ka suurem osa riike ühinenud.

Nagu eelpool mainitud, kirjutatakse esimesi farmakopöasid üksikud isikud, praegu aga on farmakopöa paljude ühistöö. Näit. Eesti farmakopöa koostamisest võttis osa ülikooli õppejõude, tegelikke farmatsöüte, arste jne., arvult 15 isikut.

Hiljasumma praktilist ja teaduslist tööd on niisuguses teoses, kui farmakopöa. Ülesande suuruse ja tähtsuse teadusest aetuna püüab igaüks diagnoose ja teadmiseeeskirju ikka täpsemaks muuta ja uute paremate eeskirjadega preparaatide valmistamisele ja teadmisele suuremat kindlust anda. Moodsa uurimise saavutused, vägevad, aga veel rahaks lõõmata kullakangid — lüüakse siin rahaks ja pannakse käima.

Ükski keemia, botaanika ja farmakognoosia saavutus ei ole otsekohe kasutada farmakopöas. Nendele tuleb alles niisugune kuju anda, nagu see farmakopöale kohane. Üsna iseäralikud on nõudmised, mis niisugune



Üliõpilaskonvendi „KORP. FRAT. LIVIENSISE“ orkester.  
Juhataja vill J. T e d e r.

# Üks vajalikke kitsendusi pärandist loobumise õiguse juures

**P**UUDUSI ja tühikuid esineb inimeste kätetöös kõikjal, ka seadusis. Kui kolmveerand sajandit tagasi Baltimail kehtimapanud ja praeguseni meil veel kehtivat tsiviilseadustikku — Balti Eraseadust — võidi pidada üheks omaajastu täielikumaks, siis paraku ei saa seda arvamust kaitsta enam tänapäeval. Ajaga kaasaskäivad muudatused elus ja õiguslikes arusaamises peavad leidma vastava lahenduse ka seadusis ja siit on tingitud vajadus seadusi kohastada ajale ja muutunud oludele.

Käesolevas käsitluses tahaksin lühidalt puudutada üht kehtivas tsiviilseadustikus esinevat tühikut, millelega praktilisel juristil tänapäeval tuleb puutuda kokku küllalt sageli. Mõtlen konflikti, kus pörkavad kokku ühelt poolt pärandist loobuva pärija õigused ja teiselt poolt sellise pärija kreditori õigused oma nõudmisile rahulduse saamisel. Juhtub liialt sageli, et pärimisele kutsutu, kui ta isiklikult on võlgadega koormatud, tema kasuks avanenud pärandist loobub selleks, et vältida võimalust koguda enese nimele varandust, millele kreditorid võiksid pöörata oma võla sissenõudmised. Tekib küsimus, kas kehtiv tsiviilseadustik pakub tekkinud olukorras kaitset kreditori õigustele.

Raskusi tekitab asjaolu, et kehtiva tsiviilseadustiku üldreegli järgi kedagi ei saa kohustada pärandit vastu võtma ja igalüks, kes võib vabalt korraldusi teha oma vara üle, on õigustatud pärandist loobuma (BES § 2776). Kitsendusi pärandist loobumisel pärija kreditoride õiguste kaitse huvides kehtiv tsiviilseadustik sõnaselgelt ette ei näe. Seepärast oleme sunnitud otsima lahendust õiguse üldpõhimõtetes ja kohtute praktikas.

Küsimust on pikemalt käsitatud end. Vene Senati poolt (tsiv. kass. dep. otsus 1884. a. N. 50), kuigi eeskätt Vene tsiviilseadustiku (VSK X k. I j.) seisukohalt. Otsuses püstitatud põhimõtted ja antud lahendus on aga täiel määral kohaldatavad ka meil kehtiva Balti Eraseaduse juures.

Senat asus seisukohale, et kehtivad seadused üldiselt kaitsevad kreditorite võlgnike halvas usus ettevõetud toimingute eest, sellaste toimingute tühistamiseks tunnus-tamise ähvardusel. Sellest põhimõttest lähtudes tulevat tunnustada, et kuigi seaduse järgi pärijal on õigus loobuda pärandist, ta seda oma õigust tohib kasutada vabalt ja kitsendamatuks vaid niivõrd, kui võrd ta sellega ei riku oma kreditoride õigusi, kui võrd sellane loobumine ei võta kreditorilt võimaluse saada rahuldust oma nõudmisile. Seepärast kreditoride kahjuks tehtud loobumine tulevat tunnustada tühisteks ja kreditorid olevat õigustatud pöörama oma võla sissenõudmised varandusele, mis pärandina pidi üle minema võlgniku omanduseks.

Eluline vajadus dikteerib samade põhimõtete rakendamist ka meil kehtiva tsiviilseadustiku juures. Põhimõtte võlgnike poolt kreditoride kahjuks ettevõetud toimingute vaieldatavuse ja tühisuse kohta on kehtiv ka Balti Eraseaduses, kuigi puudub otsene norm. Pidet sellele seisukohale annavad ka Tsiviilkohtupidamise seaduses § 1899 lisas kehtima pandud normid (näiteks § 1899 lisa pkt. 18, 3) ja 3. juuli 1916. a. seadusega (Val. sead. ja korrald. kogu N. 194. 1916. a., art. 1645) VSK X k. I j. § 1529 märkuse lisana kehtima pandud võlgnike poolt kreditoride kahjuks tehtud toimingute vastu vaidlemise kord, mille kehtivus on laiendatud ka Balti kubermangudele, järelikult ka Eesti territooriumile.

Kehtiva tsiviilseadustiku (BES § 2776) järgi on pärandist loobuma õigustatud igaüks, kes võib vabalt korraldusi teha oma vara üle. Kuna teisest küljest, nagu tõendatud, kehtib põhimõtte, mis kreditoride huvides kitsendab võlgniku korraldusõigust oma vara üle ja järelikult võlgnik ei ole õigustatud tegema vabalt, kreditoride õigusi arvestamata, korraldusi oma vara üle. Seega tuleb tunnustada, et pärimisele kutsutud võlgnik ei ole sellane isik, kes võib vabalt teha korraldusi oma vara üle ja sellest tingi-

töö püstitab, mis ju peab seltsa teaduslikul alusel ja varustatud olema moodsate uurimise-abinõudega, kuid siiski loodud tegeliku elu nõuete kohaselt.

Missugune hulk teravmeelsust peitub ühes farmakopõa artiklis! Mitte ükski see, mis seal sees seisab, vaid sageli veel rohkem see, mis tuli teadvusega ja küpse kaalumise järgi välja jätta, muuta või uuesti sisse

võtta. Üksainus artikkel annab pea igal pool tarvillikude teimimiste läbiviimiseks sageli nädalatepikkuseid töid. Kus nii ehituskivid koos, siis tuleb need kunstipäraselt kokku liita ja ka esteetiliselt väljendada.

Tõelisest teaduslikust valmusest lämbunud farmakopõa toimetamine ei ole mitte ükski suur, vaid ka ilus ülesanne.

# PORTSELAN

**P**ORTSELAN on oma nime saanud isesuguse mereteokarbi liigist, missugune oma välimuselt portselani meelde tuletab. Itaalia keeles nimetatakse seda teokarpi porcella'ks, s. o. seakene. Portselan kuulub samuti nagu majoolika, fajanss ja teised lihtsad potsepaasadused savi- ehk keraamikasaaduste hulka.

Savist vormimise ja põletamise teel tarbeasjade valmistamise oskus on väga vana. Juba 6000 a. e. Kr. mõistsid egiptlased valmistada ehitustelliskive.

Hiljem hakatakse valmistama vaase ja kausse. Esialgul neid glasuuridega katta ei mõistetud, selle asemel värviti neid. Vanade kreeklaste ja etruskide vaasid seisavad juba kaunis kõrgel kunstitasemel. Paljud vanad rahvad on tarvitanud põletatud värvilist ja mustritega kaetud savi põrandate ja seinte kaunistamiseks. Pikka-mööda õpitakse valmistama tina-glasuure. Juba väga täielikud glasuuritud saviesemed valmistatakse mauride poolt, iseäranis kuulsad on Majorjorka saarel valmistatud esemed. Selle saare nime järele nimetatakse siis ka seda liiki esemeid majoolikaks. Majoolikaga täitsa sarnased on fajannssaadused, vahet nende kahe vahel õieti ei ole. Fajanss nimetus on pärit Fuenca linnast Itaaliast. Renessansi ajastul tarvitati majoolikanõusid jõukamates perekondades sööginõudena, vaesemad pidid leppima lihtsate savi või puunõudega. Suure pöörde keraamika-tööstuses tõi portselani leiutamine Euroopas 18. sajandil

di algaastatel. Portselan on hiinlaste leiutis, kes teda valmistama hakkasid 6. sajandil, suuremal määral aga alles 15. ja 16. sajandil. Euroopasse sattus hiina portselan ristiriütlite kaudu, suuremal hulgal aga alles peale mereteede leiutamist Ida-Indiasse 1498. a.

Et portselan-esemed seni Euroopas valmistatud majoolika-, fajanss- ning liht-kivinõudest kõvasti oma ilus ja viimistluse poolest erinesid, siis katsuti teda alkeemikute poolt jäljendada. Loomulikult aitas sellele veel kaasa hiina portselani väga kõrge hind, vaatamata sellele, et 13. sajandil Marko Polo, kuulus veneetslane, kes oma reisidel kaugele Ida-Indiasse tungis, ühes oma kirjas Hiina portselani valmistamist ühest maa seest võetud mullaliigist kirjeldab ja isegi teatab, et seda mullaliiki enne tarvitamist ilmastiku kätte murenemiseks jäetakse. Sellega viitab ta selgesti kaoliinile, milline on portselani oluline osaaaine. Midagi portselani sarnast järele teha läks esimesena Euroopas korda Dresdeni füüsik Tschirnhausenil 1695. a. Täielikult töötas Euroopas välja portselani tema kaastöeline alkeemik Böttger, mille järel Meissenis. Dresdeni lähedal 1709. a. esimene portselanitööstus avati. Nagu öeldud, oli Böttger alkeemik, õppis Berliinis esialgul arstiteadust, kuid pühendas ennast hiljem täielikult keemiale. Muidugi tegeles tema, nagu tol ajal moes oli, ka kulla valmistamisega, sattus selle tõttu kuningas Friedrich I viha alla ja pidi põgenema.

tuna loobuda tema kasuks avanenud pärandist. Loobub võlgnik pärandist, arvestamata oma kreditoride õigusi, siis on viimased eelnimetatud 3. juuli 1916. a. seaduse korras õigustatud esitama vaidlusi sellase loobumise vastu niivõrd, kui võrd loobumisega osutuvad riivatuks nende õigused.

On õige, et sellase vaidluse praktiline teostamine osutub raskeks, sest seaduses puudub vastav norm ja juhised, mis küsimuse sõnaselgelt lahendaks. Mõeldav oleks vaidluse esitamine hagi tõstmise korras loobumisest teatanud võlgniku ja nende isikute vastu, kelle kasuks on toimunud loobumine. Tehtud loobumine tuleks tunnustada tühiseks kreditoride nõueta rahuldamiseks vajalikus ulatuses ning kreditoridele tuleks anda õigus pöörata võla sissenõudmised varale, mida pidanuks pärima võlgnik.

Tohiks pakkuda huvi jälgida, millise lahenduse annavad teiste riikide tsiviilseadustikud. Selleks vaatleme mõnda neist.

Vene tsiviilseadustiku kavasse võeti norm (§ 1520), mille põhjal kreditorid, kui pärija on pärandist nende kahjustamise eesmärgiga loobunud, on õigustatud loobumise vastu vaidlema ning pöörama oma võla sissenõudmised varandusele, mida oli õigustatud pärima võlgnik. Vene tsiviilseadustiku kava koostamisel on eeskujuks võetud ladina-riikide tsiviilseadustike sätted. Peamiselt on käsitatud Prantsuse tsiviilseadustikku, kus üldreeglina samuti kehtib põhimõte, et keegi pole kohustatud pärandit vastu võtma (Code Nap. § 775), kuid erandina üldreeglit on pandud kehtima norm, mis piirab loobumise vabadust pärija kreditoride õiguste kaitseks (Code Nap. § 788). Kreditoride õiguste kaitse

Asus lõpuks Dresdeni, kus kuningas August Tugev ta oma kaitse alla võttis ja Tschirnhau- senile abiliseks määras. August Tugev oli kirg- lik portselanikoguja ning andis väga suuri summasid ida-portselani ostmiseks. Böttger oli oma töös väga järjekindel, tema pani varsti tähele, et portselani valmistamine sellepärast seni oli ebaõnnestanud, et tema põletamiseks seni tarvitati harilikke majoolikapõletamise ah- jusid, millede temperatuur aga liig madal näis, nii et tema poolt prooviks võetud kaoliin nendes ahjudes üldse ei sulanud. Kui tema siis hiljem kaoliinile põllupagu ja räni juure lisas, mis segu sulamistemperatuuri madalamale viis, ja teiselt poolt ahju temperatuuri tõstis, saavutas ta oma eesmärgi. Böttgeri poolt leiutatud portselani nimetatakse kõvaks portselaniks. Ta vajab kõr- gemat põletistemperatuuri kui hiina portselan, kuid on selle eest kõvem ja tarbeasjadeks ko- hasem.

Portselan, eriti kõva portselan erineb teis- test keraamikasaadustest oma kõvadusega. Te- ras teda ei kriimusta, harilikult on tema vastu valgust läbipaistev, laseb end üsna mitmekül- gelt vormida ja maalida. Portselani murdumisel tekkinud killud on läikivad ja klaasjad, ka ei ime tema endasse vett, nii siis täitsa veekindel. Majoolika ja teised savisaadused on selle vastu pehmed, kohmakad, rasked, kriimustused mus- tuvad kiiresti ja lasevad vett läbi, kui nad gla- suuriga kaetud ei ole. Esimene Böttgeri poolt valmistatud portselan oli punane. Tema kõva- dus võimaldas teda poleerida ja graveerida nagu mõnda kalliskivi. Hiljem valmistas Böttger täitsa valge portselani ja sellest hakati siis val- mistama maalimise ja modelleerimise teel igasu-

guseid esemeid. Olgugi et Böttger ja tema kaaslased kõik abinõud tarvitusele võtsid, et portselani valmistamiseviise saladuses hoida, avastati siiski tema valmistamisviisid väljaspool Meissenit ja nii tekkisid ka mujal vabrikud.

Alles 19. sajandil, käsikäes, keemia aren- guga (Seger!), muutus portselani valmistamine võrdlemisi lihtsaks, ning tänapäev on portselanivabrikuid sajandeid. Tänapäeval valmistatakse portselanist mitmesuguseid esemeid ka tööstus- likuks otstarbeks.

Umbes samal ajal kui Böttger'i poolt kõva- portselan leiutati, hakkasid prantslased Sèvres'is valmistama midagi portselani taolist. Sèvres'i portselan ei ole õieti portselan, sest tema kaoliini ei sisalda. Oma keemilise koosseisu poolest läheneb tema klaasile ja tarvitab põletamisel madalat temperatuuri. Vana Sèvres'i portselan ei ole oma pehmuse tõttu kohane tarbeasjadeks, sest puruneb kergesti, kuid laseb ennast selle eest paremini värvida ja modelleerida, millepä- rast temast valmistatud ilusjad kõrges kuulsu- ses ja hinnas. Tema massi nimetatakse pâte tendre'iks.

Inglismaal hakati samal ajastul valmistama n. n. kontportselani, sest tema valmistamiseks tarvitati kondi tuhka. Seega tuleks portselan liigitada järgmiselt:

a) Ida portselan, s. o. hiina ja jaapani port- selan. Sisaldab rohkem põllupagu ja vähem kaoliini kui kõvaportselan. See portselan val- mistatakse looduses leiduvast portselansavist, mille juures enne tarvitamist aga aastaid tööta- takse. Oma madala põletamistemperatuuri tõttu laseb ta ennast kergemini värvida, kui kõva- portselan.

---

on siin teostatav sel teel, et loobumisest teatanud pä- riija kreditorid on õigustatud saama kohtult volituse pärija asemel ja tema õiguste põhjal pärandi vastu- võtmiseks. Sel juhul loobumine tunnustatakse tühi- seks vaid kreditoride huvides ja nende nõuete rahulda- miseks vajalikus ulatuses, pärija enda kohta jääb loo- bumine jõusse.

Endastmõistetavalt kaob siin käsitletud seaduse tühik Eestis uue tsiviilseadustiku kehtima hakkamisega ja seda eeldatavalt juba lähemal ajal. Tsiviilseadustiku 1936. a. eelnõus on meid huvitanud konfliktile lahendus antud § 754-das. Pärandist loobumise kitsendus pärija kreditoride õiguste kaitseks seisab siin selles, et kui pärimisele kutsutud isik, kes oma kreditore ei ole ra- huldanud, loobub pärandist selle eesmärgiga, et see jääks tema kreditoridele kättesaamatuks, siis võivad kreditorid (resp. konkursivalitsus) loobumise vastu vaidlust tõsta kuue kuu jooksul loobumisest arvates, kui nende nõuded ei ole tagatud. Kui kreditoride

vaidlus rahuldatakse, siis kuulub pärand vastuvõtmi- sele pärandi eraldamise kohta käivate eeskirjade (sama eelnõu § 781 ja jg.) järgi. Eraldamisõiguse alusel eel kõige rahuldatakse pärandaja matmise ja tema pere- konnaliikmete ühe kuu ülalpidamise kulud ning pä- randi võlad ja legaadid, ning ülejääk pärast nende õi- gustatud nõudmiste rahuldamist läheb pärija kredito- ri.e nõudmiste rahuldamiseks ja sellest ülejääk langeb pärijatele, kelle kasuks on toimunud loobumine.

Tundub, et sellase normi võtmisega eeldatavalt meil juba lähemas tulevikus kehtima hakkavasse tsiviilseadustikku on antud rahuldav lahendus tänapäeva õigusliiklude vahekordade juures nii sageli esinevale huvide kokkupõrkele. Sõnaselgelt on määratud kind- laks kreditoride õiguste kaitse alused ning praktiline teostamise viis ja siit tingituna peaksid kaduma näi- tused, kus pärija halvas usus toimides loobub temale avanenud pärandist oma kreditoride huvisid rikkudes, õigustades ise oma tegevust praegu kehtivas tsiviil- seadustikus esineva tühikuga.

b) Euroopa kõvaportselan tarvitab kõrget põletamistemperatuuri ja seepärast on teda värvida raskem. Seda portselani põletatakse enne madalama temperatuuri juures (900°), siis maalitakse tarviliikud joonised peale, kaetakse glasuuriga ja põletatakse teiskordselt kõrges temperatuuris (1410°—1480°). Osale kõvale portselanile maalitakse peale teiskordselt põletamist joonised glasuuri peale, ja põletatakse kergelt üle.

Frittportselan (pâte tendre, keemiliselt mitte-portselan), valmistati Prantsusmaal (Sèvres'is), Belgias, Itaalias ja Hispaanias. Tänapäev valmistatakse teda võrdlemisi vähe. Inglise kontportselan temast palju ei erine.

Portselan kaetakse harilikult läbipaistvate klaasglasuuridega. Sobivate glasuurainete leidmiseks on omal ajal ka palju vaeva nähtud. Majojoolika ja kiviõudeglasuur on harilikult tinaglasuur ning põletamisel ei sula valmistamismassiga täitsa ühte.

Kui portselan glasuuriga kaetud ei ole, nimetatakse teda bisquit, teda tarvitatakse kujude, reljeefseinailustuste, mattmaalitud portselaneseemete ja mitmesuguste tööstuslike tarbeasjade valmistamiseks.

Tänapäev on portselan kättesaadav kõigile, välja arvatud muidugi kunstiliselt peenelt töötatud esemed, mis praegugi võrdlemisi kallid.

Vana portselan on aga väga kallis, ning paljud koguvad teda haruldusena. Üksikute vanade, isegi kunstiliselt mitteväärtuslike portselaneseemete hind ulatub tuhandetesse kroonidesse.

Igal portselaneseemel on põhjas vastava vabrikumärk. Harilikult iga vabrik muudab oma märki aja jooksul, et eseme vanadust hiljem oleks võimalik kindlaks määrata.

Hiina ja jaapani portselani vanadust, iseäranis selle, mis valmistatud peale 1426. aastat, on raske kindlaks määrata, sest teda tehakse tänapäev osavasti järele ja tarvitatakse samu märke, mis vanasti.

Vana portselani hind oleneb: 1) tema haruldusest, 2) tema kunstilisest väärtusest ja 3) väljatöötamise raskusest, nagu munakooreportselan, õhukesed loorid jne. Kellel kunagi võimalik külastada ilusat barokklinna Dresdenit, see ärgu jätku külastamata portselani-kogu kuninglikus lossis (August Tugeva portselani-kogu). Tema valmistatud ja tema poolt edasi kingitud esemed on varustatud märgiga A. R. (Augustus Rex) monogrammis, enamjagu esemeid on uunikumid või paaris.

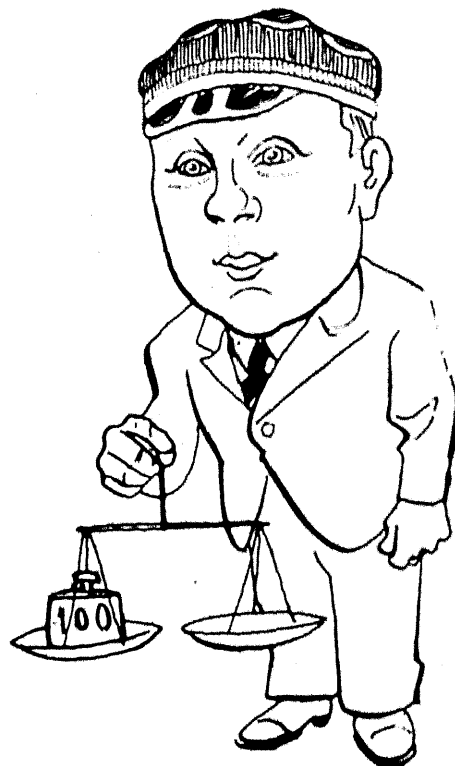
Silmapaistev on seal eriti maalimistäpsuse poolest ja põletamisel mitte kannatanud suur

portselanlauaplate ja suured vaasid ning hispanlanna büst loomulikus suuruses, mis äärmiselt peene ja õhulise portselanlooriga kaetud. Veel paari sammu kauguselt võib arvata, et loorriidest. Kui arvesse võtta, et portselan kõrge põletamistemperatuuri juures kergesti kokku langeb ja vanasti terved ahjutäied rikki läksid, siis on see päris imetöö. Kuju on bisquit, see tähendab matt.

Meisseni portselani märgiks on enamasti kaks ristiasetatud mõõka.

Kuulus vana portselan on, peale hiina ja jaapani portselani, Euroopa portselanidest: Meissen, Viin, Furstenberg, Berliin, Frankenthal, Nymphenburg, Kopenhagen, Sèvres, Zürich, Nyon, Chelsea, Derby, Venedig, Neapel, Peterburg ja Popof (vene).

Arvesse võttes portselani valmistamise raskusi ja vaeva, mille valmistamisel hulk kuulsaid kunstnikke töötanud, oleks soovitav, et iga haritud inimene temaga lähemalt tutvuks, et sellest kõrgest kunstist aru saada ja teda vääriliselt hinnata.

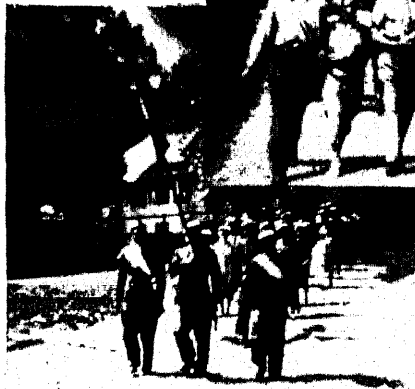


Mihkel Samkov

Ennast kontrolli, teisi pareeri — ära aga jumala-pärast tareeri!

# Matkamuljeid

kaunist  
Kesk-



Soomest



*Suvipäevad  
Viitasaaris 1937*

**F. Koolmeister**

**E**ESTI JA SOOME ülikoolide sõpruslepinglaste vahel on kujunenud kauniks traditsiooniks üksteise külastamine nende suvipäevil. Soomes korraldatavad iga-aastased suvipäevad on suurepäraseks võimaluseks Eesti üliõpilasele hõimumaa külastamiseks, selle rahva, keele, kommete ja kultuuriga tutvumiseks. Hõimutöö on eriti siis viljakas ja püsiv, kui see toimub tegeliku elu raamides ja isiklike muljete kaudu tulise sädemena kandub hingest hinge.

Omistades erilist tähtsust hõimutööle Eesti ja Soome üliõpilasvahelises koostöös, korp! Frat. Liviensis ja Keskiuomalaisen Osakunta on erilise innuga süvendanud omavahelisi sõprussidemeid. Suhted kahe vennasrahva üliõpilasnoorte vahel on muutunud väga südamlikuks. Palju selleks on kaasa aidanud suvised ühised pidupäevad, milliseid Soomes on peetud kahel korral sõpruslepingu kestel, nimelt 1936. a. suvel Keurus ja 1937. a. suvel Viitasaaris.

Nende ridade kirjutajal oli õnn osa võtta möödunud suvel toimunud suvipäevist kaunis Viitasaaris.

Erilise rõõmutundega südameis valmistusime teele. Hommik oli päikesepaisteline, kui asusime Tallinnas laevale. Aeglaselt liugles laev sadamast üle vaikse, aurava ning peegelsileda veepinna ja kulges lahtisele merele, suunaga otse põhja.

Meid oli salkkond vilistlasi ja kaasvõitlejaid. Reisielevus oli üsna suur, kuna enamik meist läks sellele reisile esmakordselt. Iseäranis lõbusa osa meie seltskonnast moodustasid vilistlased, kes kõigiti püüdsid ka nooremate meeolelu ja tuju ülal hoida.

Õhk tundus küll pisut jahe ja niiske, ent see ei vähendanud meie lõbusat meeolelu ning reisipalavikku. Peagi löödi lahti võimas tudengilaul.

Nii möödusime Nais- ja Aegnasaarest. Olime jõudnud juba kesk ulgumere vaikust, sügavust ja sina. Vaevalt märgatavate lainete õõtsumine vastu laevakülgi tekitas mahedat muusikat, mille sekka kuuldus vahetevahel rahutult lendlevate kajakate kisa. Oli kummaline elamus viibida esmakordselt merel. Paljud meist olid selle üleva mõju valduses... Ent aeg möödus kiiresti ja peagi hak-

kasid paistma Helsingi tornid, mis üha suurenesid ja selginesid. Lõunal kell 2 jõudsime päralt. Sadamas võttis meid vastu Keskisuomalainen Osakunta ksv! Raivio, kes oli määratud meie juhiks teekonnal Helsingist Viitasaarisse. Peatusime Kesk-Soome osakonna ruumes, mis asuvad nende omas majas Kamminkatul. Meid võeti vastu lahkelt ning saime erilise tähelepanu osalisiks.

Pärast kehakinnitust rikkalikku soome toitute ja kaljaga ning väikest puhkust siirdusime linna, et tutvuda tähtsamate vaatamisväärsustega. Mõned olid juba varem Helsingis viibinud, kuid enamik oli esmakordselt siin ja meil oli palju näha ja tundma õppida oma lühikese peatuse kestel.

Helsingit peetakse üheks kaunimaks põhjamaa linnaks ja seda täieliku õigusega. Palju on teinud kirjutatud Eestis. Teame, et Helsingi on kujunemas suurlinnaks, et ta on keskuseks Soome kultuurilisele ja majanduslikule elule. Helsingi ülikool on muutunud pärast ümberehitust modernseks, arhitektooniliselt ja sisustuselt nende alade viimane sõna. Linnas valitseb eeskujulik puhtus ja kord. Hästi korraldatud liiklemisvõrk võimaldab üsna euroopalikku tempot. Võib tähele panna, et rahvas on jõukas. On paigutatud suured kapitali-hulgad ehitustesse, nagu raudteejaama hoone, Eduskunnantalo, valmiv pilvelõhkujat meenutav postihoone jt. Kõikjal ilmneb soomlase maitsekus ja lihtsus, ent mingi põhjamaaine tüsedus. Külasthanud kunstmuuseumi, Ateneumi tema rikkalikes väljapanekuis, rahvusmuuseumi ja Seuraasaare vabaõhumuuseumi, selgub, kuivõrd jõuliselt oma pärane on Soome kultuur. Iseäranis silmapaiste on see maali- ja ehituskunstis.

Õhtul külastasime kohvikuid, Fazerit, klaaspaleed jt. Erilise heameelega viibisime aga restoranis „Hungaria“, mis asub kesklinnas Mikonkatul ja moodustab tükikese Ungari hõimumaast. Istusime hilisõõni nagu pustus, võlutud mustasilmalistest tütarlastest ja romantilisest mustlasmuusikast. . .

Järgmisel päeval asusime rongile oma reisu jätkamiseks. Kesk-Soome Tampere, Jyväskylä ja Keitele järve kaudu, mille põhjapoolsel serval asub Viitasaari „kirikkokylä“. Tagasitee valisime üle maalilise Päijänne Lah-tisse ja sealt Helsingi. Meie ringreisi ulatus oli seega üle 1000 km.

Sõit raudteel kujunes väga huvitavaks koos meie juhi ksv! Raivioga, kes jagas meile igasugu näpunäiteid ja selgitas küsimusi, mida rohkearvuliselt talle esitati. Rongis sõlmiti rikkalikult tutvusi ja „puhuti“ hõimujuttu. Kõikjal tunti meie kui hõimuvõlde vastu sümpaatiat ning päriti uudiseid meie maast ja rahvast. Kohtasime ka meest, kes oli osa võtnud meie Vabadussõjast ja oli sellel väga uhke.

Maastikud, milliseid läbistasime, pakkusid meie silmide erilist naudingut. Panime tähele läbi vaguniakna nende eht-soomelist, karget võlu. Maapind Helsingi lähedal on madal, kannatab üliiniskuse all nii, et iga viie meetri takka on kraav ning põllud jooksevad kitsaste ribadena nagu lillepeenrad. Aga mida enam Kesk-Soome poole, Haapamäki ja Jyväskylä ümbrusse, seda kõrgemaks

ja mägisemaks muutub maapind. Tihedamalt ja tihedamalt esinevad järved ja metsad, valmistades silmale uusi, üha kaunemaid üllatusi.

Peatusime mõned tunnid Tampere, et imetleda tema ilusaid koski, kauneid puisteid, vana surnuaeda, vabadussõjas langenute hiigelmonumenti, suurimaid Soome tekstiilvabrikuid ja teisi vaatamisväärsusi. Iseäranis kõitsid nooremate kaasvõitlejate tähelepanu kenad „neitit“, keda siin kohtasime arvukamalt kui Helsingis. Nad polnud ka mitte kokkuhoidlikud pilkudega eesti tudengitele.

Kahjuks pidime asuma rongile, et hommikuks jõuda Jyväskylasse ja meie kenad „neitit“ maha jätma. Sõitsime läbi kuulsa „valge öö“, mis oli tõesti valge, nii et võis lugeda ajalehte. See tundus meile kummalisena.

Jõudnud päralt Jyväskylasse, andis reisiväsimus end teravalt tunda. Ent väsimuse ja une peletas hommikusel päikesel särav linn. Palju ilusat olime kuulnud sellest linnast. Nüüd võisime ise veenduda tema võlus.

Jyväskylä on Kesk-Soome pärl. Asub keset maalilist maastikku, piiratud metsadest ja mägedest, sinendava järve kaldal. Puhas, avarate tänavate ning nägusate valgete majadega.

Siin seltsisid meiega paljud Soome kaasvõitlejad, kuna Jyväskylä on nendel kodulinnaks, nagu ksv! ksv! Linda Ojala, Anni Hintikka, Teno Puttro jt. Kiirelt arenes sõprus ja vesteldes ning nappi sõnatagavara täiendades jõudsime Suolahtisse, kus asusime laevale, et purjetada üle käärude- ja soppiderohke Keitele järve.

Teel tulid laevale veel prof. Albert Hämäläinen ja ksv! Niilo Becker. Esimene on Kesksoome osakonna inspektor, sümpaatne, auväärne härra, kes valdab hästi õige mitmeid keeli, ent üle kõige armastab siiski rääkida soome keeles.

Laeval pakuti meile kehakinnitust ja pärast väikest puhkust oli tuju suurepärase. Lasime lahti kaunid soome ja eesti laulud.

Lõunaks olime Viitasaaris.

Sadamas oli palju kaasvõitlejaid ja rohkelt külalasi, kes tervitasid meid rõõmsate elagu-hüüetega. Vastuvõtjate hulgas oli ka Kesk-Soome osakonna kuraator Urho Valjakka. Kohtasime palju vanu tuttavaid ja sõlmisime uusi sõprusi. Küläs valitses täielik pidu-meelo. Majadel lehvisid Soome ja Eesti lipud. Osakonna naiskaasvõitlejad kandsid rahvariideid.

Suvipäevad on suureks sündmuseks kogu Kesk-Soomele. Suvipäevist võtavad osa mitte ainult ülikooli-noored, vaid kogu rahvas ligidalt ja kaugelt. Päevade tähtsus seisabki selles, et üliõpilased tulevad maarahva juurde, loovad nendega kontakti, pidades kõnesid ja koosolekuid, kandes ette laule ja mängu, otsides teed rahva südamesse. Soome üliõpilane on maal väga populaarne.

Meid juhutati kodudesse külalasi juures. Asusime ilusasse suvilasse järve kaldal, milline oli meie jaoks vabaks tehtud.

Esimene käik oli sauna, kus soome kaasvõitlejad näitasid ehtsat soome leiji ja vihtlemist. Pärast kümb-





VIITASAARI  
„KIRKKOKYLÄ“

lust järve jahedas vees olime jälle värsked ning erksad ja asusime lähemalt vaatlema Viitasaari „kirkkokylä“. See on meie mõiste järele suur alevik omavalitsuse, kiriku, koolide jt. ametiasutistega. Alev asub saartel, poolsaartel ja järve skäärides, majad on punaka-värvilised valgete nurkade ja aknaraamidega, nagu kõikjal Soome külades. Jätavad väga puhta ja ühtlase mulje.

Kesk küla, kõrgel kaljusel kingul asub kaitseliidumaja nn. „suojeluskunnantalo“, mis kujunes suvipäevade keskuseks. Siin toimusid aktus, kõned, koosolekud, piduõhtud jne. Suvipäevade kava oli jaotatud kolmele päevale.

Esimesel õhtul toimus ametlik istumine. Koos olid kõik osakonna kaasvõitlejad, kutsutud külalised kohalikest elanikest, nagu pastor, nimismees, pankade tegelased, lääniherra, talupoegi jt. Istuti koos südaööni, peeti kõnesid osakonna tegelaste kui ka meie esindaja poolt ja lauldi isamaalikke laule. Iseäranis vägevalt kõlas Kesk-Soome hümn.

Kõnedest oli väga sisukas ja tähelepanuvääriv prof. A. Hämäläise oma, kes ilmutas end suure hõimusoõbrana, tüseda intelligentsiga soome teadlasena. Ta lausus kiidusõnu eriti Soome maale ja rahvale, ülistades oma maa järvi ja metsi, nimetades viimaseid nende „roheliseks kullaks“.

Pärast ametliku osa lõppu oli tants, mis kestis hommikuni.

Järgmisel päeval oli kavas jumalateenistus kirikus, pärjapanek vabadussõjas langenute monumendile, ajaloolase H. G. Porthan'i mälestussamba külastamine ning matk Sarivuori torni juurde, mis asub küla lääneserval,

kõrge kaljuse mäe tipul. Kõik sündis pidulikkusega, rohke külarahva osavõtul. Matkasime korralikus rüvis läbi küla ning lasime kuuldavale oma parimad laulud.

Sarivuori torni juures tegime puhkuse, kus osakonna rahvas demonstreeris meie soome rahvamänge ja -tantsu. Torni tipust, mis on maapinnalt oma 20 m kõrge, avanes avar vaade Viitasaari ümbrusele. Särav järvede võrk laotus põhjast lõuna, palistatud ja põimitud tihedate metsade vööst. Maapind tõusis ja langes, sünnitades suuremaid ja vähemaid künkaid, mis paistsid kord sinakalt, kord rohekalt, moodustades värvitoonide astmes-tiku. Väikesed põllulapid ja punakad taluhooned kadusid täppidena vaate ulatuses metsade ja järvede keskel.

See oli meile seninägematu metsade ja järvede panorama, mis köitis meie kõikide meeled. Spontaanselt tulvas esile laul: „Kas tunned maad...“

Viimasel päeval tegime külaskäigud taludesse, nimelt ksv! M. Saraste vanemate tallu „Kokkilasse“ ja teispool järve asuvasse „Kotiranta“ talusse. Talud on suured, maapinnalt kuni 200 ha ja väga metsarohked, kuna põldu on vähe ja seegi kehvapoolne. Taludel on korralikud värvitud hooned, puhtad laudad, veevärk jne. Soome talupoeg on püüdlik ja visa oma töös, pidades raskest võitlust karmi loodusega. Talutare seinal ripub ainsa ehtena kuldraamis juhtlause: „Armasta oma esisade maad!“

Õhtupoolikul algas tagasisõit Jyväskylässe omnibusel. Oli kahju lahkuda armsast, kodusest Viitasaarist. Ent viimased käepigistused ja hüvastijätud andsid lubaduse: Me külastame Teid jälle, kuid enne näeme Teid Tartus meie aastapäeval!

„Nobless“

Riiete kiirpressimine ja keemiline puhastus

Tartus, Võidu tän. 12

# Taimravimite tähtsamate toimainete uurimuse arenemiskäigust

JUBA IGIVANAL ajal õppis inimene igapäevastest sageli puhtjuhuslikest elukogemustest kasutama haiguste ravimiseks mitmesuguseid taimi. Samuti õppis ta juba varakult tundma, et taimede tervendav toime ei esine igas taimeosas, vaid et üks liik ravimtaimi kannab seda omadust lehtedes, teine õites, kolmas seemnetes, neljas koores jne. Et ravimtaimede spetsiifiline toime sõltub neis peituvast keemilistest ühenditest, seda muidugi ei teatud, vaid ravimtaimele vaadati kui omaette tervikule, mille väärtust hinnati väliste tunnuste, lõhna või maitse järgi. See menetlus oli seda tarvilikum, et ravimtaimede füsioloogiliselt toimivad osad kuivatatult moodustasid droogide nime all juba vanal ajal rahvusvaheliselt nõuetava kaubaartikli.

Alles 16. sajandil tõi kirjeldatud olukorda murrangu farmatsöötillise keemia aluse rajaja Paracelsus (Pharmacia, 1931, 89), kelle õpetuse järgi igas raviva toimega aines peitub oma „Arcanum“ või kvintessents, mida pidi vaid oskama leida ning kätte saada. Eriti pooldas Paracelsuse õpetus droogide ekstraktimist ja destillimist, olles kuni tolle ajani peamiselt praktiseeritavate igasuguste segude vastane. Järgnevad uurijad haarasid ka sellest uuest õpetusest kinni, ent piirdusid oma katsetes peamiselt vaid alkeemikute poolt eelistatud destillimisega. Anorgaaniliste ainete uurimisel andiski see meetod üsna häid tulemusi, ent droogide juures saadi sel teel enamuses kõrgel temperatuuril tekkinud lagunemisprodukte ja vaid juhuslikult primaarseid ühendeid. Nii eraldas Agricola (1546.) merivaigust merivaikhappe ja Pedemontanus (1560.) bensoevaigust bensoehappe. Need olid aga, nagu tähendatud, vaid üksikud õnnelikud juhud, sest tavaliselt ei annud uurijate töö kaugeltki nii tänuilike tulemusi. Viimast tõendab nende prantsuse keemikute töö Bourdelin'iga eesotsas, kes veel 17. sajandil kuival teel analüüsisid üle 1400 mitmesuguse taime, leides tuhas arusaadavalt pea alati ühesuguseid koostisaineid. Hoopis kasuta ei olnud aga ka nende töötulemused, sest hilisemad uurijad olid seega juhitud õigemale teele ja nad omistasid enam tähelepanu ekstraktimismetodile. Nimetatud meetodiga saavutatigi üsna rahuldavaid tulemusi, ent kogemuste puudusel ei osatud alul vajalist rõhku panna üksikute keemiliste ainete isoleerimisele uuritavast materjalist. Siis aga õnnestus rootsi rohu-teadlasel Carl Wilhelm Scheele'l oma väikeses apteegilaboratooriumis eraldada mitmesugustest puuviljadest orgaanilisi happeid, nagu viinhapet, sidrun-

hapet, piimhapet j. t. Oli tõenäoline, et ka ravimdroogid sisaldavad kindlaid keemilisi ühendeid. Siiski möödus veel peagu veerandsada aastat, enne kui prantsuse apteeker Derosne (1803.) oopiumist eraldas ühendi, mille keemilist iseloomu ta aga lähemalt ei selgitanud. Ent kaks aastat hiljem, s. o. 1805, avastas rohu-teadlane Sertürner oopiumi tähtsaima osaaine, mida me tänapäeval tunneme morfiini nime all. Ühtlasi näitas Sertürner, et tema poolt avastatud ühend evib aluselised omadused, olles järelikult võimaline andma hapetega soolasiid. See avastis evis tol ajal suure tähtsuse, kuna selle kaudu oli tõestatud, et taimed peale taimhapete võivad sisaldada veel aluselisi ühendeid, mis omakorda andis tõuget ka mitmesuguste teiste droogide uurimustele samas suunas. Ja tegelikult õnnestuski umbes 30 a. vältel peale morfiini avastamise eraldada ravimdroogidest üle 30 mitmesuguse aluse iseloomuga keemilise ühendi. Nii eraldasid Pelletier ja Caventou (1818 ja 1819) strünnuse seemnest ehk rebasekakust strünniini ja brutsiini ning hiljem kiinakookest kiniini ja tsinhoniini, Mein (1831.) karumustikalehest atropiini, Posselt ja Reimann (1828.) tubakalehest nikotiini. Nende ühendite leelise — alkaalse — iseloomu tähistamiseks nimetati neid nüüd juba alkaloidideks. Endastmõistetavalt ei avastatud aga ravimdroogide toimeainete uurimisel ainuüksi alkaloidide. Oli drooge, millest eraldati glükosiide, eeterlikke õlisiid, saponiine, müruaineid, parkaineid j. t., ent tähtsuselt esimese seisukoha on neist tänapäeva teraapias omandanud alkaloidid (Pharmacia 1923, 6).

Alkaloidide elementaarkoostise uurimus näitas, et nad lämmastiku kõrval, millest tingitud nende aluseline iseloom, sisaldavad veel süsinikku, vesinikku ja — vält- ja arvatud kooniin ning nikotiin — ka hapnikku. Hilisemate uurimustega tõestati, et alkaloidides esinevad peamiselt pürrool-, imidasool-, püridiin-, kinoliin- isokinoliin-, tropaan-, puriin-, indool- ja pürindool-rühmad; ning teame nüüd, missuguste heterotsükliiliste ühendite hulka kuuluvad üksikud alkaloidid. Ent veel tänapäeval on alkaloidide, millele pole leitud kõigiti sobivat struktuurvalemit.

Peale alkaloidide avastamise ja lähema uurimuse, hakkasid järkjärgult farmakopöades, s. o. ametlikes ravimite eeskirjade kogudes, ilma vastavate ravimdroogide ja neist valmistatud preparaate kohta alkaloidide eraldamise ning tõestamise eeskirjad-juhised. Peatselt aga jõuti veendumusele et toimeainete hulk

# Jyväskylä - SOOME KULTUURILINN

**S**EE SÓPRUSLEPINGUL põhinev ühistöö, mis erivormides on leidnud aset nüüd 20-aastaseks saanud korp. Fraternitas Liviensise ja Keski-suomalainen Osakunta vahel, liitub oma algeos tihedasti Jyväskylä suveülikooliga. Jyväskylä nimi on kindlasti mitmel seal suve veetnud eestlasel seoses meeldivate mälestustega. Kõik teame, et Jyväskylä on enamiku kesksuomlaste kodu- või vähemalt koolilinn. Nii on otstarbekohane esitada selle meile nii tähtsa linna ajaloost mõned jooned, mis meile akadeemilistele kodanikele tunduvad huvitavatena ja millistega liituvad osalt korp. Fraternitas Liviensise ja Keski-suomalainen Osakunta saatused.

Linn asutati Jyväskylä abikoguduse ja ümbruskonna elanike palvete tõttu aastal 1837, nii et ta hiljuti pühitses 100-aastast juubelit. Juba enne, väga hea



ravimdroogides ei ole mitmesugustel põhjustel stabiilne ja et kvalitatiivsed teimimised ei anna küllaldast tagatist droogide tõelise väärtuse määramiseks ega nende teadlikuks kasutamiseks ravimvahendina. Tekkis vajadus täpsete ning kiirelt käsitatavate kvantitatiivsete määramismeetodite järgi. Kuna asja vastu tunti elavat huvi ning mitmed kultuurasutised ja -seltsid määrasid korduvalt autasusid paremate kvantitatiivsete meetodite leiutajaile, siis ei lasknud end tulemused kaua oodata. — Aegamööda töötati välja suur hulk selliseid meetodeid, ja paremad ning kohasemad neist võeti farmakopöadesse. Seega hakati juba nõudma nii ravimdroogides kui ka galeenilistes preparaatides kindlaprotsentilist toimeainete sisaldust. Nii andis baadeni farmakopöa 1850. a. alkaloidide määramismeetodi kiinakoorale; preisi 1862. a. ja saksa 1865. a. farmakopöad nõudsid ooplumilt 10% morfiini sisaldust, kusjuures viimasega nimetatud andis ka morfiini kvantitatiivse määramise eeskirja; vene 1867. a. farmakopöa nõudis ooplumilt 8% morfiini; helveetsia 1893. a. farmakopöa järgi pidi strühnoseekstrakt sisaldama 15% alkaloide, saksa 1895. a. (III) farmakopöa järgi pidi sama preparaat sisaldama vähemalt 17,47% alkaloide ja briti 1893. a. farmakopöa kohaselt 5% strühniini.

Peale ametlike või farmakopöa-eeskirjade on alkaloidide kvantitatiivseks määramiseks eriajakirjanduses soovitatud sadu mitmesuguseid meetodeid. Suurem osa neist evib tänapäeval veel vaid ajaloolise tähtsuse, ja kõige uuemaidki meetodeid üha arvustatakse ning täiendatakse. Samuti on aastate vältel farmako-

pöasid pidevalt täiendatud uute määramisviisidega, vanu viimistledes või uutega asendades. Ühes sellega on tekkinud tarvidus farmakopöades ettenähtud meetodite ühtlustamiseks, sest need, olles peagu igas riigis vähem või rohkem üksteisest erinevad, põhjustavad ravimdroogide ja neist valmistatud preparaatide toimeainete määramisel lahkumisevaid andmeid. Viimane asjaolu aga pidurdab rohuabi koordineerimist rahvusvahelises ulatuses ning tekitab üsna sageli arusaamatusi ka ravimdroogide kaubanduses. Seepärast on ametliku määramisviiside riikidevaheline ühtlustamise mõtte leidnud kõikjal pooldamist ning rahvusvaheliste vastavate konverentside (Brüsselis 1906, 1925 ja Kopenhaagenis 1937) otsused taotlevad selle mõtte rakendamist. Ent näib, et tung originaalsusse ja sageli ka doktrinaarne suhtumine farmakopöade koostamisesse teevad ürituse elluviimise küllaltki raskeks tulevikuprobleemiks, mille tõhusat lahendamist pole nii pea ette näha. Vististi samadel asjaoludel peavad pilgud heas usus tulevikule suunama ka need, kes jagavad Rosenthaleri j. t. tunnustatud õpetlaste seisukohti ja loodavad, et ravimvahendite toimeainete praegusaja sageli ebareaalsete, puhtteaduslike, komplitseeritud standardmääramisviiside kõrval sanktsioneerimist leiaksid ka praktilised, kiirelt ning lihtsalt käsitatavad meetodid. Terve rida selliseid praktilisi kiirmeetodeid on viimaseil aastail avaldatud eriajakirjanduses, ja senised katsed tõendavad, et mitmedki neist, arvestades praktilise farmaatsia reaallukorraga, pälvivad tõsisemat tähelepanu, kui neile seni on omistatud.

geograafilise asendi tõttu, suurte veeteede keskuses ja vanade Hämesse, Savosse ja Põhjamaale viivate maanteed sõlmpunktis, see kujunes tähelepanavaks turukohaks. Hiljem linlaste agara laevade ehitamise ja sisevete liiklemise arendamise, samuti nagu lähedaste rauatehaste tõttu, see sisemaalinn tõusis laialdase maakonna loomulikuks kaubanduslikuks keskuseks. Esimesed 30 aastat linnale andsid ilme väikekaupmehed ja käsitöölised, kuid 1860. a. järele, soomlusliikumise suurema tõusu ajal, kolib linna enam haritud rahvast, eriti selle järele, kui Jyväskylä asutati esimesed soomekeelsed keskkoolid, nimelt Jyväskylä lütseum, tütarlastekool ja esimene õpetajate seminar. Jyväskylä nime mainitakse nüüd ikka enam seoses kultuurisündmustega. Kogu Soomest rändab õpihimulisi Jyväskylalla nautima soomekeelset õpetust. Linna tähtsus soomekeelse keskkoolihariduse esimese keskuseks ongi juurdunud sügavale kõikide soomlaste ja eriti jyväskylälaste ja Kesk-Soome üliõpilaste teadvuses. See kohustab enne kõike viimatimainitud üha võitlema soomekeelse hariduse eest ja samuti laiemas mõttes juhtima tähelepanu hõimuküsimustele soome-ugri keelkonna ulatuses.

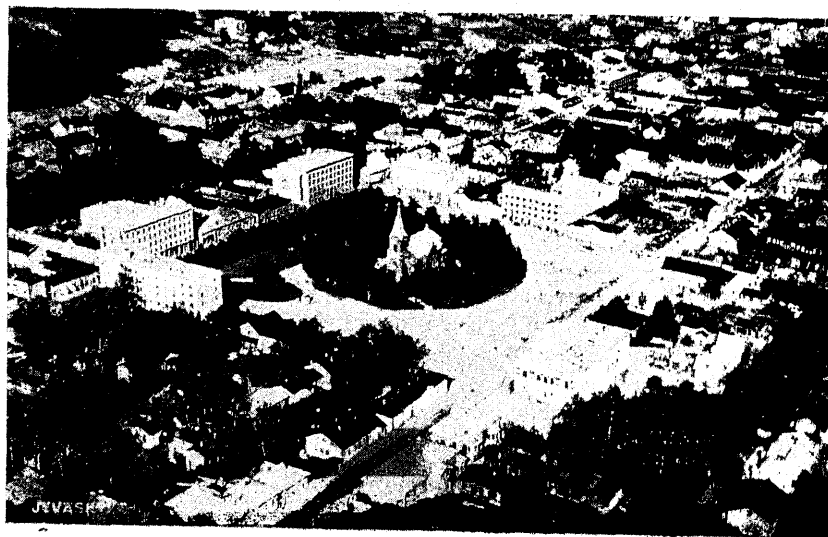
Sellelt soome rahvusliku hariduse tõusu ajalt on pärit see kultuuridee, mis annab uut jõudu Jyväskylalla arenemisele tähelepanavaks hariduskeskuseks. Juba aastal 1847 Jyväskylä algkooli pühitsemise ajal avaldas kuulus Jyväskylä keeleuendaja W. S. Schildt-Kilpinen linna asutatava ülikooli mõtte. Hiljem, aastal 1860, ta kinkis tulevasele ülikoolile põhikapitali, mis asetati Jyväskylä Hoiupanka. See julge mõte ja tagasihoidlik majanduslik alus on siiski viinud silmapaistvate tulemusteni. Nüüd võib pidada kaunis tõenäoliseks, et ülikooli mõte tulevikus täielikult teostub.

Tegelik töö Jyväskylalla ülikooli mõtte arendamiseks algas 20. sajandi alul. Siis tekkis mõte korraldada Jyväskylalla seminariga koos suvekursusi üliõpilastele ja algkooli õpetajatele. Samal ajal asutati linna teaduslik raamatukogu, mille eriala, Soomet käsitlev nn. Fennica-kirjandus, oleks aluseks tulevasele ülikoolile uuri-

mis-asutisena. Suveülikool alustas tegevust aastal 1912 ja on tegutsenud pidevalt viimaste aastateni. Aastal 1934 seminar suleti klasside kaupa ja selle asemele asutati pedagoogiline instituut. Nii on Schildt-Kilpise tüeliku ülikooli mõte arenenud aasta-aastalt suurte sammudega tõestumise poole. Instituut korraldab nagu ennegi suvekursusi üliõpilasile.

Jyväskylä suveülikooliga liitub osalt Keskisuomalainen Osakunta tegevus, kus samal ajal on vahenditult sooritatud hõimutöö. Juba 1931. a., mil Kesk-Soome üliõpilased lahkusid Häme Osakonnast ja asutasid oma maakonna üliõpilastest eriorganisatsiooni, oli neil elav huvi Eesti vastu. Nimetatud aastast alates osakond on jaganud stipendiume eesti üliõpilasile õppimiseks Jyväskylalla. Esimestel aastatel saadeti stipendiumid Akadeemilise Hõimuklubi vahendusel kõigile eesti üliõpilasile kandideeritavaks. Hiljem, kogemused ja soov, sõlmida sõprusleping mõne eesti korporatsiooniga, mõjutasid, et stipendium pakuti E. K. L'ile. Üldse on meie stipendiaatideks Jyväskylalla olnud järgmised ksv!/: 1931. a. P. Ariste, 1932. a. G. Must, 1933. a. R. Tasso, 1934. a. E. Elman, 1935. a. A. Mägi. E. K. L' kaudu saime 1934. a. suvel stipendiaadiks korp! Fraternitas Liviensise liikme Evald Elmani, kes innuka Soome sõbrana ja hõimutöö harrastajana esitas ühises vestluses Jyväskylalla ettepaneku sõpruslepingu sõlmimiseks korp! Fraternitas Liviensise ja Keskisuomalainen Osakunta vahel. Asi arenes mõlema organisatsiooni piirkonnas ja otsustati sügisel 1935. a. korp! Fraternitas Liviensise sügisgommersil, kuhu Keskisuomalainen Osakunta esindus oli kutsutud sõlmima sõpruslepingut.

Sõpruslepingus veedetud aastail on mõlemad organisatsioonid saanud rohkesti uusi mõjutusi hõimutöö edendamiseks, mis saavad kindlasti aluseks tulevikus kujunevatele hõimutöö moodustele, mis arenevad vastavalt majanduslikele võimalusile. Keskisuomalainen Osakunta omalt poolt annab jälle sõpruselepinglase liikmetele võimaluse õppimiseks ja suvitamiseks oma maakonna pealinnas Jyväskylalla.



JYVÄSKYLÄ

# Rohuteadust õppimas ja rohuteadlasena tegutsemas

Rohuteadust õpib praegusel ajal ülikoolis umbes 300 naist ja meest. Kuna viimaseil aastail farmaatsia osakonda võetakse vastu aastas ainult 30 üliõpilast, siis on arvata, et eelnimetatud kõrge üliõpilaste arv lähemal aastail väheneb umbes poole võrra.

Millised väljavaated „haljale oksale“ pääsemiseks on neil ees?

Eriline kiirtempo, mis iseloomustab tänapäeva askeldusi, majanduslikud ja muud asjaolud ei luba sageli nooruril teostada erilist kutsevalikut oma kalduvuste kohaselt. Ja seetõttu emb-kumb, kas asutakse alale, mis on kergemini ligipääsetav või töötab kiiremini saada palgale, või aga minnakse koos sõpradega, pead eriti murdmata selle üle, kuhu lõpuks välja jõutakse.

Ometi nõuab iga ala mitte ainult halli töötajate massi, vaid, ja seda just esmajärjekorras, — edasiviijaid. Kutseala edasi viia võivad aga ainult need, kellele see ala ei ole mitte vaid eluütlalpidamise vahendiks, vaid kutsumuseks selle sõna parimas mõttes. Ja siin asetab ka rohuteadus erilisi nõudeid sellele alale suundujale.

Kes end rohuteadusele tahab pühendada, sel peab olema huvi ja armastust loodusteaduste vastu selle sõna laiemas mõttes. Ta peab evima ka hea kehaehituse ja hea tervise. See on vajalik, et suuta vastu panna eritingimustele, mis tavaliselt valitsevad rohuteadlase kutsetöös. Näitena võiks mainida apteegis või ka laboratooriumis alatist püstiseismist, samuti ka ravimite aure, mis alati pole mitte kahjutud tervisele. Rohuteadlase tegevus ei seisa mitte ainult ravimite valmistamises. Ta on ka ravimite vahendajaks valmistaja ja tarvitaaja vahel. Seepärast peab rohuteadlaseks saada soovija evima või suutma omandada oskust nii haritud kui ka lihtsate inimestega käitumises. Sealjuures peab ta olema soliidse ja usaldusväärse välimusega. Need on eeltingimuseks tubliks rohuteadlaseks saamisel.

Kui nüüd heidame pilgu ülikooli farmaatsia osakonna õppekavale, siis näeme siin kirjus reas rohkesti kõige mitmekesisemaid õppeaineid. Peale eriteaduslike õppeainete, nagu galeeniline farmaatsia, farmakognosia jne., leiame õppeaineid loodusteaduste vallast, nagu botaanikat, keemia mitmesuguseid harusid, zooloogiat, mineraloogiat, arstiteaduslikest aineist anatoomiat, füsioloogiat, siis tervishoidu jne. jne.

Milleks seda? Nii mõnigi neist õppeainest näib ülikoolipõlves rohuteadust õppijale ülealusena, tarbetuna. Milleks nii mitmekesine ettevalmistus? Ja kes jõuab kõike seda mitmekesidust senini meeles pidada, kui seda kord tegelikus elus vaja tuleb?

Siinkohal on huvitav meenutada farmakognosia vanameistri prof. A. Tschirch'i sõnu, kes õppetegevusest korralise professorina Bernis 75-aastasena loobudes ütles oma lahkumisloengus 15. juulil 1932. aastal muuseas järgmist:

„Mis on ülikoolis õppimise sihiks, eriti rohuteadlasele?”

Üldiselt arvatakse, et õppimise sihiks on koguda teadmisi. See on eksitus. Selleks ei tarvitse minna ülikooli. Seda saab odavamini, — ka raamatuid võib koguda tarkust ja teadmisi. Vahe raamatu ja loengu vahel on määratu. Raamat annab tõsiasjade loetelu, loeng aga peab andma arusaamist tõsiasjust, looma vaimse sideme üksikute tõsiasjade vahel. Keemia ja farmakognosia vaimu tunnetada, see on see, mitte bruttovalemid, sulamis- ega keemistäpid, — need leiduvad igas õpperaamatus. Viimased pole aga ka muil põhjusil kohased õppimise aluseks. Sest enamik neist pole õppe- vaid käsiraamatud.

Õieti suunatud õpetamisel ülikoolis selle mõju õppijale võib olla arvamatu. Kõigepealt peab õpetus mõjuma selleks, et studioosus asja teenistusse paneks kõik oma meelega, õpiks neid tarvitama ja õieti tarvitama. Teatavasti tegelikus elus ei kasustata neid küllaldasel määral. Nii tuleb õpilast kõigepealt õpetada nägema, s. o. kiirelt, korralikult ja õieti vaatlema. Seda saab kontrollida nähtu edasiandmisel joonistatu kaudu.

Tähtsaimaks organiks aga on ja jääb aju. Mõtleva õpetada ja mõtleva harjutada — see on ülikooliõpingu tähtsaim ülesanne.

Õpetamisel suurt osa mängib eetika ja sellega koos iseloomu kasvatamine, mis on palju tähtsam kui pähetuupimine ja teadmiste kogumine, mida ometi koid ja rooste hävitavad. Paljude aastate eest tarvitasin kord lauset: teaduslikult hästi ettevalmistatud rohuteadlane saab olema tubli töömees ka tegelikus elus. See lause lähtus vaatepunktist, et ülikool ei pea andma mitte vaid „teadajaid“, vaid ka „suutjaid“. Ja just rohuteadlaste kutse vajab „suutjaid“ esijoones. Oma kutse kasuks, oma kutse heaks käekäiguks õpetame ja õpime.

# Kutsealased omavalitsused Eestis

**N**AGU IGAS modernses vabariigis, nii ka Eestis olevad administratiivasutiste hulgas nn. omavalitsused. Eestis 1. jaan. 1938. a. kehtima hakanud põhiseadus eritleb omavalitsusi kaheksaguseiks (peat. 12): kohalikud ja kutsealased omavalitsused. Esimeste all mõeldakse seni üldtuntud linna-, maa- ja vallavalitsusi. Kutsealased omavalitsused on aga kutsealade korraldamiseks ja arendamiseks ellu kutsutud peamiselt viimaseil aastail. Nende nimetusis figureerib sõna „koda“ seoses vastava kutseala nimetusega. Tavaliselt nimetatakse eelmaintud liiki asutisi **k u t s e k o d a d e k s**.

Välismaail tekkisid kojad juba läinud sajandil, alul kaubandus-tööstuskodadena ja käsitöökodadena, hiljem põllutöö-, inseneride-, arstide-, tööliste- j. t. kodadena. Itaalia korporatiivses korras on eriti kaugele mindud selle süsteemi rakendamisel. Vaadeldes seda lähemalt, selgub,

See ei tähenda aga, et peame õppima vaid seda, mida arvame tegelikus elus tingimata vajavat. Just see on haritud inimese tunnuseks, millega ta erineb poolharitud või harimata inimesest, et ta palju peab õppima, „mida ta ei vaja“. Meie ei taha kalduda amerikanismi. Keskpärane ameeriklane õpib vaid seda, mida ta vajab. Meie aga tahame end harida füüsikas, keemias, botaanikas ja meditsiinis igakülgsest, sest rohuteadlane peab olema **i g a k ü l g s e l t** haritud.“

Kõik öeldu maksab samavõrra ka kõigi teiste õppealade, mitte ainult farmaatsia kohta.

Seega — ainult surnud teadmistest ei piisa, peab suutma ka tunnetada teaduse ja teadmiste sisu ja tuuma. Ja veel enam — peab oskama kasustada oma teadmisi, kuna alles rakendamine muudab teadmise väärtuseks.

Kui aga noorur peale ülikooli lõpetamise astub tegelikku ellu, siis näib üsna sageli, et suur osa teaduslikust pagasist on ülearune. See näib nii seetõttu, et raske on murda ja väärata aastate ja aastakümnete vältel kujunenud rutiini, mis iga uustulnukat püüab tasalülitada.

Pöördudes tagasi rohuteadlase juurde, näeme, et Eestis saab rohuteadlane väga mitmekülgse erihariduse. See võimaldab farmaatsia osakonna lõpetanule mõndagi.

Omavalitsusel ajal farmaatsia osakonna õppekava koostamisel peeti vajalikuks sanitaar-keemikute kaadri ettevalmistamist ja neiks pididki saama farmaatsia osa-

et seal on arvestatud asjaolu, et tööandjate ja töövõtjate huvid on ristuvad teineteisega. Selle tõttu ei ole moodustatud segaorganisatsioone, kuhu kuuluksid mõlemad grupid koos. Ka Eestis on üldjoontes läbi viidud see printsip, kuid on siiski erandeid. Erandiks on meil näiteks akadeemiliste kutsete kojad. Neil kutsealadel on vähe ristuvaid huvisid tööandjate ja töövõtjate vahel, sest seal esineb harvem olukordi, kus tööandja ja töövõtja oleksid ühelt kutsealalt. Nii näemegi, et meie akadeemilistesse kutsekodadesse, nagu seda on Insenerikoda, Rohuteadlaste Koda, Arstide Koda, Loomaarstide Koda ja Agronoomide Koda, kuuluvad koos peremehed ja palgalistena teenivad, s. o. tööandjad ja töövõtjad. Neist kõige kergemini võiks eeldada omavahelisi huvide kokkupõrkeid Rohuteadlaste Kojas, kuid selleks puhuks on jäetud apteegiomani kel võimalus leida kaitset Kaubandus-

konna lõpetajad. Saanud ettevalmistuse ravimite, toiduainetekeemiliste, kohtukeemiliste ja kliinilis-keemiliste analüüsise, samuti bakterioloogia alal, on loomulik, et rohuteadlane on sobivaimaks isikuks tegutsemisel sanitaar-keemikuna, kõigi rahva tervishoole alal võimalike ja vajalike analüüsise teostajana.

Tegelikult on aga aastate vältel rohuteadlased neid võimalusi kasustanud väga vähesel määral ja sanitaar-keemikuina on mitmel pool asunud tegutsema keemikud ja arstid, olles sunnitud end selleks veel eriti ette valmistama ja täiendama ning kalduma kõrvale oma otsekoheseist ülesandest, millele nad ülikoolis on ette valmistatud.

Vaid üksikuis laboratooriumes ja apteekides on rohuteadlasi tegutsemas ka toiduainete ja muude analüüsise alal. Rõhuv enamus rohuteadlastest on aga tegutsemas apteekides või mujal ravimite valmistajaina ja peamiselt sinna suunduvad ka kõik ülikoolist ellu väljuvad farmaatsia osakonna lõpetajad.

Senini on töökohti apteekides leidunud. Lähemal aastail tuleb aga siin arvestada küllastumisega ja siis loodetavasti rohuteadlased pööravad vajalikku tähelepanu neile ametikohtadele, kus nad oma mitmekülgse ettevalmistuse poolest oleksid eelistatavamad kõigist teistest.

Neid väljavaateid tuleks farmaatsia alale õppima suundujail silmas pidada, arvestades sealjuures seda, et õpime küll enesele, kuid selleks, et omandatud teadmisi kasustada üldsuse huvides.

Tööstuskojalt ja palgalisil rohuteadlasil Eraettevõtete Ametnikkude Kojalt, kuhu nad kuuluvad ka peale Rohuteadlaste Koja. Vaadeldes teiste kutsealadel töövõtjate ja tööandjate kuuluvust kodadesse, näeme, et töövõtjad on koondatud Tööliskotta ja Maatöölaliste- ja Väikemaapidajate Kotta, kuna nende peremeeskond on esindatud Kaubandus-Tööstuskojas, Põllutöökojas ja Käsitööstuskojas.

Kutsekodade ülesannete kohta ütleb Põhiseaduse § 12 järgmist: „Kutsealade korraldamiseks ja arendamiseks kutsutakse seaduse alusel ellu sellekohased omavalitsused.“ Need ülesanded on täpsemaid määratlusi leidnud kodade seadusis. Enamik neist käsivad kutsealaste aineliste huvide kaitset ja sinna langebki kodade ülesannete raskuspunkt. Kuigi on mainitud ka tervet rida teisi ülesandeid, nagu kutsealaste esindamine, kultuuriliste huvide edendamine, kutseala otstarbekohane korraldamine jne., siiski ootavad kutsekodadesse koondatud inimesed vastavalt kojalt kõigepealt aineliste huvide kaitset.

Milliseid õigusi evivad kojad oma ülesannete täitmiseks, selle kohta ütleb Põhiseaduse § 127 järgmist: „Kutsealastel omavalitsustel on seaduse alusel ja piires õigus oma tegevusaladel kehtima panna kohuslikke korraldusi vastavasse omavalitsusse kuuluvate isikute kohta, samuti neilt makse võtta oma ülesannete täitmiseks.“ Nagu sellest nähtub, evivad kojad õigust anda

kohuslikke korraldusi, mitte aga määruste andmise õigust, nagu seda on kohalikel omavalitsusil.

Oma ülesannete täitmiseks on kodadele seni antud, nagu praktilised kogemused näitavad, võimalust arvamuste avaldamiseks nende seaduste- ja määruste kavade kohta, millel on kokupuuteid vastava koja tegevusalaga. Neisse arvamusesse suhtutakse kui terve kutse arvamusesse ja neil on selle tõttu rohkem kaalu, kui vabatahtlikul organiseerimisprintsibiil tegutsevail kutseorganisatsioonil, mis ei esinda tervet kutset. Kodadele on antud soodsad võimalused algatuste tegemisel uute seaduste ja määruste kehtima panemiseks. Kojad võivad ministriumele esitatavate märgukirjadega mõnikord paljugi ära teha, sest nende märgukirjad sisaldavad põhjendusi ja konkreetseid andmeid, mida on neil võimalik hankida kutsealaste sundusliku organiseerimise tõttu täielikumalt, kui seda saavad teha kutsealased organisatsioonid, sest kodadel on võimalik kohustada kõiki kutseliikmeid andmete andmiseks.

Kodadel on käes ka relvad, mille abil saavad hävitada kutse töökspidamisega mittekooskõlas olevaid nähtusi ja väärnähtuste hävitamisega võivad tõsta oma kutse prestiiži. Selleks on kodadel võimalus anda mitmesuguseid kohustavaid korraldusi oma kutsealal. Nii ongi mõne akadeemilise koja poolt pandud kehtima kutse-eeetika koodeksid, millede vastu eksijaid karistatakse



**Boris Mirov**  
Burš abielus, töös ja muus.  
Vapp tema elutöist on tuus.



**Eeda Kook**  
Mis on Pegasuse  
antispliin —  
on see viin või tärpentiin?



**Eugen Irv**  
Paragrahviga maadle ja  
konventi vanema tarkused  
rassi,  
tassi.



**Feliks Riikjärv**  
Rebane, kus on su  
korranärv!  
Vaata, siin lainetab  
terve järv!

kojas endas moodustatud distsiplinaar- või aukohtu poolt.

Seni on Eestis kutsutud ellu 17 kutsealast omavalitsust. Need on järgmised: Kaubandus-Tööstuskoda; Põllutöökoda; Insenerikoda; Rohuteadlaste Koda; Arstide Koda; Majaomanikkude Koda; Loomaarstide Koda; Agronoomide Koda; Kodumajanduskoda; Ühistegevuskoda; Meierite Koda; Kalanduskoda; Maatöölise ja Väikemaapidajate Koda; Tööliskoda; Õpetajate Koda; Käsitööstuskoda ja Eraettevõtete Ametnikkude Koda. Loetelus on järjestatud kojad vastavalt nende ellukutsumise ajalisele järjekorrale.

Struktuurilt on kojad mitmeti erinevad. Nad evivad väga mitmesuguste nimetustega organeid, nagu koja täiskogu, koja üldkoosolek, koja peakoosolek, koja koosolek, koja üldkogu, nõukogu, juhatus, revisjoni komisjon, distsiplinaarkohus, aukohus, sektsioonid jne.

Koja tegelikule jooksvale tööle lähedaim organ — koja juhatus — on igal koyal ja kannab igal pool sama nimetust. Samuti on ka revisjoni-komisjoni nimetus igas kajas sama. Muude organite juures leiame aga suuri lahkuminekuid, nii nimetustes kui ka võimkondades. Osal kodadest puuduvad täiesti niisugused organid, mis eksisteerivad teistel. Viimase nähtuse põhjustajaks on kodade tegevusala ulatuse tunduv erinevus üksteisest.

Olulisi lahkuminekuid leiame juhatusest suuremat võimkonda omavate organite juures. Osal kodadest on neid 2, osalt ainult 1. Kaht niisugust organit evivad kojad, seega evides ka suurema tegevusulatuse, on: Kaubandus-Tööstuskoda, Põllutöökoda, Insenerikoda, Ühistegevuskoda, Kalanduskoda ja Käsitööstuskoda. Kõik teised kojad evivad ainult ühe juhatusest suurema võimkonnaga organi.

Kodadel, kus on viimati mainitud organeid 2, on olemas kõigil organ, mis kannab nimetust nõukogu, kuid nõukogust suurema võimkonnaga organite nimetused on lahkuminevad. Põllutöökogas, Kalanduskogas ja Käsitööstuskogas nimetatakse teda täiskogu, Kaubandus-Tööstuskogas — peakoosolek, Ühistegevuskogas — üldkoosolek ja Insenerikogas — üldkogu. Need organid on oma võimupiiride ulatuse poolest identsed ja arusaamatu on, miks kodade seadustes ei ole tarvitatud nende jaoks ühesugust nimetust, kuna ühtluse mõttes see oleks soovitavam. Suurima võimkonnaga organid valitakse koja alla kuuluvate isikute või organisatsioonide poolt. Neisse valitud esindajaid nimetatakse koja liikmeiks.

Kodades, kus on ainult 1 juhatusest suurema võimkonnaga organ, on selle organi nimetuses samuti lahkuminekuid ja siingi tundub olevat põhjendamatu erisuguste nimetuste tarvitamine.

Majaomanikkude Kojas, Kodumajanduskogas ja Tööliskogas nimetatakse seda organit koja peakoosolekuks, Maatöölise- ja Väikemaapidajate Kojas ja Eraettevõtete Ametnikkude Kojas — täiskoguks, Rohuteadlaste Kojas, Arstide Kojas, Loomaarstide Kojas, Agronoomide Kojas, Meierite Kojas ja Õpetajate Kojas — nõukoguks. Viimaseis, kus suurima võimkonnaga organiks on nõukogu, nimetatakse nõukogu valimisõigust evivaid isikuid (Õpetajate Kojas organisatsioonid) koja liikmeiks.

Järelikult on ka koja liikme nimetuse tähendus kahesugune. Mõnedes nimetatakse koja liikmeiks koja suurima võimkonnaga organi liikmeid, teistes koja suurima võimkonnaga organi liikmete valijaid. Sellest on tingitud koja tegevusest eemalseisjate poolt sageli esinev koja liikme nimetuse tähenduse ekslik mõistmine. Tuleb pidada meeles, et neis kodades, kus on suurimaks võimuorganiks nõukogu, nimetatakse koja suurima võimuorgani valijaid koja liikmeiks; teistes kannavad seda nimetust suurimasse võimuorganisse valitud isikud.

Kodadele on antud ka kohtuvõimu funktsioone. Mõningate kodade juures on kutsutud ellu distsiplinaarkohtud ehk aukohtud. Neis arutatakse koja alla kuuluvate isikute eksimusi kutse-eeetika alal, nende ebasündsat käitumist väljaspool kutsealalist tegevust, nende omavahelisi vastuolusid ja arusaamatusi. Sellise kohtu poolt määratavaiks karistusiks on: hoiatus, noomitus, rahatrahv ja ajutine kutse-tegevuse keelamine.

Osa kodasid jaguneb sektsioonidesse, millised evivad osalise autonoomia oma sisetegevuses, kuid alluvad siiski koja üldorganeile. Neid võib kõrvutada linnade omavalitsuste juures olevate osakondadega. Sektsioone leidub peamiselt laiemas tegevusalaga kodade juures. Mõningais kodades on sektsiooni koondatud isikute huvid sama koja teiste sektsioonide alla kuuluvate isikutega niivõrd vastuolus, et oleks õigustatud nende sektsioonide iseseisvate kodadena eksisteerimine. On ju näiteks avalikkusele hästi teada Kaubandus-Tööstuskogas töötuse- ja kaubanduse ringkondade huvide kokkupõrked. Sama nähtus esineb ka Õpetajate Kojas.

Peagu kõikidel kodadel on jäetud seaduses võimalused osakondade asutamiseks. Mõnedel on need ka olemas. Kõikide kodade juhatuste asukohad on Tallinnas; osakondi võivad nad asutada ka teistesse keskustesse.

Sektsioonide ja osakondade vahel on sisuline lahkuminek. Sektsioonidesse koondatakse suuremal või vähemal määral teistest erinevate huvidega grupe koja alla kuuluvaist isikuist. Sektsiooni juhatuse ülesandeks on sektsiooni kuuluvate isikute tegevuse sisemine korraldamine.



Tarbe korral esinevad nad avaldustega koja üldiste organite ees oma sektsiooni kuuluvate isikute huvide kaitseks. Osakondade kompetents on aga maa-alalise ulatuse järgi jaotatud. Osakondade iseloomu kannavad ka Põllutöökoja konvendid. Neid maa-alalisi koondisi on Põllutöökojal üle riigi 72. Maaomanikud väljaspool linnade ja alevite piirkondi valivad 15 esindajat igasse konventi. Need on kohapäalsed esindajad, kes omakorda valivad koja täiskogu. Viimane nähtus on erinevuseks konventide ja osakondade vahel.

Kojad, nagu teisedki administratiivasutised, kuuluvad ka järelevalve alla. Kojas kutsealale vastav minister teostab õigusepärasuse järelevalvet. Otstarbekohasus ei kuulu ministri järelevalve alla. Kojad peavad seaduses nimetatud ministri ees esitama kinnitamiseks tegevusaasta alul eelarve, samuti ka iga tegevusaasta möödumisel aruande rahalise läbikäigu kohta ja ülevaate koja tegevusest. Vastavale ministrile on antud õigus koja organite võimupiire üleastumisel ja kuritarvituste avastumisel organeid laiali saata ja määrata uued valimised. Sisemine asjaajamine, üleskerkinud probleemide sisuline lahendamine ja muu selline tegevus on jäetud kodade kompetentsi. Samuti on jäetud kodade sisemiseks asjaks palgalise personaali töölerakendamine, kusjuures kodade ametnike, samuti kodade organite liikmete vastutavus on ühesugune riigiametnike omaga.

Kuivõrd leiab sellest kodade süsteemist endale kaitset akadeemiline kodanik, see probleem on kahtlemata akadeemilisele ringkonnale eriti huvi pakkuv ja sellepärast vaatleme seda lähemalt.

Kui 1934. a. läks Eestis eriti hoogu kodade asutamine, siis tekkisid ka esimesed puht-akadeemilised kojad. Ka enne seda olid akadeemilised ringkonnad osaliselt kodadesse kaasa tõmmatud. 1925. aastast peale töötas Kaubandus-Tööstuskoda, kus leiab esindamist see osa akadeemilisest ringkonnast, kes tegutsevad kaubandus- ja tööstusettevõtete peremeestena, s. o. majanduslikult kindlustatuim kiht. Kaubanduse ja tööstuse ala suur osatähtsus sundis esimesena kutsuma ellu selle ala omavalitsuse. Ka välismaal on tavaliseks nähtuseks, et kodade süsteemi rakendamisel esimesena kutsutakse ellu Kaubandus-Tööstuskoda.

Teisena kutsuti Eestis ellu Põllutöökoja, nimelt 1931. a. Et Eestis, kui põllumajanduslikus riigis on selle ala korraldamine tähtsal kohal, selles ei ole kahtlust. Akadeemilise haridusega inimeste osatähtsus on selles kojas väike, sest, nagu hiljem näeme, on põllumajanduslikul alal ülikooli haridusega isikud leidnud kaitset oma koja näol.

Esimene puht-akadeemiline koda on 1934. a.

ellukutsutud Insenerikoda, kuhu kuuluvad meie kõrgema tehnilise haridusega inimesed, ka keemikud nende hulgas. Varsti peale seda kutsuti üksteise järele ellu Rohuteadlaste Koda ja Arstide Koda. Rohuteaduse kui Eesti iseseisvuse ajal suuri edusamme teinud kutse alal olid koja ellukutsumiseks vajadused eriti suured, sest nende kutseala sisemine korraldus ei olnud jõudnud pidada sammu kutsealalise hariduse edusammudega ja sel alal oli palju tarvis ära teha. Eelmainitud asjaolust ongi tingitud senine Rohuteadlaste Koda eriti aktiivne tegevus. 1935. a. kutsuti ellu veel Loomaarstide Koda ja Agronoomide Koda. Nagu eeltoodust järgneb, on tervishoiu alal ellu kutsutud 3 koda ja võib öelda, et tervishoiu alal tegutsevad akadeemilised kodanikud on organiseerinud end kodade süsteemis 100-protsendiliselt.

Meie suuremaarvulisemad akadeemilised kutsealad — õigus- ja majandusteadus — on aga seni ilma kutseesinduseta. On küll osaliselt koja ülesandeid täitev Advokaatide Nõukogu, aga seegi esindab ainult osalist õigusteadlaste peret — advokaate. Ülejäänud õigusteadlaste pere on aga ilma avalikõigusliku esinduseta; samuti rohkearvuline majandusteadlaste pere. Viimane kutseala on teinud läbi tõhusa progressi Eesti iseseisvuse ajal majandusteadlaste ülikooli õppekava mitmekülgse täiendamise tulemusena, kuid avalikus elus pole nende osatähtsuse tõus mitte läinud sammupidavalt nende oskuste tõusule. Näib, et siin on pidurdavaks osutunud nende kutseala laialipillatus, tervikluse puudumine. Siin oleks tarvis luua nimetatud kutseala tervikuks muutumise soodustamiseks vastav kutsealane omavalitsus. Juba ainuüksi majandusteadlastele maksetava töötasu ühtlustamiseks oleks nimetatud koja võimalus palju ära teha, sest praegu laialipillatuna väga mitmesuguseisse ettevõttesse ja asutistesse koheldakse majandusteadlaste töötasu mõttes ühtlaste võimete ja kompetentsi juures väga erineva mõõdupuuga.

Osaliselt leiavad majandusteadlased praegu kaitset Eraettevõtete Ametnikkude Kojalt, s. o. see osa, kes on eraettevõtete teenistuses. Majandusteadlaste on aga suur hulk ka riigi- ja omavalitsuse teenistuses, samuti terve hulk ettevõtete omanikke.

Insenerid, arstid, rohuteadlased, loomaarstid ja agronoomid on vastavasse kodadesse kuuluvad, vaatamata sellele, kas nad on peremehed, eraettevõtete- või riigiteenijad. Organiseerimine on viidud läbi kutseala tervikluse loomise põhimõttel. Õigusteadlastel ja majandusteadlastel on aga kutsetervik loomata.

Kui insenerid on leidnud riigi- ja omavalitsuse teenistuses niisuguse eesõiguse, et erisea-

dusega on nähtud ette, missugused nende eriala nõudvad riigi- ja omavalitsusasutiste teenistuskohad tulevad täitmisele ainult Insenerikoja liikmetega, siis tuleks rakendada säärast selektsiooni ka õigusteadlaste ja majandusteadlaste suhtes. Selle korraldamine läheks aga libedamini, kui oleksid ellu kutsutud vastavad avalikõiguslikud asutised, kes saaksid ja kindlasti ka astuksid selle läbiviimiseks vastavaid tarvilikke samme nende kutsete nimel.

Ka tervishoiu alal on nähtud vastavais seadusis ette, kus tohivad riigi- ja omavalitsuse teenistuses olla ainult kas arst, rohuteadlane või loomaarst.

Usuteaduse alal on olukord selles mõttes rahuldav, sest kuigi neil puudub kutsekoda, siiski on neil konsistoorium, kes on tervet nende kutset esindav. Kirikuõpetajaks ei saa praegu kedagi teist valida kui kutseõiguslikku ülikooli haridusega usuteadlast.

Filosoofiateaduskonna lõpetajaist siirduvad enamus kooliõpetaja kutsealale ja neil on Õpetajate Koja näol loodud kutseesindus, kust nad

leiavad vajaduse korral oma huvide kaitset. Samuti on olukord matmemaatika-loodusteaduskonna lõpetajatega.

Kokkuvõttes võib öelda, et akadeemilistel aladel on rahuldavad olukorrad kodadelt kaitse leidmise mõttes, välja arvatud õigus- ja majandusteadlastel.

Ajakirjanduses on olnud juttu sellest, et õigus- ja majandusteaduse ala lõpetajad ei leia kutsealal tegustemisel väärilist töötasu. Pole ka sugugi imestada, et see on nii. Pole neil ju oma kutsealal korraldavat kätt. Suurearvulised pered on mõlemad, aga seni on need kutsealad tervikuiks ühendamata.

On avaldatud arvamusi, et kodade süsteemi rakendamisel on meil mindud liiga kaugele, kutsudes neid ellu liiga suurel arvul. Neil, kes seda arvamust jagavad, tuleks mõelda sellele, kui rohkearvuliselt on olemas kutsealad ja võrrelda tegelikkuses esinevate kutsealade arvu seni ellukutsutud kutsekodade arvuga. Kui sellele mõelda, siis jõuame kindlasti veendele, et oleks rohkem põhjendatud kõnelda uute kodade ellukutsumise vajadusest, kui üleliigsest arvust.

Martti Saraste

dekasutamine eriti iseloomulikkuna vanale ülikooli- ja hariduselinnale.

Kuigi linn väliselt mõjub vaiksenä, tuksub koore all see ja moodne süda. Kui astud kohvikusse, loomulikult „Centrali“, näed sääl iga üliõpilasorganisatsiooni liikmeid istumas oma lauas. Meie lauas istub harilikult ikka paar-kolm tuttavat viilistlast ja salk kaasvõitlejaid. Klappklapp kuuldu kõljkalt dominomängu häält. Naersin alul sellele meil laste ajaviiteks peetud mängule, kuid enne Tartust lahkumist otsustasin isegi osta selle Soome viimiseks, ja arendada meie üliõpilaskohvikus sama kommet. Vaid üksikud mängivad mallet, kannustajana arvatavasti Kerese võidud.

KOHVIKUKOMBED on muldugi vähe teistsugused, kui meil Soomes. Tellitakse klaas kohvi, mis alul sugugi ei maitse soomlasele, maitstakse seda vähehaaval mängu vahel, nii et lõpp tuleb juua päris külmalt. Nähtavasti ei tunta siin vanasõna: „Kohvi kuumalt ja tütarlaps noorelt.“

Kinos käiakse Tartus palju. Võibolla sellepärast, et kinopilet on umbes poole odavam kui Soomes. Üks asi sääl siiski häirib, nimelt see, et saab minna ja tulla igal ajal mil soovid, ning võid vestelda kaaslasega.

Tartu tütarlapsi tuleks käsitleda omaette pikas päätükis. Nad on kaunid ja hästi riietatud. Suhe naiste ja meeste vahel näib üliõpilasring-

## Muljeid minu stipendiaadist

TORMINE Soomelaht oli jäänud seljataha ühes ebameeldivate matkamälestustega. Kiirrong oli toonud mind otse Eesti südamesse, Tartusse, kus algas minu esimene semester eemal Helsingist, võõras ümbruses.

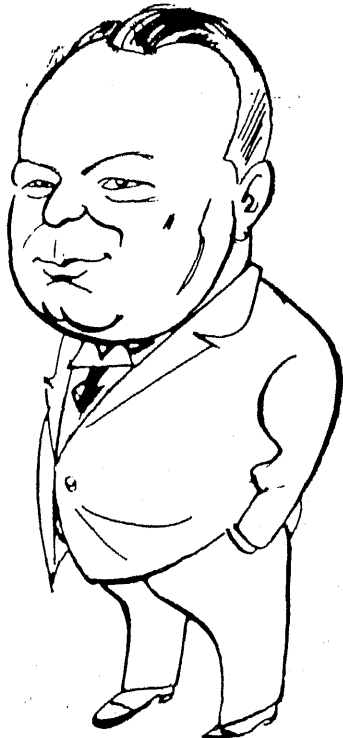
Tagantjärele mõeldes tundub, nagu ei olekski olnud muud kui vaid algus, nii kiiresti kulges aeg. Muljeid sellest ajast on pisut raske eritleda. Need sulavad kokku üheks kompleksiks, mis sisaldub sõnades Tartu ja konvent ja kuhu veel võib lisada mõningaid nimesid nagu Kavastu, Alatskivi, Peipsi ja Petseri.

Tartu jõudis näidata mulle kolme nägu: hilissuvist, sügisest ja isegi talvist. Linn on ilus ja romantiline. Vaadates õhtuselt lehevärvikuselt küllastatud Toomilt vaikselt Emajõe oru poole, kui gaasilaternad kustunud, nii et nad ei häiri kuupaistet, ei imesta, et üliõpilane laulab täiest südamest:

*Vaikselt Emajõe kaldal  
tahan ainult armasta.  
Ilutseva silma sära  
ütleb: Siin võid armasta.*

Linn on vaikne, ainult vedurite omapärased vileid häirivad õhturahu. Alul neid kuuldes mõtlesin, et Emajõe sadamasse saabub suurel hulgal laevu, sest hääliitsused tulevad meele meie aurulaevade viilistid. Tänavad piinasid alul teatud määral oma kitsusega, kuid hiljem märkasin sellegi olevat vaid kasuks aeglaselt kahekaupa käivaile „armunuile“. Ühe asjaolu tõttu süüdistan siiski Tartu tänavate kitsust. Pidin nimelt kord ühe kaasstipendiaadiga jääma voorimehe alla. Mida oleksid mõelnud kaasosakondlased, kui oleksid lugeanud ajalehest: „Kaks stipendiaati jäänud voorimehe alla.“ Oleksid kindlasti süüdistanud meid, mitte tänavaid.

ERITI torkab soomlasele silma Tartu tänavapildis igasuguste värvimütside rohkus. Kõik kuue-seitsme aastased ja vanemad poisid ning tüdrukud kannavad värvilisi, eri koole tähendavaid mütsi. Raske oli alul ka õppida eraldama eri üliõpilasorganisatsioonide värve. Kuid hiljem tundub see õhter värv-



*Juhan Vilt  
Harrasta laulu ja maitse ka viina,  
naisevõtuga ära end piina!*

Üliõpilaselu alles teeb Tartust Tartu. Sisim rõngas sellest on igale ta konvent. Majaga, kus lehvib alati violett-roheline-valge lipp, liituvad autori paremad mälestused Tartus. Olin enne näinud konvendi elu vaid kommersi ajal, kuid nüüd sain võimaluse tutvuda ka selle igapäevase eluga.

**S**UURIM erinevus konvendi ja soome osakondade vahel on hää distsipliin ja vanemate ning nooremate liikmete õige suhe, mis valitseb konvendis. Selles suhtes peaksime meiegi hõimuvendadelt õppima. Teine silmapaistvam erinevus on sisemiste ja väliste kommete rohkus ja nende täpne jälgimine.

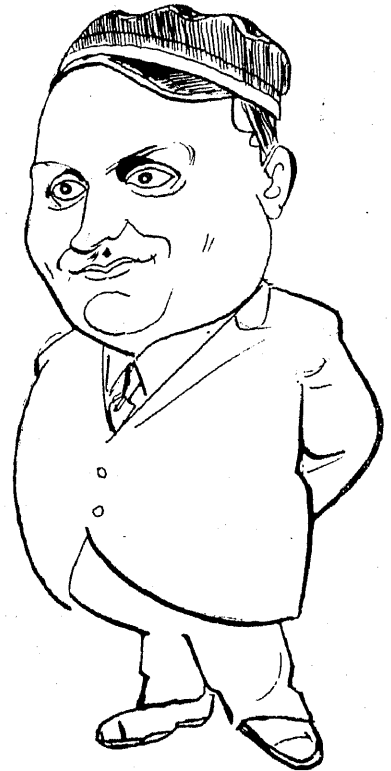
Koosolekuist jäi püsivalt meelde nende pikkus. Meid soomlasi alati laidetakse pikkade kõnede pärast, kuid meie ei suuda võistelda oma koosolekute pikkuses sõpruslepinglastega. Mitte sellepärast, et mul oleks olnud midagi selle vastu, sest oli päris mugav esmaspäeviti istuda all kamina ääres concoetoriga lauldes, õlut juues, ja omavahel mõtteid mõlgutades.

Laul ja üliõpilane kuuluvad ühte, seda märkad Tartus. Ei mäleta näinud olevat Tartus ühtegi üliõpilast, kes ei laula. Miks, seda taipasin kohe kui seisin kolm korda nädalas magister cantandi ees ja vahel oskamatusse pärast sisse võtsin.

Paukimine oli samuti tegevus, mida ma enne polnud näinud. Kuid sellegi saladus selgus, kui paar korda saunas märkasin öla sinetavat. Laupäevaõhtud referaatidega, ägedate vaidlustega ja neile järgnevate ametlike istumistega, lauludega ja ringlevate šoppenitega moodustavad tähelepandavama osa elamustest konvendis. Sää! avaneb õige korporatsiooni vendlusing.

**K**ONVENT on igale tema liikmele teiseks koduks. Siin saab süüa, juua ja ööbidagi. Eriti mugav on asjaolu et sää! viibimise aeg on piiramatult. Võid rahulikult kell kuus hommikul astuda sisse, laulda või tantsida soome polkat — keegi ei pane seda pahaks.

Lõpuks kaasstipendiaadid. Lühidalt võib neist öelda, et nad kõik olid



*Juhan Brunhof  
Vil! kogu vaimu- ja võimumagnaat.  
Raha ja tervist — oh taevataat!*

konnis olevat ametlikum ja etikettipidavam, kui soome segaorganisatsioonides. Kuid sellest hoolimata vabaneb intiimseltkonnas vahel õige naiselik temperament ja moodustub kodune õhkkond nagu meil. Alul paistis imelikuna, et kutsutakse üks-teist eesnimi pidi, kuid sellest hoolimata teietatakse. Isegi mitu aastat hää! sõbrad olnud teietavad teineteist.

Restoranid on hää! ja meeldivalt sisustatud. Neis viibimise aeg on hilisem kui Soomes, ja meeleolu ka vastavalt elavam ja lõbusam. Baarid on oma otstarbekuses samuti hülgavad. Nad kindlasti tulevad meelde, kui Helsingis sõõd 30° külma juures öösel koju minnes tänaval viinereid.

sama „töökad“. Vaevalt kedagi neist nägid linnas liikuvat enne kella 12 päeval, kuna sellevastu pääle kella 12 öösel polnud sugugi haruldane näha neist mõnda teekonnal „Vanemuisesse“ või „Sinimandriasse“. Erandideid muidugi leidis.

\*

Nüüd elad ainult veel mälestustes — Tartu oma armsaks saanud konvendiga. Sää! kulus mu elu muretuim, vaheldusrikkaim ja kiiremini möödunud semester. Suurim tänu Teile, armsad kaasvõitlejad ja eriti concoetorid! Möödunud päevad jätsid mälestuse, mis ialgi ei kustu.

Helsingis, jaan. 1938.

*Söögisaal*

„KOIT“

# Jahipidamise ja loomateadusliku uurimistöö vahekorrrast

JUBA vanadest aegadest peale on jahipidamine spordina evinud tähtsa koha. Urganimese elatisvahendist on saanud aegade jooksul spordiala, mille võlu täit suurust mõistab alles tõeline jahimees. Kuigi näiliselt seoses barbaarise „vere ja tapmisega“, on siingi kujunenud välja kindel eetika, nn. jahieetika, mis on arenenud ja süvenenud seda enam, mida sügavamale rahva hinge on juurdunud jahitraditsioonid. Nii ei näe vanad jahispordi-rahvad, kelle üksikute perekondade juures jahikirg on pärandunud põlvest põlve, selles mitte mõttetut tapmist, vaid õilsat võitlust kõigi meelte pinguleleku juures kahe samaväärse vastase — inimese ja looma vahel. Mida enam inimliku tsivilisatsiooni pealetungil kultuurimaad on tühjenedu jahiloomadest, seda suuremad kitsendused on aset leidnud ka jahipidamises.

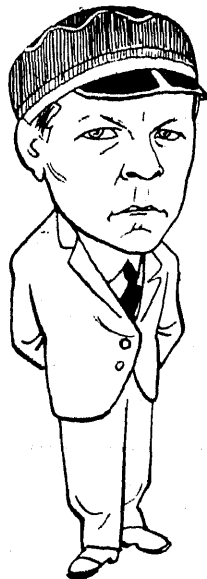
Eestis jahipidamine on üksikisikule ainult spordiks, lõbuks. Majanduslik tulu sellest on väga väike ja tihti teda polegi. Jaht on eriti meie linnade jahisportlastele kosutavaks värskenduseks ja otseseks

kokkupuuteks loodusega. Organiseeritud jahimehed, kuulugu nad siis kas mõne jahiseltsi liikmeskonda või olgu nad mõne jahipiirkonna omanikud, peavad austama jahieetilisi reegleid ja kõigiti vastutama oma tegevuse seadusepärasuses. Suur osa meie intelligentsist, kelle majanduslik kandejõud seda lubab, on organiseeritud jahimehed. Jahiorganisatsioonid ei ole meie kultuurelus kaugeltki viimasejärgu tähtsusega. Jahisport kasvatab sõbralikkust, head läbisaamist, karastab tervist, osavust ja sitkust. Lõpuks on jaht meie riigile tunduvas sissetulekuallikaks, mille tähtsust ei saa samuti alahinnata.

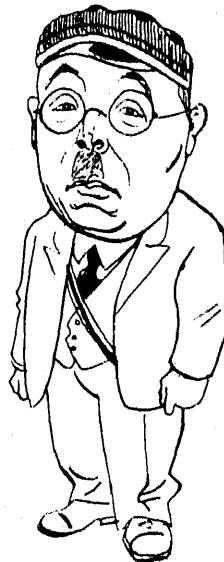
Meie jahimajanduse arendamiseks on tehtud juba hulka tööd ja rajatud sihid, mille lõplik kujundamine võimalikult ratsionaalselt toimub üha edasi. Võime olla õnnelikud, et oleme palju paremas seisukorras mõnestki Lääne-Euroopa riigist oma jahiloomade rohkuse suhtes, mis meelitab igal aastal isegi välismaalasi Eestisse jahile, andes ühtlasi meile sellest majanduslikku tulu. Ei ole looduskaitset austav jaht kaugeltki meie



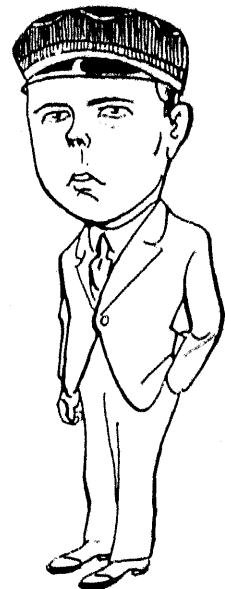
Arvo Mägi  
Hõimusilda ei tehta  
meelega —  
teda ehitatakse keelega.



Hugo Salasoo  
Esimese Eesti Farma-  
kopõa esiisa,  
parimaks rohuks peab  
karskusenisa.



Hans Siimer  
Nagu näitab register —  
esimene vilister.



Harri Pärkma  
Aruta, aruta, juura-  
gladiaator —  
„Pööra rooli, muidu  
läheb radiaator!“

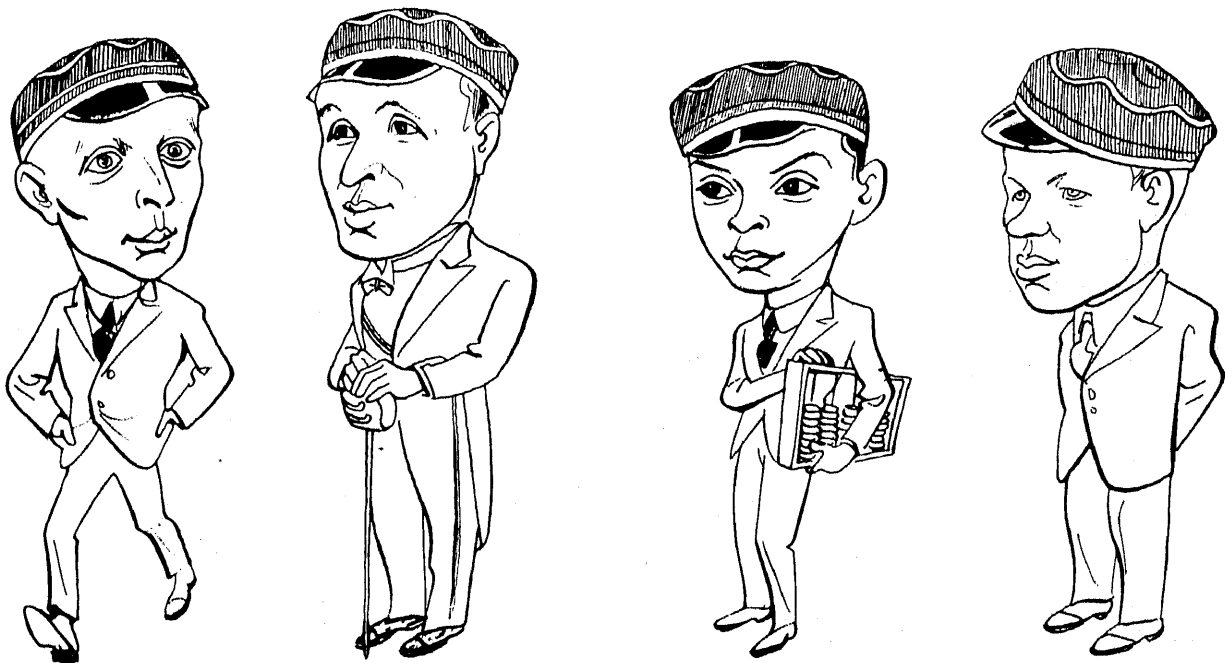
loomastiku ega linnustiku vaigestamine, nagu seda kipuvad kujutlema võhikud.

Osa välismaa looduskaitsefanaatikuid on viimastel aegadel hakanud propageerima omapärast ideed: loomade fotografeerimine pidavat jahimeestelt võõrutama „verise tapmisspordi” ja asendama jahipidamise elusloomade dokumentaalse jäädvustamisega fotoplaadile! Kuid siin on suur kuristik teooria ja tegelikkuse vahel. Kes juba on kord fotomees, see harrastab fotografeerimist ka jahipidamise kõrval, kes aga mitte, seda ei saa veenda pildistamise ainuõiguslikkuses suurimgi fanaatik. Jahisport ja fotosport on selleks niihästi sisuliselt kui ka vormiliselt liig palju erinevad, et üht neist saaks asendada teiseaga. Neid kaht tegevust siduda või olenevaks teha teineteisest on veendunud jahimehe silmis absurdne ja eluvõõras.

Kes ei ole ise jahimees, see vaevalt suudab mõista jahi eetilist ja moraalset väärtust. Jahimeest aga ei võõruta oma lemmikharrastusest ükski teine sport. Eesti olukorras, kus jahipidamine moodustab rahvamajanduslikult küllalt tähtsa tuluallika, mille asendamiseks teoreetikud ei suuda näidata ühtki konkreetset teed, ei saa me lootustki hellitada jahi täieliku kaotamise suhtes. Jaht mõõdukal kujul ei kahjusta meie loomastikku, vaid võib olla loomade tundmiseks ja loodusteaduslike teadmiste süvendamiseks meie keskpärase inimese juures võrreldamatult kasulikum, ühtlasi loovutades eriteadlastele materjale teaduslikuks tööks, kui kuskil umbes linnaõhkkonnas vedelemine. Jaht on mitte ainult sportlikus mõttes, vaid ka meie

loomateadusliku uurimistöö seisukohalt vägagi tervitatav. Kui leiduks ainult rohkem jahimehi, kes oleksid huvitatud oma jahil ka loodusteaduslikekudest tähelepanekuist ja rohkem zoolooge, kes oleksid jahimehed! Tihti on jaht aluseks teaduslikekudele vaatlustele, kooliks vaateleja kannatlikkusele ja eeltöök edaspidistele saavutustele. Mitmed kuulsad zooloogid on olnud head kütid, ja isegi lindudefotografeerijad võivad olla jahimehed, nagu seda tunnistab avameelselt näit osav fotomeister Sanden: „Aga ma pean õiglane olema: mitte kunagi ei oleks ma saavutanud oma parimaid pilte, kui ma enne seda kaua aega ei oleks tallanud jahimehe teeradadel, kui ma seda kooli ei oleks läbi teinud.” Fantastide ja maailmaparandajate osa on tegelikus töös olnud koguni väike.

Asudes seisuhohale, et jahipidamine Eestis niihästi majanduslikult, sportiliselt kui ka vaimselt väärtusliku ja ergutava tegevusena jääb veel kauaks püsima ja leiab tulevikus sihikindlat ning asjatundlikku käsitlemist, tekib küsimus ka eraisikute teadusliku materjali kogumise kohta looma- ja linnukaavikutena ning linnununaadena ja -pesadena. Maha arvatud looduskaitse all olevad haruldused ja mõnedel muudel kaalutlustel tähtsad liigid, tuleks siin teadusliku orientatsiooniga eraisikutel võimaldada ka edaspidi vastava materjali kogumist. Jahimehed hangivad omale jahitrofeesid nagunii, ja siit edasi süstemaatilisele kogumisele on vaid üks samm. Kuigi viimastel aegadel kogumine teaduslikul otstarbel ei oma enam kaugeltki sellist tähtsust, nagu mõni aastakümne tagasi, tuleks siin arvestada õieti



**Karl Jürison**  
Konvendis algaastail  
ideoloog,  
ega pole eluski vaibund  
ta hoog.

**Arnold Morin**  
Sai uute aegade Alma  
Mater —  
kas EKL-i viimne senior,  
frater?

**Väino Linask**  
Passiva! Passiva! asjura-  
handus.  
Valva, et eelarve piires  
käiks kahandus.

**Fried. Koolmeister**  
Äri on see, mis kasu annab.  
Kasu on see, mis äri  
kannab.

mitut olukorda. Tähtis on pidada meeles ja jõuda arusaamisele, et eriti just asjaarmastajate juures huvi teadusliku uurimistegevuse vastu kasvab koos rahuldustundega oma tegevuse materjalsete tulemuste teokssaamisel. See ergutav moment, mida nii sageli kiputakse alahindama, õhutab nii mõndagi uutele saavutustele, pakub tööõõmu ja tegevusviljakust, kõnelemata sellest, et meie kodumaa loomastik ja linnustik nõuab ka veel tõepoolest palju süstemaatilist töötamist ja kogumistegevust igal alal. Muidugi tuleb aga selle juures hoolitseda selle eest, et nende väheste eesõigus-tatud isikute tegevus oleks täiesti idealistlik, usaldusväärne ja rikastuseks Eesti teadusele. Kogumist ainult kogumise enese pärast tuleks tarbekorral tõkestada, pidades silmas eriti isikuid, kelle neelud käivad kodumaa loodusharulduste järele.

Igal meetodil ja voolul on siis oma väärtus, kui seda osatakse otstarbekohaselt ja mõõdukalt rakendada, leides selleks teid, mis ei piirdu ainult üksikute õigekspidamisega. Ühekülgsede vaatekohtade vastu astub üles teiste seas Hartert, süstemaatilise ornitoloogia Nestor, kirjutades m. s.: „Tähelepanuvääriv ja teatavaile pinnapealseile looduskaitseradikalistidele eriti tähelepanuks soovitatav on tõsiasi, et püüe moodustada teaduslikke kogusid on eriti välja kujunenud neis maades, mis juba alates vanadest aegadest on teostanud praktilist linnukaitset, sellevastu kõige vähem seal, kus huvi lindude vastu on olnud peamiselt gastronoomilist laadi. Nii seisab teiste

maade seas kaugel eesotsas Inglismaa oma üle 100 kuulsa ooloogilise koguga (minu sõnades E. K.), millele järgneb Saksamaa 21 koguga, Prantsusmaa 11 koguga jne. Suurel Venemaal on ainult 5 tähelepanuväärt ooloogilist kogu.“ Meil, kus lootus asuda vanade kultuurmaade kõrvale oma loomastiku ja linnustiku väärikas tundmises on alles tulevikuunistuseks, on küll väga vähe põhjust eeskujude võtta neist „gastronoomilistest maadest“, kõnelemata liitumisest välismaade äärmuslike radikalistidega looduskaitse alal. Meie teaduslik uurimistöö kohustab ja nõuab tingimuste ja olukordade loomist Eesti olude kohaselt, mis rahuldaksid meie töotajaid. Sellepärast on ka aina tervitatav vastavate keskasutiste liberaalsus ja heatahtlik sallivus eraisikute vastu teaduslikul otstarbel kogumise võimaldamiseks.

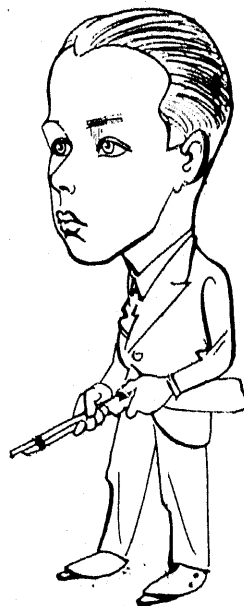
Kogemused näitavad, et mõnelgi juhul just noored teadlased ei suuda küllalt erapooletult ega vajaliku tasakaaluga leida kuldset keskteed jaht, looduskaitse ja loomateadusliku uurimistöö vahel. Arvestades asjaolu, et niihästi eesti teadusele kui ka riigile tuleb lugeda ebasoovitavaks ühekülgsede kabinetiteadlaste võrsumist ja ühes sellega võib-olla liig äärmusliku tendentsi läbisurumist meie loomastiku uurimistegevuses, jääks siin ka tulevikus soovida kõrgemate instantside neutraliseerivat kätt, nagu seda on Riigimaade ja -metsade Valitsus. Kodumaa loomastik on melle selleks liig kallis loodusvara selle sõna igakülgses mõistes, et tema kallal lubada teostada üleliia subjektiivselt vaatekohtadel rajanevaid eksperimente.



**Richard Kiipsaar**  
Kui saad kätte hüppeteiba,  
õgid meetreid nagu leiba.



**Endel Karmo**  
Kui sul võitu ei too  
Kaunas,  
kodumaal saad kõva sauna!



**Eugen Poola**  
Silmade-tegemise-  
meisterite au ta:  
kaks sihib rauda, kümme  
saab märgilauda,



**Heino Lentsius**  
Ah need võrgud, korvid  
kallid —  
neitsisüdamed mu pallid,

# Kiri oma fotole

## 11 aastat vanemalt originaalilt



Otsisin Su praegu kustki sahtlinurgast välja — olid pugunud sinna nuu lapse, naise, matka- ja muude fotode ning albumite ranga kuhja alla, nii et oli tegu kätteleidmisega — otsisin Su sealt välja, et ajada Su'ga tõsiselt paar sõna mehejuttu. Et see tuulutamine Sulle kulub ära marja eest, seilest oled teadlik ise vist kõige rohkem: oled löönud juba kenakesti kolletama ning seega värvi muutnud vähemalt sama palju, kui vahepeal juuksed minu meelekohtadel. Sinul on aga seejuures eelistus, et võin Sind lasta või võib lasta keegi Sind taas värskendada fotograafi juures, kuid minul mu juustega on märksa raskem: rohked kaasvilistlased farmatsöotide perest ütlevad, et selline tänapäeval nii mõnelgi muul alal moesolev värvimuutus olevat väga kahjulik mu ševelüürile. Teised lisavad aga, et nii tehes kaotavat ma viimse lootuse, nagu keegi võiks mind ekslikultki pidada vahepeal veidikeseigi mõistlikumaks ja soolidsemaks muutunuks.

Nii ma Sind siis nüüd vaatlen ja hindan — oma eralõbuks ja seepärast, et teha mõningaid kokkuvõtteid.

Ega pole ütelda — traksis mees näid Sa küll! Oi kullake, mis nüüd kõnelda Su teklasendi uljusest ja Su sündimispäeval nähtavasti ka selgest pilgust — see kõik on sellistel juhtudel kas või juhuslikult obligatoorne. Aga kui ma vaid meenutan, kuidas Sul siis tormises värvipaela all ja see lõi tekligi alla! Kui mul oleks küllalt ironiat ja ka küllalt häbematusust, nagu umbes Karl August Hindreyl, siis ütleksin Sulle suu sisse, et olid sel ajal võimeline maailmale ja ümbruskonnale esitama umbes niulatuslikke nõudmisi:

1. Kaotada pauperism ja tänavavalgustus Tillemani kella alt Promenadi tänavalt!

2. Alandada rasedusperioodi kõigil naistel maksimaalselt 5 kuule!

3. Kaotada töötgemine söögiaegade vahel! —

ja hulk muid samasuguseid kaugeleulatuvaid sotsiaal- ning elureforme.

Ja mis oli Sinust veel kõige uljam ja õiglasem, oli see, et Sa ise neid nõudmisi ja lootusi tõesti uskusid. Seetõttu pidi kõik Sul sel ajal olema palju raskem, kuna ju veel neil ajal poldud ideelistele võitlejatele tehtud seda praktilist kergendust, et ideede ja õpetuste eest võidelda ning neid teostada võib ka ilma neid uskumata, ainult ajakonjunktuurist...

Aga ära Sa ometi hakka nüüd pahandama, kui teen Sulle ühe psühholoogilise analüüsi kõige selle suhtes.

Kõigepealt ütlen Sulle suu sisse: kõik see Su uljas vahvus oli vaid vahvus igavuse pärast!

Meenuta ise ja anna siis mulle õigus:

Olid tulnud sõdade ja revolutsioonide ah-nii-toredast valukojast. Olid ise marssinud kaasa punaste ja kolmevärviliste lippude all ning mul on veel selgesti meeles — Sa jutustasid, kuidas olid 1917. a. märtsis kiskunud kooliklassis seinalt alla tsaaripildi, ja kui siis revolutsioonist veel mitte mõhku teadev koolijuhataja tahtis Su anda sandarmite kätte, siis pidasid Sa oma esimese revolutsioonilise kõnegi maha — pool vene ja pool eesti keeles. Sakslaste ajal löid gümnaasiumi õuel lahinguid saksa koolipoistega ja paljud nende hulgast (praegu on neist nii mõnigi koha-pealne Eesti patrioot, pärast seda kui oli edukalt katsetanud ka partei-ideoidi karjääriga) toppisid Sulle nõgeseid krae vahele. Vabadussõja ajal tõlknesid paar kuud õppurite patal-



Paul Määrits  
Kettaheite rekordi-äärts,  
coetuse corpuse maximumi määrits.

joni orkestriski. 1. detsembril tõusid raksupealt rühmavanemaks kaitseliidus. Keskkooli lõpetasid edukalt ning pealegi veel omal käel — tööpoolest niisugune asi võib ja peabki inimese tegema maailmaparandajaks.

Mõni Sinust hullem oleks niisugustes oludes ja hilisemast igavusest muutunud kiskjaks kogu eluajaks ja ongi muutunud...

Agaga ometi põles Sinus säde sellest punasest leegist, mis hõõgub kõigis usurajajais ja apostleis. Sinus Su enese poolt märgatamatult valmis uus evangeelium — evangeelium heroismist, võitlusest, liigse inimlikkuse kasutusest, seaduseratsionalismi asendamisest Su generatsiooni kutsumusega — küll tore, aga seejuures ometi metsik evangeelium. Evangeelium revolutsioonist Sus eneses ja Su ümbruskonnas.

Hüva! Agaga nüüd pead Sa mulle siiski andma õiguse:

Olime sündiv rahvas, alles sündiv riik. Revolutsioon aga ühele riiklikule ümbersündimisele on ainult

avamäng — ooper ise algab alles pärast teda. Sinule isiklikult oli see revolteering varstigi kibedaks äratundmiseks, et enamik kõigist neist Su „utest ideedest hallitanud kodanluse vastu“ pörkavad ja purunevad sama „kodanluse“ sisima olemuse vastu, mida üteldakse olevat küll needus, kuid mis ometi iseenesest on üks arengu ja elu eeltingimus: oma palehigi sees pead sa oma leiba sööma! Või personifitseeritumalt: ükski inimene ei saa elada ainult revolutsioonist kui käsitööst, kui ta selle all ei mõista just eksproprieemisi, nagu seda harrastasid elukutselised Vene revolutsionäärid. Samuti rahva ja ühiskonna suhtes: revolutsioon iseenesest on ka üks kriis. Kriisides võivad avantüristlikud ja heroistlikud iseloomud näida vahestki suurtena või siis vähemalt esteetilisena. Agaga ükski rahvas ei ela ainult kriisidest (õpetus, mida praegu jälle kipub unustama mõnigi kriisi-psühlopaat), vaid selleks peab ta just välja jõudma kriisidest.

Ning kui ma praegu siin teravalt silmitsen Su silmi, siis märkangi

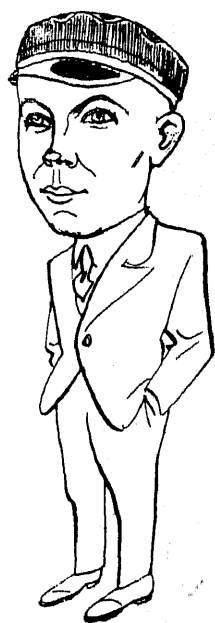
neis juba esimest tõsidusläiget — nagu veidi nukrustki. Jah, mõistan, ega Sul neil päevii kerge olnud...

Agaga — pole midagi! Pea püsti. Siin kurjas maailmas on kord juba nii, et siin ei saa kõike endas ühendada, nagu ei saa kõike visata ühte patta heaks leemeks. Ei saa üheaegselt olla askeet, don Juan ja don Quijote — kuigi kõik kolm on müstilised ja esteetiliselt ilusad. Ei saa samaaegselt olla õllepruuliks ning Villem Ernitsat ületada karskustöös, kuigi need mõlemad elukutselised tegevused lasevad end õigustada enese ja rahva silmis. Ei saa siduda liks-teisega töö tagasihoidlikkust — ohjeldamatu ja avantüristliku revolutsiooni uimaga. Mõistan, Sa tahad ütelda, et avantüristid on vahest väga südantkosutavalt demonlikud tegelased. Jah — las nad avastavad Himaalajas uusi mäefippe, peavad ususõdasid Araabias, asetavad Monte Carlos kogu oma varanduse ühele kaardile — aga jäägu nad neisse oma erasfääridesse! Kes tahab olla rahvuslane, rahva teener, sellel ei tule niipalju mõelda oma elustiili meeldivatele tormitsemisvõimalustele, kui sadade tuhandete inimeste elueeldustele. Need on eeldused mingisuguseks korraks, mitte avantüürideks ja kriisideks.

Nüüsiis — tuleb lõpuks välja, et ma kirjutasin mitte niipalju tervitusi Sulle ega meenutusi vanadest headest asjadest, kui just õigustusi Su endisele, nüüdseks muutunud originaalile, õigustusi ta „kodanlikustumise“ metamorfoosile. Seepärast poe nüüd jälle kähku sahtlinurka tagasi! Muidu hakkad veel pärima minult, et kas siis rahva ja maailma praegune „nüüdne“ vastab kõigile neile eeldustele, mis ma tõiin ette „endise“ muutumise õigustamiseks — ja siis peaksin mina Sinu asemel pugema kuhugi hoopis varjatumasse nurka!..

Ole terve, puhka mõnusalt ja meenuta neid toredaid aegu, kus veel esitasid kolme alulmainitud nõudmist. Seal sahtlinurgas võid sa seda teha veel praegugi.

Sinu muutunud originaal,



Elmar Kurg  
Vitsutab vanu ja näpistab noori, kuid ainult selleks, et oleks humoori.

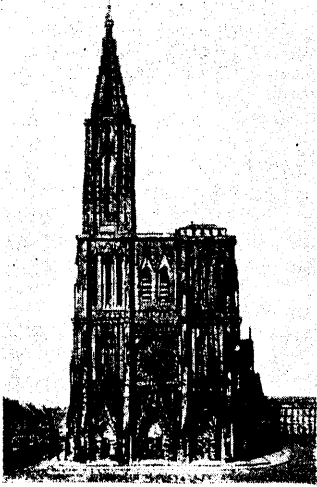


Jaan Alamäe  
Olgu kodu- või välismaa-reidid — igal pool ühtviisi armsad tal „neitit“.



Joh. Koort  
Teo- ja aadetemodell, Kümne-ameti-portfell.



Strasbourg'i  
katedraal

# Muljeid Strasbourgi ülikoolist

**V**AIKSEIL päikesepaistelisel sügishommikuil, kui taevas on pilvitu ja sinkjashall uduline ei varja kaugusi, väärrib vaeva tõusta Strasbourgi katedraali tornitippu, et heita pilku ümbritsevale maastikule.

Idas joonistub lookleva joonena silmapiirile Schwarzwald, millele läänes, nii käegakatsutavalt lähedal ja ometi nii kaugel, sekundeerib väärrikalt põhjast lõunasse sөөstev Vosge'ide ahelik. Nende vahel, ja nendega peaaegu paralleelselt, lahutades Prantsusmaad Saksamaast, voolab Rein. Nii moodustub jõe ja Vosge'ide vahel too viljarikas tasandik, mis on nii sageli olnud rahvaste tüliõunaks — Alsace.

Nagu tahtes end kindlustada vaenulise ümbruskonna vastu ja ümbritseda end ligipääsmatute tõketega, Strasbourg'i vanalinn on põgenenud saarele — kui tohib nimetada saareks maa-ala, mille sulgeb terashallist läikivasse rõngasse Ill oma harudega ja neid ühendavate kanalitega. Võõrale, kes esmakordselt satub linna, tundub üllatav see kanaliterohkus, milliseid tuleb ületada ikka ja jälle iga vähegi pikema käigu juures. Alles pikapeale selgub pete, ja silm harjub jälgima jõe jooksu, mis, loogeldes kord siit, kord säält, katkestab aeg-ajalt jalakäija teed ja sunnib teda kasutama sildu.

Kuid see just teebki vaatamisväärseks saare edelanurga, kus Ill jaguneb kaheks, et hõlmata vanalinna oma kaitsevate harudega. Lugematute paralleelsete umbkanalite vahel kerkivad otse veest vanad järskude viilkatustega majad iseloomulikkude rohkearvuliste pööninguakendega. See idülliline, enesesse tõmbunud, veidi sünlge nurk on eriti armastatud kunstnike ja fotamatööride poolt, kellele Petite-France — nii kutsutakse seda Strasbourg'i veneetsialikku osa — pakub ohtralt tänuväärt motive.

Eriti ilus on Petite-France hilja õhtul, kui teda valgustavad silmipimestavad helgiheitjad: vanade hoonete kummalselt nikerdatud murenenud profiilid lõikuvad teravalt esile neid ümbritsevast pimedusest, peegeldudes tintmustas kiiresti möödavoolavas vees. Kummaline vaikus, mis neid ümbritseb, ja neist õhkuv rusuv melanhoolia loovad meeleolu, mis ei unune niipea.

Suurim arhitektuuriline vaatamisväärus Strasbourg'is on katedraal, mille kuulsus ulatub kaugemale üle Prantsusmaa ja Euroopa piiride.

Olgugi, et plaanitsetud kahetorniliseks, on selle lõplik ehituskava jäänud siiani teostamata ja nii ta seisab praegugi ühe torniga. Kuid see ebasümmeetria,

mis häirib mõndki vaatajat, nagu ei näigi rikkuvat katedraali üldmuljet.

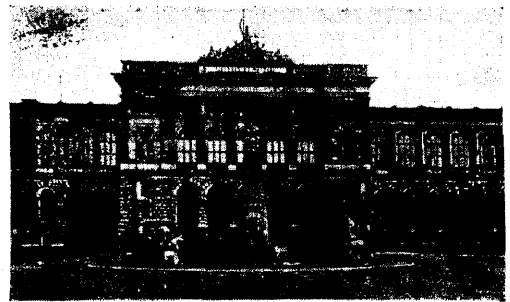
Vanim osa, idapoolne, põlvneb aastast 1015 ja on romaani stiilis, kuna kaugelt suurem osa hoonest on püstitatud 13. sajandil gooti stiilis. Kuid vaatamata sellele, et üksikud osad on ehitatud nii erinevatel ajajärkudel ja isegi eri stiiles, tervik jätab siiski väga harmoonilise ja ühtlase mulje.

Mõjuvaim on kahtlemata eestvaade. Kui läheneda Gutenberg'i platsi poolt — trükikunsti leiutaja on nimelt veetnud osa oma elust Strasbourg'is — siis, keerates ümber rue Mercière'i nurga, seisab ta äkki vaataja ees oma täies olemuses, õhtupäikese mängeldes punakast liivakivist kujudel ja ilustusil. Näib, nagu oleks vana kirik heitnud enesele üle õrnõhulise kaarte, sammaste ja ornamentide liniku, mis peaks igal hetkel kärisema ja paljastama oma alt põhjamaiselt kained ja siledad jumalakoja seinad. Kuid seda ei juhtu ja vaadeldagu seda fassaadi millisest seisukohast tahes, alati leiutab silm temal midagi uut, muutlikku, peaaegu liikuvat, peaaegu elavat.

Peasissekäigu kohal asetseb seinas suur rosettaken. Sellele klaasile maalitud kirevad pühakud näivad ärkavat äkitselt uuele elule, kui katedraali pearuumi tungivad loojuva päikese kiired.

Ei saa jätta mainimata ka kuulsat astronoomilist kella kiriku lõunapoolses kõrvalosas. See kellasepakunsti meisterteos näitab oma suurimaid võimeid igal keskpäeval. Siis hakkavad, kella lüües, elama mitmesugused kujud: kukk kireb, ja üksteise järele, aeglates protsessioonid, mööduvad silme eest apostlid, keda õnnistab Kristus. Pääle hariliku kellaaja see kell näitab nädalapäevi, kuid, aastaid, kuufaase ning aastaaegu.

Kui tahaksime otsida üles ülikooli, siis leiaksime, et Strasbourg'i Alma Mater ei ole pidanud enesele sobivaks saareelu ja on eelistanud sellele maismaad. Kuid ta pole tahtnud kaotada kontakti südalinnaga, ja nii ta ongi jäänud peatuma varsti pärast Ill'i ületamist, ainult veidi eemal selle paremast kaldast, avara platsi servale, millel nooltena kerkivad taeva poole sihvakad paplid.



Strasbourg'i ülikool

Strasbourg'i ülikooli alged ulatuvad tagasi 16. sajandisse. Aastal 1538 Strasbourg'i linn kutsus Pariisist kuulsa humanisti Jean Sturm'i ja tegi talle ülesandeks rajada kool, kus antiikkirjandusel oleks esimene koht. Selle kooli kõrgem aste muudeti a. 1566 Akadeemiaks, õigusega anda välja baccalaureus'e ja artium doctor'i diplomeid. Selleks ajaks olid sinna juba siginenud ka usu-, õigus- ja arstiteaduse õppetoolid. A. 1621 Akadeemia muudeti täieõiguslikuks ülikooliks nelja teaduskonnaga.

Praegu jääb Strasbourg'i ülikool suuruselt maha ainult Pariisi omast; teaduskondade arvult ta on Prantsusmaal täielikum. Üliõpilaste arv on kõikunud viimaseil aastail 3500—4000 vahel.

Huvitav on jälgida säälseid üliõpilasi. Nad on läbistikkult tunduvalt nooremad kui meie omad — enneminimini alla kui üle 20 aasta — olles siirdunud ülikooli otsekohe pärast gümnaasiumi lõpetamist, kuna Eestis meesüliõpilased on enamasti kõik juba sooritanud sõjaväeteenistuse. Noorusega seletub ka nende elavus, lõbusus, üleemeelikus ja isegi, kui soovitakse, teatav koolipoisilikkus. Nii saabki võimalikuks, et õigusteaduskonna vaatekastis ilutseb dekaanil tõsine manitsus: Üliõpilastele on kõvasti keelatud pallimäng ülikooli ruumes (mäng käib muidugi edasi, ja seda hoogsamini). Tänavail liigub säälsed üliõpilane alati palja päi, vaatamata ilmale ja aastaajale.

Ja sellele kõigele vaatamata neis ei tundu nii tugevasti seda omapära, mis eraldab millegipärast selgesti Tartus üliõpilase tavalisest kodanikust. See ei ole defineeritav, see tabamatu „miski“, mis meil muudab juba paari semestriga värskest ülikooli astunu nagu teiseks, küpsemaks, iseteadvamaks. Kuid koos sellega puudub meie üliõpilasel tihtigi too südameidvullatav otsekoheus ja lihtsus, mida kohtad Strasbourg'is igal sammul.

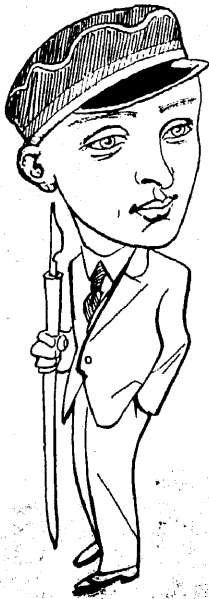
Üliõpilastüüpide erinevus meil ja Strasbourg'is võib olla tingitud aga ka mitte üksi vanusest. Seda võib mõjutada ühelt poolt tunduvalt lühem õppeaeg, teiselt

poolt aga võib-olla ka organisatsioonide puudumine sel kujul nagu me neid näeme Tartus. Ei saa küll ütelda, et üliõpilaskond ei oleks säälselt organiseeritud. L'Association Fédérative Générale des Étudiants (lühidalt AFG) koondab enesesse ligi 2000 üliõpilast, s. o. valdava enamuse neist. Kuid selle keskorganisatsiooni tegevus piirdub vaid korteribürooga, mõningate soodustustega tema liikmeile kinodes ja teatris, ja väljasõitudega nädalalõpul linnaumbusse. Puudub ka igasugune vahe-tegemine „metsikute“ ja organiseeritute vahel. Väiksemad organisatsioonid koondavad oma ümber kas teatavast rahvusest välisüliõpilasi või taotlevad ericesmärke nagu sport, male jne., tahtmata kuidagi eraldada oma liikmeid üliõpilaste üldmassist.

Mainisin eespool lühikest õppeaega prantsuse ülikoolis, mis filosoofiateaduskonnas on normaalselt 2 aastat. Kuid üldse see teaduskond on säälselt organiseeritud meie omast sootuks erineval alusel. Meie ülikool on täiesti autonoomne asutus, n. ö. riik riigis, kes on omale seadnud ülesandeks eeskätt teaduste arendamise ja nende levitamise Eestis. Gümnaasiumiõpetajate kaadri saab riik meie ülikooli lõpetanuist eriettevalmistuse teel didaktilis-metoodilises seminaris. Prantsusmaal aga suhtutakse ülikooli kui orgaanilisse üldkoolivõrgu ossa, mis allub haridusministeeriumile ja mille esmajärguline ja päämine ülesanne on gümnaasiumiõpetajate ettevalmistamine\*). Sellele rajaneb siis ka õppetöö. Kaheaastase kursuse kestes omandatakse eeskätt need teadmised, mis on vajalised tulevasele õpetajale edukaks koolitööks\*\*). Loomulikult on nõudmised kvantitatiivselt ka teataval määral tagasihoidlikumad kui meil. Seda suuremat rõhku pannakse aga ühelt poolt teadmiste põhjalikule omandamisele ja teiselt poolt võimalikult suure iseseisva töötamisoskuse väljaarendamisele. See isikliku algatusvõime rõhutamine ja mitte niipalju

\*) Mõeldud on esmajoones filosoofiateaduskonda.

\*\*\*) Puhtpedagoogiline ettevalmistus piirdub küll ainult mõne üksiku loenguga lõppsemestrel.



Peeter Jaanson  
Protokoll ja kirjanitsat —  
kui ei õpi — kodus viitsad!



Artur Paal  
Noorkotklus ja jurispru-  
dents,  
pluss muusi ja veenuse  
kohviessents.



Aleksander Imelik  
Õppi on mehel igalpool,  
olgu siis üli- või elukool.



Konstantin Volmer  
Peenemate jookide eri-  
maitsja,  
Euroopa-rändur ja bak-  
terite kaitsja.

### KÄSIPALLIMEESKOND:

Istuvad (vasakult): E. Püü mets, H. Hangel, E. Kivar. Seisavad: R. Troost, A. Kangro, H. Lentsius (kapten), K. Oja.



tähttäheleline kinnipidamine programminõudeist on iseloomustav kogu prantsuse õppekavale. Nii ütleb üks 1920. a. haridusministri ringkiri (maksev praegugi) muuseas: „Suulisil katseil peab hoiduma appelleerumast esmajoones eksamineeritava mälule. Täpsed ja korrapärased teadmised on muidugi vajalised. Kuid eeskätt on tarvis äratada maitset, teaduslikku otsustusvõimet ja kriitilist meelt õpilasis ja võimaldada neile eksameil anda sellest tunnistust.“

See nõue ei ole Prantsusmaal jäänud üksi paberile, vaid on viidud läbi ka tegelikult ja väga rangelt, mis annab prantsuse filosoofiateaduskonna (Faculté des Lettres) tööle tolle omapärase, teiste riikide omast nii erineva värvingu.

On loomulik, et kaheaastane õppeaeg nõuab õpetöös eeskätt kindlat süsteemi ja teiseks suurt intensiivsust. Viimane omakorda on väga iseloomustav prantsuse ülikoolile. Kontakt üliõpilase ja õppejõu vahel on äärmiselt tihe. Seda saavutatakse igakuiste kiritööde süsteemiga. Nimelt ilmub filosoofiateaduskonnal iga kuu esimesil päevil oma ajakiri (Bulletin de la Faculté des Lettres) mis sisaldab alati, pääle õppetöö kohta käivate artiklite, igakuiste kiritööde teemad, mis tuleb esitada õppejõule kuu lõpuks. Sellega avaneb õppejõul oivaline võimalus õppida tundma üliõpilast, tema puudusi, ja juhtida tema tähelepanu vigadele ja nende kõrvaldamisele. Neist tõist võib mõnikord oleneda isegi eksamile lubamine õppejõu poolt.

Oli huvitav jälgida selle süsteemi tegelikke tulemusi. Nagu öeldud, kontakt õppejõu ja üliõpilase vahel on tihe ja töö seetõttu ka väga intensiivne. Üliõpilased, isegi esimeste semestrite oma, on alati väga hästi informeeritud oma ala uusimast ja parimast kirjandusest. Ei ole ka märgata kramplikku kiindumist õppekava kammitsaisse, vaid loetakse ohtralt ka selle kõrval naabrusaladelt. Muidugi soodustab seda ka kitsama ulatusega õppekava. Ja kava isegi on kaugel tardumistest (mis ei tähenda mitte kindlate piiride puudumist): õppeaastast õppeaastasse vahelduva autoritelektüüri süsteem annab talle suurema painduvuse, võimaldades suurema rõhu asetamist, igal aastal erinevale autoritegruupile.

Pidev kontroll üliõpilaste üle paneb aga õppejõudele suured kohustused. Kui arvestada seda, et nad on ühelt poolt sunnitud pidevalt hoolitsema hää ettevalmistusega kooliõpetajate järelkasvu loomise eest ja et teiselt poolt kevaditi ja sügiseti kõik gümnaasiumi lõppeksamid toimuvad samuti ülikoolide juures ja lasuvad nende õppejõudude õlgadel, siis on loomulik, et neil jääb äärmiselt vähe aega iseseisvaks teaduslikuks tööks jooksva töö kõrval. See on n. ö. medali teine külg: alistades ülikooli peamiselt pedagoogiliste eesmärkide taotlemisele, lõigatakse osaliselt läbi ja jäävad kängu need juured, mis toidavad iseseisvat, edasi viivat teaduslikku tööd. Kui, eriti viimaseil aastail, ka sellel alal on prantsuse teadlasilt väga palju ilmunud uut, siis peab vaid imetlema nende raudset tahtejõudu, kes on suutnud igapäevase närvesööva ja pingutava töö kõrval leida mahti ka selleks, et rikastada inimkonda uute saavutistega \*\*\*).

Strasbourg'i ülikool on sobivaimaid õppeasutisi välismaalasele, kes tahab tutvuda prantsuse kultuuriga, keelega ja kirjandusega. Ülikooli pearaamatukogu üle miljoni köitega ja rohkearvulised eriainate instituudid (mis vastavad umbes meie seminaridele) loovad oivalised töötingimused. Õppejõudude äärmine lahkus ja otse ennastsalgav vastutulelikkus aitab saada üle kõigist esialgseist raskusist ja kergendab kohanemist sealse töö korra ja tempoga.

Seetõttu on seal näha ka võrdlemisi palju välismaalasi — alates inglaste, ameeriklaste, rumeenlaste ja egiptlastega ja lõpetades isegi üksikute hiinlaste ja jaapanlastega.

Ülikooliga seoses teotsev Strasbourg'i Ülikooli Sõprade Ühing (Société des Amis de l'Université de Strasbourg) annab igal aastal stipendiume välismaalastele. Neist on üks antud alaliselt kasutada ka Tartu Prantsuse Teaduslikule Instituudile, kelle lahel vastutulekul võimaldus viibida kaks semestrit Strasbourg'is ka nende ridade kirjutajal.

\*\*\*) Ei saa küll jätta kahe silma vahele asjaolu, et Strasb. õppejõu loengute arv nädalas on tunduvalt väikesem kui meil (maksimaalselt 4 nädalatundi; meil aga üksikutel õppejõududel kuni 12 näd.-t.).

# Viis luuletust

## Pühendus

Läänes — vaimupimeduse paharett  
juba läigatab musta lõusta.

Idas — teispoel Peipsi vett —  
kommunismi verine rusikas  
tahab punaseks tapluseks tõusta.

Ole valvel nüüd, kodumaa, vabadusrindel!

Ole kindel  
kui teras!

Tõusva hävingu heras  
oma tahtmiste tippu  
hoia kõrgemal kahuriturmast!

Hoia kõrgemal veretöö hurmast  
oma uljus!  
Sinu kohus on: raudsete kätega, läbi surmast,  
kanda vaimsuse loitlevat  
lippu!

## Enne balli

Taltu, taltu, minu Muusa,  
jäta paast ja jäta spliin!  
Sapist puhtaks pühi suu sa —  
täna maitsma peab meil viin.

Täna säe end balliõleppi,  
vali moodsaim dekoltee.  
Meelesta, et murekreppi  
vihkab peegel fuajee.

Naer kui löke löögu silmist,  
loitku purpurleek su suul!  
Ole lummav nagu filmist,  
lembivam kui sulatuul —

Siisap su elektrihihar  
on mu stroof ja on mu riim.  
Juhtideeks saab veri ihar,  
igast liikmest kiirgav kiim.

Bakhus-rütmist ballisaalis  
fabuleerib taas mu frakk.  
Iga silp mu sõnamaalis  
läigateleb nagu lakk.

Läbi tango, läbi foksi  
kandub inspiratsioon.  
Murran mure nagu floksi —  
see mu lõpp-puänt ja kroon!

## „Viimse Burši“

Aeg pistnud arengpuule värsked lehed.  
Uut vaimu põksub Alma Matri põu.  
Surmkutsar hauda sõitnud kaaslasmehed,  
kuid kiuste säästnud „Viimse Burši“ jõu.  
Duell küll mitmel korral rinda puurind,  
kuid kõik ta haavad arstind õllevaht.  
Ta kirk end raamatuisse pole juurind,  
vaid elumahlu imend meeltetaht.  
Kops nikotiinist, silm nüüd viinast röske  
ja soonteastjas käärib verevein.  
Rapiiri armid ristlevad ta põske,  
ent turi turris veel kui kantsi sein.  
Nii praegu mõirgab cantust, janub õlut.  
Ta bassist rebased kui piksest võlut.

## Oktoobri õhtul

1.

Üksi keset õhtut halli  
kain kui vaimust valitu.  
Kaela ümbert päästan salli,  
lahti nõöbin palitu.  
Jätsin selja taha linna  
närvitseva kärina.  
Sügisöösse puistan rinna  
igatsuse-värina.  
Pargi teil ei ainust hinge.  
Tuul vaid lehti kahistab.  
Vii, oktoobri tuul, sa vinge,  
lõõsk, mis mind nii ahistab!  
Sõlmi valla kõik mis sõlmat —  
Valla, nõnda kui mu hõlmad!

2.

Ah, et kõik mu kahtlus lendaks  
nagu koltund leht!  
Kas saan iial iseendaks,  
iial olla eht?  
Korra saatus mulle ilmus  
nagu naer ja mäng.  
Nüüd mu kohal kõlgub silmus,  
südames on äng.  
Ikka vastu ennast pörkun  
siira-viira teel.  
Püüdes vabaneda, võrkun  
üha enam veel...  
Nõnda mõtlen. Pimedusse tõukan kõhna palge.  
Vastu kuuma kolpa põikub vihur, koolja-kalge.

KONVENDI LUGEMIS-  
TUBA



# Akadeemiline haridus ja üliõpilasorganisatsioonid

KARL PUUSEPP

Organisatsiooni tüüpi kuuluvuse järele kaheks rühmaks jagunenud eesti üliõpilasorganisatsioonide ja sealt võrsunud akadeemiliste kodanike vahele ei ole seni korda läinud luua püsivat ja vastastikusele usaldusele rajatud silda, mis võimaldaks kõigiti sõbralikku ja omakasupüüdnatut läbisaamist nende ringkondade vahel. Kuna see küsimus on aga meie rahvale liiga eluline, siis ei saa sellest mitte lihtsa vaikimisega mööda minna. Tasakaalukamad ringkonnad mõlemast leerist on ammu aru saanud sellise vaenu püsimise mõttetusest ja hädaohust meile kui rahvuslikule tervikule ja on murega vaadanud sellele vastastikusele umbusu slüvenemisele, eraldumisele ja vahetegemisele üliõpilasorganisatsiooni liiki kuuluvuse järele.

Ilma et hakata siinkohal otsima süüdlasi selle lõhe tekkimise-loos, olgu üksikisikute või organisatsioonide seast kummastki leerist, on erapooletult vaatelejate üldine arvamus, et süüdlasi võib leida mõlemast leerist, kuid et peamiseks vastastikuse umbusu tekitajateks on omal ajal olnud mõnede üksikute, intriigidesse kalduvate isikute võimupüüded ja omavaheline võistlus. Need omavahelised intriigid on nad osanud üle kanda tervetele organisatsioonidele, kuhu nad kuuluvad, kasutades selleks oma populaarsust, mis neil on olnud neis organisatsioonides. Need on inimesed, kes isiklikkudele karjääriluhvidele on valmis ohvriks tooma

meie rahva üldhuvet, missuguse nähtuse peame hukka mõistma.

Nagu öeldud, arukam osa meie organiseeritud akadeemilisest haritlaskonnast, kes õnneks moodustab rõhuvat enamust, ei poolda niisugust umbusu õhk-konda ja vaenlike vahekordi, mida on mõlemalt poolt korduvalt ja selgelt välja öeldud. Peame elus eeskätt arvestama ikkagi seda, mida keegi meist suudab ja mida ta väärrib, aga mitte seda, missugusesse organisatsiooni ta kuulub ja kas ta on „oma“ või „võõras“. Ühesugused eesti rahva pojad-tütred oleme kõik ja paremad on vaid need meie hulgast, kes seda näidanud tegudega, mis on tulnud ja tulevad kasuks meie rahvale ja ühiskonnale. Sellepärast — au ja tunnustus neile, kes seda väärivad, vaatamata missugusesse organisatsiooni nad kuuluvad ja vaatamata sellele, kas nad hoiavad käes raamatut, mõõka või adrakäepidet!

Ka meie rahva laiemad hulgad, kes seisavad eemal neist akadeemilise seltskonna tülidest, vaatavad imetuse ja pahameelega sellele vastastikusele norimisele ja üksteise materdamisele, mis vahetevahel kuulub nendegi kõrvu. Sellepärast tervitati kõikide kaineilmõtlejate kodanike poolt rõõmuga neid samme, mis meie valitsus on heaks arvanud ette võtta meie üliõpilasorganisatsioonide sisemise ja välimise ümberkorraldamise ja ühtlustamise alal. Leidub vaid üksik-

kuid nurisejaid. Kuid nurin, kui ta kostab hulga seast, tekitab mulje, nagu oleks neid nurisejaid palju. See ei ole aga nii, nurisejad on ainult tihti aktiivsemad teistest, nii nagu see on olnud varemategi aegadel organisatsioonide omavaheliste intriigide õhutamisel.

Sellepärast tuleb tasakaalukal haritlaskonna enamusel ärgata oma passiivsusest ja panna ennast maksma oma veenete kohaselt, mis selles tülküsimuses on kõigil ühine ja nimelt — tuleb võimalikult kiiresti lõpp teha sellele aastaid kestnud põhjusetule vaenu ja umbusu õhkkonnale kahte eri-organisatsioonitüüpi kuuluvate üliõpilasorganisatsioonide ning nende vilistlaskogude vahel. Akadeemiline haridus ja meie üliõpilasorganisatsioonid olgu meie haritlaskonda ja rahvast ühendavaks teguriks ja selleks allikaks, kust meie võime endile ammutada nooruslikku energiat oma rahvusliku ühtekuuluvuse ja vastastikuse lugupidamistunde süvendamiseks, ilma milleta meie oleme nõrgad ja killustatud. Üliõpilasorganisatsioonid sisendagu seda oma üksikliikmeile ja nende kasvatuslik ülesanne seisku eelkõige selles, et selgitada meie rahvusliku haritlaskonna ühteohidumise hädavajalikkust.

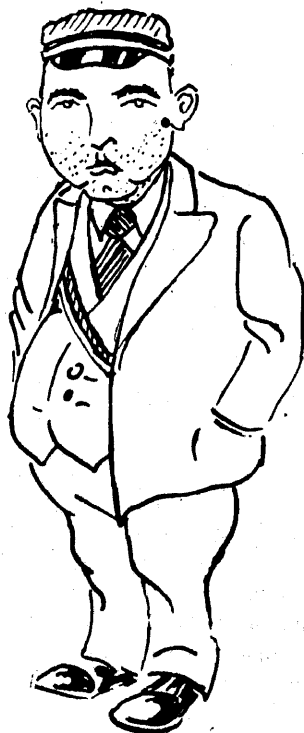
Üliõpilasorganisatsioonid, kui nad õhutavad omavahelist vaenu ja teiste omasuguste halvakspeanemist, ei ole õieti aru saanud oma tähtsusest, ülesannetest ja sellest suurest kutsumusest, mis on määratud eesti üliõpilasorganisatsioonidele ja teevad meie rahvale, kes endale haritlaskonna kasvatamiseks kannab ränki ainelisi jõukulutusi — karuteene.

Üliõpilased ja praegused vilistlased ei ole omal ajal organisatsioonidesse ühinenud mitte selleks, et

nendesamade organisatsioonide kaudu üksteisest eralduda või muutuda võöraks meie üldrahvuslikele huvidele. Ühineti ja koonduti organisatsioonidesse selleks, et saada osa neist vaimlistest ja seltskondlikest hüvedest, mida pakub tihedam läbikäimine teiste omasugustega, mis lubab meil endid tunda orgaanilise osana meie rahva haritlaskonnast.

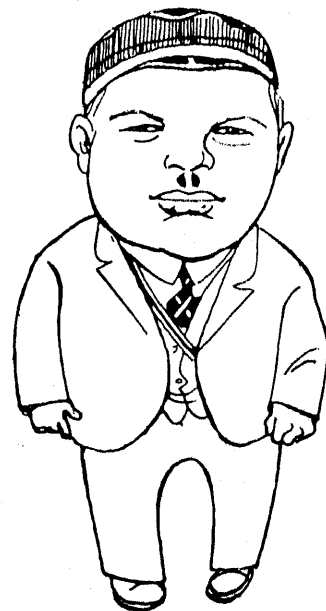
Olgu sellepärast tulevikus kõikide eesti üliõpilasorganisatsioonide omavahelises läbikäimises uuesti aukohale tõstetud eesti vanasõna: *rahu kosutab, vaen kaotab*. On väärt mistahes suuri ohvreid tuua selles vanasõnas peituva põhimõtte rakendamisel tegelikku ellu, olgu selle hinnaks siis organisatsioonide senised nimed, olgu traditsioonid või välismärgid — kõik need on tühised selle suure ja õilsa eesmärgi saavutamiseks. Kuna küsimus on küllalt suur ja raskest haaratav, siis on selle otstarbekohast lahendust ka raske leida ilma meie olemasolevate üliõpilasorganisatsioonide ja nende vilistlaskondade mõningaid traditsioonilisi vaateid ja tegevust riivamata. Kuid traditsioone, olgu nad millised tahes, ei tule üle hinnata ja jätkata neid seal, kus nad osutuvad kahjulikeks.

Olen kindel, et korp. Frat. Livienis ja tema vilistlaskogu, alustades käesoleva juubeliga oma meheiga ja oma kestvuse kolmandat aastakümnet, täiel määral mõistab seda osa ja kutsumust, mis temal on täita kui eesti rahvuslikul üliõpilasorganisatsioonil kasvatuslikul alal, ja on üheks esimestest, kes tahab ulatada oma käe kõigile teistele rahvuslikult meelestatud eesti üliõpilasorganisatsioonidele selleks, et jätkata teed ühiselt, hävitades vaenu ja külvates sõprust.



*Eduard Peterson (vasakul).*

*Me oma maja vajame — Pukamäel.  
Seks raha kokku ajame — Pukamäel.*



*Johannes Pertens (paremal).*

*Olid meie „pervoï president“,  
eraelu Siberisse kadusid ent.*

Erinumbri tolmikond:

*A. Paal, A. Mägi, F. Koolmeister, E. Kook.*

# AKADEEMILISE TEATEID

## TARTU ÜLIKOOLI UUS VALITSUS

Riigihoidja määras E. V. Tartu Ülikooli uueks rektoriks prof. dr. phil. nat. Hugo K a h o, prorektoriteks prof. dr. phil. nat. Edgar K a n t'i ja prof. dr. med. vet. Elmar R o o t s'i.

Dekaanide kohtadele: usuteaduskonnas dots.

S. A a s l a v a, õigusteaduskonnas prof. H. K a d a r i, arstiteaduskonnas prof. E. S a a r e s t e, filosoofiateaduskonnas prof. J. M a r k, matemaatika-loodusteaduskonnas professor G. R ä g o, loomaarstiteaduskonnas prof. F. L a j a, põllumajandusteaduskonnas prof. P. K õ p p, majandusteaduskonnas prof. E. P o o m.

### MOODUSTATI TARTU ÜLIKOOLI NÕUKOGU.

Usuteaduskonnas valiti teaduskonna sekretäriks prof. V. M a r t i n s o n ja esindajateks Ülikooli nõukokku prof. V. M a r t i n s o n ja mag. S a l u m a a.

Loomaarstiteaduskonnas teaduskonna sekretäriks prof. V. R i d a l a, esindajateks Ülikooli nõukokku prof. A. L a a s ja prof. V. R i d a l a.

Majandusteaduskonnas valiti sekretäriks adjunkt-prof. R. M a r k ja esindajaks nõukokku adj.-prof. R. M a r k ja mag. V. V a l k.

Matemaatika-loodusteaduskonnas: esindajateks nõukokku prof. T. L i p p m a a ja ad.-prof. A. H u m a l.

Arstiteaduskonnas: sekretäriks prof. N. V e i d e r p a s s, nõukokku prof. V. V a d i ja prof. M. T i i t s o.

Filosoofia - teaduskonnas: sekretäriks adj.-prof. A. K o o r t ja nõukokku prof. P. T a r v e l ning prof. H. K r u u s.

Õigusteaduskonnas: sekretäriks adjunkt-prof. L. L e e s m e n t, esindajaks nõukokku prof. N. M a i m ja prof. J. V a a b e l.

Põllumajandusosakond valis Ülikooli nõukogu liikmeiks prof. M a t h i e s e n i ja prof. J. M ä g i. Teaduskonna sekretäri kohale kinnitamiseks otsustati esitada Ülikooli valitsusele kaks kandidaati, nimelt prof. V e e r m e t s ja prof. L u k s e p.

Määraliste abiõppejõudude esindajaks Ülikooli nõukogusse valiti lektor J. V. V e s k i, õppeülesannete

täitjate poolt mag. F. L i n n u s. Dotsentide esindajaks valiti dr. C. M a r k u s ja assistentide esindajaks dr. J. S i b u l.

Teaduskonnakogudesse on valitud määraliste abiõppejõudude, õppeülesannetäitjate, dotsentide ja assistentide esindajaks järgmised isikud: õigusteaduskonnakogusse — mag. jur. E. I l u s, usuteaduskonnakogusse — mag. theol. E. S a l u m a a, arstiteaduskonnakogusse — dr. med. J. H a l d r e, filosoofiateaduskonnakogusse — lektor J. V. V e s k i, matemaatika-loodusteaduskonnakogusse — mag. chem. H. T a m m, loomaarstiteaduskonnakogusse — drnd. med. vet. A. P a a b o, põllumajandusteaduskonnakogusse — vanem assistent L. T ö l p u s ja majandusteaduskonnakogusse — mag. rer. oec. V. V a l k.

### ÜLIKOOLI LÕPETASID:

Filosoofiateaduskonnas — S a l m e L ö h m u s, Renaate P a l g i. Õigusteaduskonnas — O s k a r O j a. Majandusteaduskonnas — O l g a F e l s e n, V a l t r a u t L a n d e s e n, H a n s M i h k e l s o n (c. l.), J o a n n M u n-

d i, M e t a R e p s c h l ä g e r, G u s t a v S u l e, R u d o l f Z i m m e r m a n n.

### VABASTATI AMETIST:

Nahapoliikliiniku noorem assistent L. N u r m a n d vabastati tema omal soovil ametist.

Farmakoloogia instituudi noor.

assist. G. K i n g i s e p p vabastati ajutiselt tema omal soovil assistendi kohuste täitmisest.

### TEENISTUSE AEGA PIKENDATI:

Kõrva-, nina- ja kurgukliiniku abiassist. E l l e n T i m m e r'i teenistusaega pikendati.

### REGISTREERITUD ÜLIÕPILASKONVENDID.

Ülikooli Valitsuse koosolekul registreeriti normaalpõhikirja alusel järgmised üliõpilaskonvendid: „Eesti Naisüliõpilaste Selts“, „Korporatsioon Indla“, „Balti Saksa Naisüli-

õpilaste Ühing“, „Eesti Üliõpilaste Selts“, „E. Ü. S. Põhjala“, „E. Ü. S. Ühendus“, „Ü. S. Liiwika“, „Korporatsioon Vironia“, „Korp! Fraternitas Estica“, „Korp! Sakala“, „Korp! Ugala“, „Korp! Rotalia“, „Korp! Fraternitas Liviensis“, „Korp! Re-

velia“, „Korp! Fraternitas Tartuensis“, „Neobaltia“, „Korp! Filiae Patriae“, „Eesti Üliõpilaste Selts Veljesto“, „Ü. S. Concordia“, „Ü. S. Raimla“, „Korp! Amicitia“, „Estonia“, „Livonia“, „Korp! Fraternitas Slavia“, „E. N. Ü. S. Ilmatar“, „Eesti

Naisüliõpilaste Ühing“, „Eesti Mees-  
üliõpilasühing Ümera“, „Eesti Üliõpi-  
laste Ühing EÜÜ“, „Korp! Fraterni-  
tas Academica“, „Baltonia“, „Vene  
Üliõpilaste Selts“, „Korp! Fraterni-  
tas Aeterna“, „Korp! Limuvia“,  
„Hasmonea“.

#### AJALOOLISED ÜLIÕPILASORGA- NISATSIOONIDE NIMED SAI- LITATI.

Tartu Ülikooli rektor prof. H. Kaho kutsus 11. jaanuaril enda juurde üksikute üliõpilasorganisatsioonide esindajaid, et neile lähemalt selgitada üliõpilaskonventide nimetuste küsimust. Rektor teatas, et ta on otsustanud lahendada nimetuste küsimuse selliselt, et kõigil endistel üliõpilasorganisatsioonidel, kes end peavad ümber registreerima, üliõpilaskonventideks, jääb õigus säilitada oma ajaloolist nime.

Nimetuse säilitamise juures koheldakse kõiki organisatsioone võrdselt, kusjuures nende ajalooline nimetus tuleb paigutada jutumärkide vahele ja organisatsioonid kannaksid edaspidi järgmisi nimetusi, nagu: Üliõpilaskonvent „Eesti Üliõpilaste Selts“, Üliõpilaskonvent „Korporatsioon Fraternitas Estica“, Üliõpilaskonvent „Eesti Naisüliõpilaste Ühing“, jne.

Rektor andis ühtlasi nende organisatsioonide esindajatele, kellede põhikirjad olid esitatud registreerimiseks ilma ajalooliste nimetusteta, põhikirjad ja kaaskirjad tagasi ning kõigil üliõpilasorganisatsioonidel oli võimalus teha täiendusi ja paigutada teksti senine ajalooline nimetus eelpool tähendatud alustel.

Küsimuse otsustamine kuulus Ülikoolide seaduse järgi ülikooli enda võimkonda ja selle kohaselt jäeti rektorile täiesti vabad käed talitada oma äranägemise järgi. Rektor rõhutas teadaande tegemisel, et selline vastutulek on esijoones juhitud soovist kohelda võrdselt kõiki üliõpilasorganisatsioone, mitte tehes vahet ühe või teise grupi vahel.

Üliõpilaste esindajate poolt, võeti teade rahuloluga vastu. Ühes sellega langes korruga päevakorralt kogu pinevus, mis oli tekkinud nimetuste ümber.

#### Ümberkorraldusi Tartu Ülikoolis.

Jutuajamisel ajakirjandusele märkis Tartu Ülikooli rektor prof. H. Kaho järgmist:

Ma arvan, et üliõpilasorganisatsioonide ümberkorraldamine aitab kaotada lahkkelisid, mis valitsemas meie üliõpilaskonnas.

Edasi. Üheks väga tähtsaks küsimuseks oli ka ülikooli koosseisude küsimus. Teatavasti majandusliku kriisi ajal tuli paratamatult koosseise kokku tõmmata ja see asjaolu puudutas ülikooli väga valusalt. Ülikool on nagu elav organism, mis alaliselt kasvab ja areneb ja seetõttu tuleb aegajalt koosseisusid revideerimisele võtta, neid täiendada vastavalt tegeliku elu tarvidusele. Uues ülikooli seaduses on suurendatud õppekohtade arvu Tartu Ülikoolis 112 pealt 121-le.

Korraliste ja erakorraliste professorite arv on praegu kindlaks määratud 95 peale, kusjuures korraliste professorite arv on 75. Seejuures võib erakorraliste professorite arv korraliste arvel tõusta. Adjunktprofessorite arv on fikseeritud 26-le. Nende arvudega on täielikult igal õppejõul kindlustatud edutamise võimalus. Käesoleval ajal on korraliste professorite arv 59.

Uus palgaseadus on õppeülesannete täitjatele määratud tasuks esimese tunni 285 kr. ja järgmiste eest 190 krooni semestritunni eest. Seega saaksid õppeülesannete täitjad 2—3 semestertunni eest, kes seni said 50—75 kr. kuus, 79—111 krooni. Isikud, kes seisavad riigi või omavalitsuse teenistuses ja on ülikoolis õppeülesannete täitjad, saavad endise poole tasu asemel nüüd täie tasu, nii näiteks riigikohtunikud j. t. Tõstetud on ka teaduslikkude stipendiaatide tasu; kodumaal õppivad saavad 90 krooni ja välismaal kuni 750 krooni kuus. See kõrgendatud norm võimaldab ka saata stipendiaate Põhja-Ameerikasse, kus meie stipendiaatidel on senini edasiõppimise võimalused puudunud.

Suurenenud on ka vabateenijate koosseisud alates 1. aprillist 1938. a.

Nooremate assistentide asemele vanemad tulevad botaanika ja zoo-

loogia instituutides — kummaski üks. Füüsika instituudis asutatakse uus laborant-mehaaniku koht. Põllumajandusteaduskonnas tuleb noorema assistendi kohta asemele vanema assistendi koht, kuna uus noorema assistendi koht luuakse juurde. Majandusteaduskonnas st.-ökonoom. kabinetis noorema assistendi koht muudetakse vanema ass. kohaks. On veel ette nähtud võimalus, et 10 vanema assistendi kohta muudetakse assistent-instruktori kohtadeks, millele vastavalt nad ka kõrgemat palka saavad. Filosoofiateaduskonnas eesti keele arhiivi loodi uus noorema assistendi koht.

Rektor H. Kaho avaldas lõpuks lootust, et eelpoolmainitud koosseisude täiendamine kõikidel aladel aitab kaasa ka teadusliku töö taseme tõstmiseks.

Järgnevalt prorektor prof. E. Kant selgitas mõningaid Tartu Ülikooli eelarvega seotud küsimusi.

Mis puutub Ülikooli riigisummade eelarvesse 1938/39, siis tõuseb see 1.103.000 kroonile 1937/38. a. 935.000 krooni vastu. Seega on tõus eelarves tunduv ja nimelt 168.000 krooni ehk 18 protsenti. Kui näiteks vaatame instituutide kabinetide ja laboratooriumide ülalpidamiskulusid, siis käesoleval aastal olid need 150.000 kr., uues eelarves aga 160.000 kr. Näib, et saadud summadega avaneb teatud piirides uuesti asutatud seminaride ja instituutide korraldamine.

Ülikooli erisummade eelarve on tasakaalus 1.550.000 kr. peal, milles ümmarguselt pool langeb kulude ja tulude osas kliinikute arvele. Tõusnud on ka stipendiumide summa 44.000 kr. pealt 50.000 kroonile ehk 12 prots. võrra. Selles osas summade tõstmine omab erilise tähtsuse, kuna sellega võimaldatakse noorte teadlaste järeelkasvu.

#### Üliõpilaskonna eelarve

on erisummade eelarves 14.000 krooni, seega 2000 kr. võrra suurem kui eelmise ülikooli valitsuse eelarves. Suurenemine oli sel alal tingitud asjaolust, et üliõpilaskonnas on käimas ümberkorraldamine, mis mõningaid lisakulusid nõuab.





*Meeldivalt värsket  
suulõhna omandate  
tarvitades*

perekonna hambapastat

# AROOM

Ühtlasi desinfitseerib, teeb hambad terveks ja valgeks

**Maksuta  
proovituubid  
saadaval  
laboratooriumis**

**KEEMIA TEHAS  
„AROOM“**

Tallinn, Uus Sadama 10  
Telefon 311-02

### Ülikoolis tõsteti tasusid.

Vabariigi Valitsuse koosolekul vaadati läbi ja anti riigihoidja dekreedina ülikoolide õppejõudude ja eripalgaliste teenijate tasude seadus. See seadus on koostatud ülikoolide seaduse alusel ja vastavalt riigiteenijate tasude seaduse muutmise seaduses avaldatud üldpalgaredeli tasunormidele. Vastavalt ülikoolide seadusele on loodud palganorm instrktorassistente jaoks, et kindlustada õppejõudude järelkasvu ning vältida paremate ja vajalikumate assistentide siirdumist erateenistusse, kus palgaolud seni on olnud paremad.

Tasude seaduse § 1 p. 4 loendatud ametite lisapalk on kohaldatud varemkehtinud normide tasemele, kusjuures on ette nähtud lisapalga

maksmine ka asutatava pedagoogilise instituudi juhatajale ja üliõpilaskonna kuraatorile ning ülikoolide seaduse § 19 nimetatud õppejõudude esindajale ülikoolide valitsustes.

Edasi on tõstetud õppeülesande täitjate tasu, et hoida ülikoolide juures noort juurekasvu. Senine tasu oli liiga väike kvalifitseeritud jõududele ja ebasoodne edasitõetamiseks teaduslikul alal. Ka näeb seadus ette õppeülesande täitjate ja nooremate abiõppejõudude senise põhjendamatu keeruka tasu arvestamise viisi asemele ühtlase tasu.

Seaduses on veel kindlaks määratud, kui palju võib ülikoolides maksimaalselt olla korralisi ja erakorralisi professoreid kulude kokkuhoiu ja edutamise reguleerimiseks. Vähemaid muudatusi näeb seadus ette

veel teaduslike, eriti välis-stipendiumide normides, mis määratakse kindlaks kokkuleppe majandusministriaga.

### Üliõpilasliite ei registreeritud.

Tartu Ülikooli valitsuse koosolekul tuli kõne alla ka registreerimisele esitatud kolme üliõpilasorganisatsioonide liidu küsimus. Ülikooli valitsus lükkas liitude suhtes otsuse tegemise edasi. Registreerimiseks esitatud liidud olid Eesti Üliõpilaseltside Liit, Eesti Korporatsioonide Liit ja Üliõpilasühingute Liit.

Nagu ülikooli valitsuse ringkonnas kuuldu, ei tule üliõpilasliitude küsimus enne kõne alla, kui on lahenduse leidnud ülikooli vanemate kogu ja üliõpilaskuraatori küsimused.

**Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 krooni aastas, 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub> krooni semestris.**

Pea- ja vastutavtoimetaja: **H. Puusepp.**  
Toimkonna liikmed: **S. Sinimets, E. Valdin.**

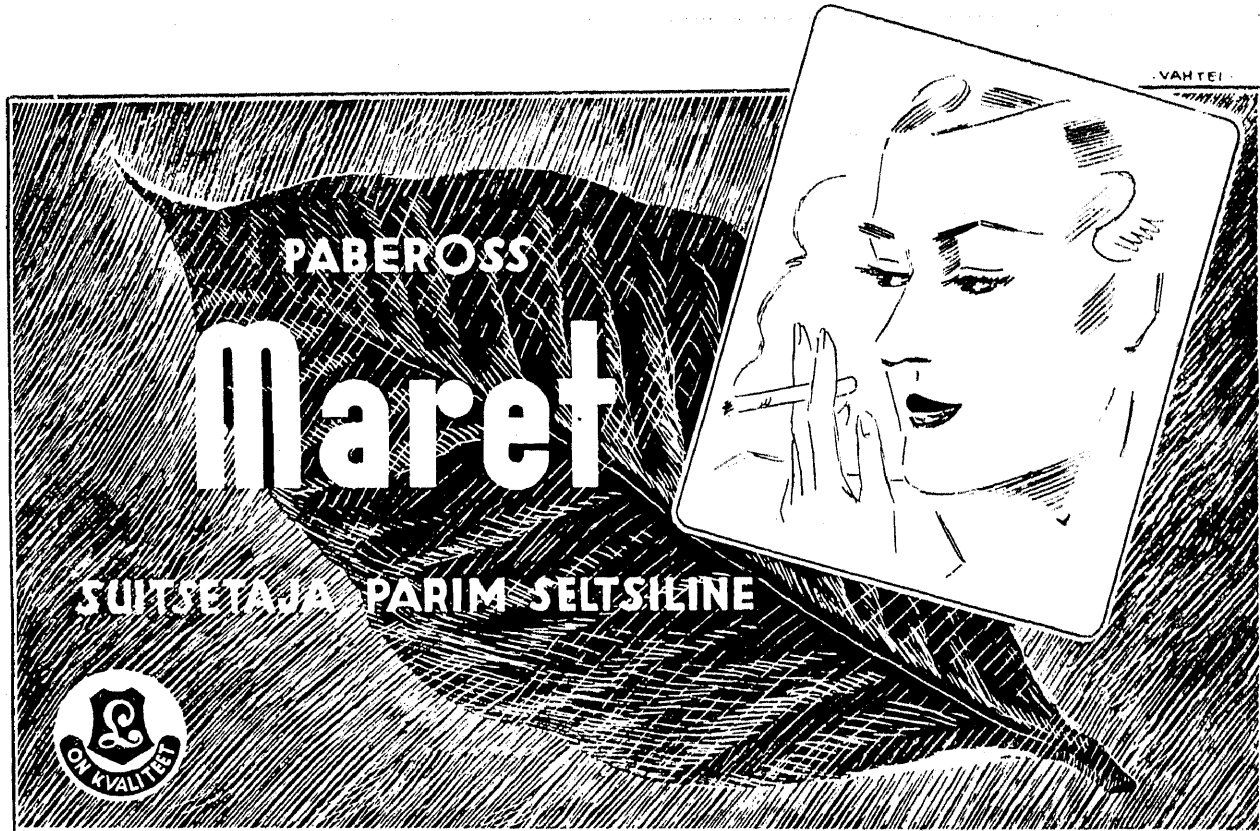
Tallinna Üliõpilaskonna esindaja **V. Asav.**

Tegevtoimetaja: **H. Malt.**

Väljaandja: **Tartu Üliõpilaskonna Edustus.**

Toimetuse aadress: Tartu, Üliõpilasmaja.

E. K.-Ü. „Postimehe“ trükk, Tartus 1938.



**Jaan Tuulas**

R Ä T S E P M E I S T E R

Rüütli 12—1

Telefon 5-02

TARTUS

## Üliõpilasleht

Toimetus ja talitus Üliõpilasmaja III  
korral on avatud teisipäeval, kolmapäeval ja reedel kella 14—16

Adr.: Üliõpilasmajas, Tartu; tel. 2-91



Aasta tellim. — kr. 3.— ja ½ a. — kr. 1.50  
Välismaale: aastas kr. 5.— ja ½ a. kr. 2.50

Saadaval 1914, 1915, 1916, 1920—36  
aastakäigud ja üksiknumbrid

Varemaid aastakäike müüakse kuni 30% hinnalandusega

# Tartu Eesti Majanduse Ühisus

TARTUS, HOLMI TN. 12-18

Osakonnad:

Tartus, Võru tän. 4 ja Söögiturg 3,  
Räpinas, Pukas, Puhjas, Kavastu-Koo-  
sal, Kastre-Võnnus, Kambjas, Lähtel ja  
Varal

L a o s : põllumajanduslikud-, raua-, naha- ja koloniaal-  
kaubad, ehitusmaterjalid jne.

*Müük suurel ja väikesel arvul*

## Tartu Linnapank

Tartus, Raekojas ● Telefonid: Juhatuse 11-32, Üldine 2-32

*Võtab raha hoiule*

jooksvale arvele, kindlale tähtajale,  
ja kuude viisi, makstes ajakohaseid  
protsente.

*Annab laene*

Ostab ja müüb väärtpabereid ja müüb Riigi Klassiloterii pileteid

Toimetab kõiki pangaoperatsioone

VALMISRIIETE JA MANUFAKTUURÄRI

**R. Blumberg**

VILJANDIS, TALLINNA TAN. 5, TEL. 2-03  
PAIDES, TURUPLATS 16

\*

Laos

alati saadaval

viimased moe-uudised

*Daamid ja härrad!*

Laos alati:

hästipassivaid ja elegantseid  
**valmisriideid**

moodsais koeviisides ja värves  
**mantli- ja kostüümiriideid**

uudismustreis  
**ülilkonna- ja pallituriideid**

Tellimised

täidetakse kõige hoolsama täpsusega —  
**äri täielikul vastutusel!**

Moodsa riietuse ja lõike  
tagab Teile kindlasti ainult

**Karl Abeli**

RIIDE- JA VALMISRIIETE SUURLADU

Tartus, Kaubahoov 34-35, telefon 8-19

*Alaline*

*juuretulek moe-uudistest!*

K. / M.

# Johan Peep

VÕIDU 10

TARTUS

RIIA 121-a

*Maakivärv*

*Kodumaa droogid*

LÖHNAÕLID  
KÖLNIVEED  
PUUDRID  
KREEMID

*Maniküürtarbed*

KAMMID  
PEEGLID  
SEEBID

KUMMIKAUBAD • SIDUMISMATERJAL  
ELEKTRILAMBID • TERASKAUBAD

## Tartu Majaomanikkude Pank

Tartus, Suurturg 7, omas majas.  
Kõnetraat 6-50. Asutatud 1923. a.

*Pangas saadaval rahakorrajatele hoiukarbid.*

*Annali laene*

mitmesuguste kindlustuste vastu ja diskon-  
teerib äri- ja laenuveksleid.

*Võtali raha hoiule*

ja maksab ajakohast protsenti.

*Taimetal*

mitmesuguste inkassodokumentide  
järgi sissenõudmisi vähese tasu eest ja  
rahasaadetisi igasse kodumaa linna ja ale-  
visse ning kõiki teisi pangatehinguid.

**Garantiid** riigi- ja omavalitsus-hangete, teenistuslepingute ja avansside kindlustuseks.

# JUNO

## *kosmeetilised uudisvahendid:*

- **Juno kurgikreem (päevakreem).**  
Elustab ja värskendab näonahka. Kaitseb ilmastiku mõjude vastu. On hea puudrialus.
- **Juno tofiekreem (öökreem).**  
Annab nahale vajalikke rasv- ja toitaineid.
- **Juno näovesi.**  
Annab nahale õrna mati jume, elustab ja värskendab kõiki nahakihte.
- **Juno iludusmask.**  
Omapärane noorendamisabinõu ameerika eeskirjade järgi. Tugevdab lõdvenenud näomuskleid, kõrvaldab kortsud.
- **Juno puuder.**  
Katab nahka õrna ja ühtlase korrana, omab meeldiva lõhna.
- **Juno kätevedelik.**  
Sisaldab pehmeid õlisid, mida nahk täieliselt resorbeerib ja mis hoiab käsi pehmetena ja valgetena.
- **Juno hambapasta.**  
Teaduslikul alusel valmistatud, tugevdab igemeid, hoiab hambad lumi-valgetena.
- **Juno šampoon (kuiv ja vedel).**  
Sisaldab äsjaleiutatud ainet, mis takistab lubjaseebi teket. On kergesti väljaloputatav ja annab juustele ilusa loomuliku läike.

A.-S.

# Prov. Julius Lill

K. / M.

# Ernst Kirikal

VILJANDI, TARTU T. 1, TEL. 3-25

- Raadioaparatuur
- Elektrilised ja fototarbed
- Autod ja mootorrattad

Valmisriieteäri

# K. Viisak

Tartus, Uueturu 9, telef. 5-59

*Tellimised täidetakse  
kiirelt ja korralikult*

Soodsad maksutingimused

Parim restoran Tartus on

# *Sinimandria*

KOMPANII 2. • TELEFON 127

Esimene  
daamide ja härrade üliiiete

## «*Ateljee*»

**PÄRNUS.**

Kalevi tän. 12, tel. 711  
(Laidoneri t. nurgal)

Suur valik daamide ja härrade  
*valmisrüideid*

Tellimised tehakse pikaajalise kogemusega  
vilunud asjatundjate juhatusel

*Iga päev valmivad uued modellid*

Hinnad õiglased  
Soodsad maksutingimused

*Kalevi tän. 12, tel. 711*

R  
I  
I  
E  
T  
U  
R

## Joh. Vals

TARTUS, LILLE 1  
TELEFON 9-70

Tellimised  
oma kui ka tellija  
materjalist

Rohu- ja värvikaubaladu

# "CENTRAL"

TARTUS, RÜÜTLI TAN. NR. 1 (SUURTURU NURGAL), TELEFON 11-10

*Alaline suur ladu*

kosmeetika-,  
parfümeeria- ja  
kummikaupadest

OSAKOND TARTUS, JUL. KUPERJANOVI TAN. NR. 9, TELEFON 3-87

VALMISRIIETEÄRI

*F-ma Kofkin*

Rakvere, Tallinna tän. 18  
(Vene kiriku vastu)

\*

Riidekauplus

A. ANNUS

Pärnus, Kalevi tn. 25, telef. 4-03

\*

*Rätsepa äri*

K.  
S  
A  
N

Rakvere,  
Tallinna tän. 12

*Rohu- ja parfümeeriakauplus*

*H. Siimer*

Kindral Põdra tän. nr. 9, Tartus



# *Moodsad kaubad*

\*

---

MÕÕDUKAD HINNAD

---

TELLIMISED

## A. Prima riideladu

TARTU, SUURTURG 5, TELEF. 10-91

ÜHISTEGELIK KINDLUSTUSSELTS



ASUTATUD 1907. A.

ASUTATUD 1907. A.



*Dõhikapital kr. 135.000.-*

*Tasutud kahjusid üle kr. 3.000.000.-*

---

VALITSUS: TARTUS, SUURTURG 8

*Ed. Musen'i*  
rõivastusäri  
Tartus, Võidu tänav nr. 12

## RESTORAN „ROOM“

TARTUS, SUURTURG 7 / TELEF. 7-78

*Iga päev maitsvad lõunad,  
soe baar, mitmekesised joogid  
Muusika*

---

---

### *Meie rahuldame*

ka nõudlikumaid ostjaid meie  
rikkalikust ja moodsast valikust

*meeste ja naiste riietuse alal*

## Inglis valmisriieteäri

Tallinna tänav nr. 20

Viljandi

Viljandi

## „Grand-Hotell“

Mugavad toad ja maitsvad toidud.  
Soodne peatuskoht reisijaile

Austusega omanik

V. Semjonov

Soodsamalt ostate ja vahetate villade vastu  
*kaaliõpilaste vormiriideid,  
ülikonna-, mantli- ja kleidi-  
riideid ning lõngu*  
mitmesuguses jämeduses

**I. Schwede**

viljatööstuse kauplus  
Viljandis, Tartu tän. 15-a

*Valmisriiete äri*

# Gustav Mark

TARTUS  
ALEKSANDRI 9

VALMISRIIETEÄRI

*S. Kaplan ja H. Katz*

TARTU  
UJETURU TÄNAV 8

*Laos saadaval*

suures valikus  
meeste- ja naiste valmis  
palitüd ning ülikonnad



EESTI TELLIMISTE- JA  
VALMISRIIETEÄRI

**A. Langovits**

Pärnus, Kalevi tän. 34

**Eesti valmisriiete kauplus**

NARVA, HERMANNI TÄN. 13



Suures valikus  
daamidele ja härradele  
valmisriideid

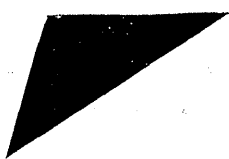
**John Kaldas**

*valmisriieteärid:*

„ELEGANT“ Laidoneri 6  
J. KALDAS Tallinna mnt. 5

*Pärnus*

Telefon 6-21



Rikkalik valik daamide  
kui ka härrade

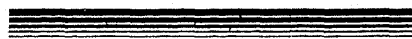
***valmisriideid***

***Karl Haupt***

Sadulsepa peennaha-õppetöökoja kauplused

Tartu, Võidu tän. 1  
Tallinn, Harju tän. 39

Moodsaim valmisriiete  
ja tellimiste äri Tartus



Firma

**M. Furmansky & Pojad**

Tartus Aleksandri 9

Telefon 10-18



Tellimised täidetakse  
kiirelt ja korralikult

**PAUL LALL**

ELEKTROTEHNIKA-ÄRI

Tartu, Võidu 13 / Telefon 4-79

## Akadeemiline pere,

pidage meeles, et täielikum  
valik hästipassivaid ja  
moodsaid

## valmisriideid

meestele ja naistele on

# G. SCHERI

ärir, Võrus, Jüri t. 14

Riiete kiirpressimine,  
keemiline puhastus  
ja värvimine

## Memphis

Töö kiire ja korralik

Tartus, Suurturg 3  
Telefon 16-04

Valmisriiete- ja karusnahkade-  
kauplus

## Nikolai Timofejev

NARVA, Hermani tän. 15, telefon 170.

- Daamide talvepalitud karusnahast kraedega.
- Karusnahast mantlite uusimad modellid.
- Meesterahva konfektsioon: sügis- ja talvepalitud, poolkasukad, ülikonnad, õhtuülikonnad, püksid.
- Kõik tänavuse hooaja uudised.
- Karusnahad.
- Moodsaid kodu- ja välismaariideid suures valikus.
- Tellimiste vastuvõtmine.
- Hinnad väljaspool võistlust.

Valmisriieteäri  
„TUGEVI“

OM. H. PIROVIŠ  
Narvas, Joala 14. Telef. 2-59

Osakond Jõhvis, telef. 92

**Kindlad hinnad!**

RIIDEKAUPLUS

## M. Haertdinof

Narva, Joala tän. Telefon 124

Reserveeritud

# „Grand Hotell”

KUNINGA 25

TELEFON 2-40

P Ä R N U S

Moodsalt sisustatud  
toad alati saadaval

Kööök vilunud  
koka juhatusel

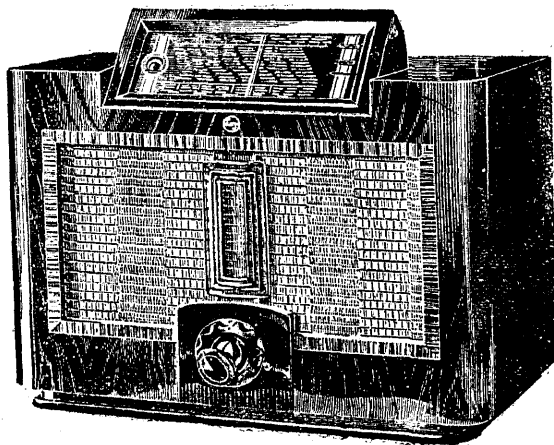
Saadaval hommiku-,  
lõuna- ja õhtusöögid

Austusega *Juhatus*

## Philips

raadioaparaatide suurim valik  
Tartus

Võidu tän. 6



Müükpikaajalise järelmaksuga

*K.M. Teater & Muusika*

TELEFON 4-68

Kübara-, mütsi- ja karusnahakauplus

# R. Jakobson

TARTUS, UUETURU TÄN. 8

Vilt, plüüs ja muid kübaraid  
kuulsaist välismaa vabrikuid

## Üliõpilastele igasugu värwitekleid

Kooliõpilastele vormi-mütse  
ministeeriumi ettekirjutuste  
järele, advokaatide, kohtunike,  
kirikuõpetajate ja t. mütse

# Central

## KOHVIK JA KONDIITRI-ÄRI

TARTUS, ÜLIKOOLI T. 34  
TELEFONID: 3-58 ja 4-03

### Muusika

kella 1/2 1—2  
” 18—20  
” 21—23

# Kauba Pank

TARTUS, OMA MAJAS, SUURTURG 12

KODUKESKJAAM 1-83 JA 9  
JUHATUSE TELEEON 2-09

Avatud äripäevadel kella 9-2

Kauba Pank asutatud 1905. a.  
on vanemaid rahaasutisi Eestis

*Oma kapitalid ea Kr. 500.000.-*

Annab laene heade kindlustuste vastu. Laenajailt liikmemaksu ei võeta.  
Võtab raha hoiule, makstes ajakohast protsenti.  
Saadab raha igasse kodumaa linna ja alevisse.  
Garantiid riigihangete, töölepete ja avansside kindlustuseks.  
Toimetab sissenõudmisi vekslite ja muude dokumentide järele.  
Ostab ja müüb välisvaluutat.

TOIMETAB KÕIKI PANGAOPERATSIOONE.

Kindlustuse Aktsia Selts EESTI LLOYD'I TARTU PEAESINDUS.

KINDLUSTUSAKTSIASELTS  
**EESTI LLOYD**

SUUREMAID  
JA VANEMAI  
KODUMAA KINDLUSTUSSELTSE

ESINDUSED KOGU EESTIS

KIIRE JA ÕIGLANE KAHJU-  
TASUDE ÕIENDAMINE

**EESTI LLOYD**

Decorative floral symbols are placed on the left and right sides of the diamond.

# Virumaa

# Elektri AKTSIASELTS

SAKALA 36

TELEFON 453-29

## Noobliit riietuda tahab igaiüks!

Arusaaja kaubatarvitaja paneb rõhku hindade odavusele ja kauba headusele, seepärast ostab kokkuhoidlik kodanik omale sügiseks-talveks üleriideid vaid

## valmisriiete ärist

# = O D A V =

Posti t. 75-a, om. m. Tel. 3-89

Müügil suures valikus sügis- ja talvehooajaks viimased uudised

Firma

# S. Heilig, A. Rosenblum

Võrus, Jüri tn. 20, tel. 214

## Meie pakume teile:



Valmisriideld  
Lahtist riiet  
Koetud asju  
Talimütse  
Kaabusid  
Karusnahku ja  
mitmesugust  
pudukaupa



**Hea kaup! • Odavad hinnad!**

## Peavalu

puhul tarvitage

# Migrenervin'i

Saadav kõigist  
apteekidest

Valmistaja *G. Gnadebergi ja E. Leydeni* apteek,  
Tallinn, S. Karja 4

A=S.

*A. Le Coq*

**ÕLLETEHAS TARTUS**



*Kogu akadeemiline pere*

*tarvitab meie õllesid*

- Pilsen
- Gladiaator
- Tõmmu Hiid
- ingl. porter

*ja karastusjooke*

- Jürijook
- Sooda
- Kreuzina
- Mahlajajoogid

---

LAOD ÜLE EESTI